din observatorii săi din Washington: „Diplomații de aici își pun întrebări despre puterea de pătrundere a noului președinte în problemele mondiale, despre aptitudinile sale diplomatice și despre influența sa personală la Washington. Corpul diplomatic urmărește obținerea de informații în toate cercurile, fiind pe deplin conștient că emoționantul spectacol al unității în jurul sicriului lui Kennedy va fi de scurtă durată și că dl Johnson va avea de făcut față în scurt timp acelorași rivalități și oribile lupte pentru putere care l-au chinuit și pe predecesorul său".

Întrebat de ziariști ce a discutat președintele Johnson cu Stevenson, ambasadorul american la O.N.U., secretarul de presă al Casei Albe a răspuns: „Președintele a dat dispoziții să se continue eforturile pentru realizarea unui acord de cooperare în spațiul cosmic". Într-o convorbire cu 30 de guvernatori de state, care a avut loc luni noaptea, președintele a declarat că intenționează să arate Congresului că guvernul său va onora obligațiile asumate atît în țară cît și peste hotare. Unii guvernatori participanți la întîlnire au afirmat că președintele a declarat că va cere Congresului să adopte legile referitoare la impozite și la drepturile civile. Pe de altă parte, s-a aflat că liderii Congresului i-au cerut să amîne acest lucru cel puțin pînă în ianuarie.

Din discuțiile purtate și din articolele și declarațiile apărute în presă rezultă că aici domină convingerea că prin asasinarea președintelui Kennedy s-a urmărit să se pună capăt activității pe care acesta o inițiase pe plan politic intern și extern.

Ziarele publică numeroase scrisori care exprimă părerea multor americani asupra situației actuale. Iată ce scrie, de pildă, Erik Lowe: „Forțelor care se opun programului guvernului nu trebuie să li se permită să folosească moartea lui Kennedy pentru a lipsi poporul american de țelurile care au fost atît de dramatic exprimate, de exemplu, în marșul asupra Washingtonului pentru muncă și libertate. Americanii — continuă autorul scrisorii — ar face bine să-i scrie președintelui Johnson că-l vor sprijini în eforturile de continuare a activității fostului președinte atît în politica internă cît și în cea externă".

Cu un sentiment de satisfacție a fost primită știrea că, după ce poliția din Dallas declarase închis dosarul asasinării președintelui Kennedy, președintele Johnson a ordonat Departamentului Justiției să facă o anchetă completă. După cum se știe, titularul acestui departament este Robert Kennedy, fratele fostului președinte. Într-un editorial intitulat „Întregul adevăr", ziarul „New York Times" scrie: „Trebuie să se spună poporului american și lumii tot adevărul în legătură cu asasinatul și cu implicațiile sale și acest lucru trebuie făcut cu simțul răspunderii de către o sursă responsabilă a guvernului S.U.A. Aceasta este o problemă de importanță națională, nu una de care să se ocupe poliția din Dallas. Asasinarea persoanei care a fost acuzată că l-a asasinat pe președintele Kennedy nu trebuie să închidă în nici un fel dosarul cazului". Walter Lippmann scrie în „New York Herald Tribune": „Prima datorie a țării este să înțeleagă profund natura acestei crime de nedescris. Viitorul Americii depinde de acest lucru și de capacitatea noastră de a ne guverna. Ceea ce trebuie să înțelegem este faptul că discursurile incendiare și zvonurile de tot felul ale extremiștilor pun la grea încercare însăși existența republicii. Ceea ce s-a întîmplat în Dallas putea să se întîmple foarte bine în oricare alt oraș. Dar trebuie să se spună că asasinarea președintelui nu este primul act de violență politică în acest oraș, ci numai unul dintr-o serie. Omul care este acuma președintele S.U.A. a fost ocărît de către compatrioții săi din Texas, omul care reprezintă Statele Unite la O.N.U. a fost scuipat. În această atmosferă de violență politică a trăit președintele asasinat. Trebuie să stăvilim valurile de venin care se revarsă atunci cînd oamenii au păreri diferite în probleme ca cea a impozitelor, a drepturilor civile sau în ceea ce privește Uniunea Sovietică și trebuie să fim capabili să-i punem la respect pe dușmani".

Între timp, la Dallas autoritățile polițienești continuă să întreprindă ceea ce se consideră drept încercări neizbutite de a șterge urmele. Abundă declarațiile contradictorii. Iată un singur aspect: La început s-a spus că președintele Kennedy a fost asasinat cu o armă de tip german. Ulterior, acest lucru a fost dezmințit și s-a spus că arma ar fi fost de tip italian. Deoarece acest lucru a stîrnit nedumerire, l-am întrebat pe un gazetar american ce crede despre această chestiune. Răspunsul a fost categoric: cu tipul de armă care a fost arătat de poliția din Dallas este imposibil să împuști cu precizie de la o distanță atît de mare, dar este și mai puțin posibil să tragi cu acest tip de armă două focuri asupra aceleiași persoane și mai mult chiar, asupra a trei persoane aflate într-o mașină în mers.

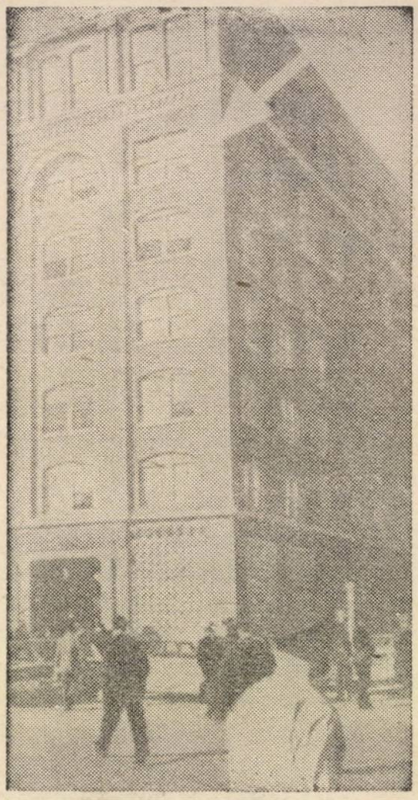

De la această fereastră (indicată cu săgeată) a pornit glonțul ucigaș împotriva lui John Kennedy

„Washington Post" scrie luni: „fără îndoială cei de dreapta vor imagina un complot și un contra complot. Zvonurile lor vor umple țara pentru a-și ascunde propriile lor urme de ură și de venin".

Unul dintre cei mai cunoscuți istorici americani ,Henry Steele Commager, a spus adresîndu-se prin televiziune americanilor: „În perspectiva realităților americane contemporane asasinarea președintelui Kennedy apare ca un rezultat logic al campaniei de ură cultivată și alimentată în ultimii ani în Statele Unite, ură împotriva comunismului. Am ajuns, spunea profesorul american, într-o situație în care numai un joc ca acesta, oricît de grav și de trist este în sine, să ne poată eventual trezi și readuce la realitate".

Se speră că în zilele următoare vor exista mai multe informații în legătură cu adevăratul stadiu al cercetărilor care, începînd de azi noapte, au fost preluate de către Departamentul Justiției.

Eugen PREDA

New York, 26 noiembrie

FRAGMENTE DINTR-UN DISCURS NEROSTIT

În ziua de 22 noiembrie, la Dallas, John Kennedy urma să pronunțe un discurs. Iată mai jos cîteva fragmente reproduse după **New York Herald Tribune :**

„Într-o lume în care se ivesc în permanență probleme complexe, într-o lume în care abundă prilejurile de iritare și nervozitate, politica Statelor Unite trebuie să se bazeze pe luminile rațiunii și ale experienței. Dacă nu, cei care confundă retorica cu realitatea, plauzibilul cu posibilul, vor căpăta ascendență pe baza unor soluții, în aparență simple și rapide, pe care le propun acum, pentru toate problemele mondiale". (Nota ziarului New York Herald Tribune **: Recent, senatorul Barry Goldwater a propus ca militarii să capete dreptul de inițiativă în ce privește folosirea armelor nucleare ; această propunere a fost viu combătută în cercurile politice americane).**

În discursul pe care urma să-l pronunțe — adaugă New York Herald Tribune **— Kennedy ataca, fără să-i numească, pe conducătorii asociației „John Birch" :**

„Vor fi auzite totdeauna glasuri dizidente în țară, care vor exprima opoziție fără alternative, vor găsi greșeli, însă niciodată nu vor exprima aprobare, vor percepe răul în toate și vor căuta să obțină influență fără răspundere. Glasurile lor sînt inevitabile. Aceste glasuri propovăduiesc doctrine care nu au nici o legătură cu realitatea și presupun că criticile sînt o victorie și că pacea este un indiciu de slăbiciune.

Numai o Americă transpunînd în fapte ceea ce se afirmă despre egalitatea drepturilor și despre dreptatea socială va fi respectată de cei ale căror hotărîri influențează viitorul".

Publicistul american DREW PEARSON
despre
J. F. KENNEDY

MAREA TRAGEDIE

Articol special pentru revista „LUMEA"

Presupun că defunctul John F. Kennedy înțelegea atît de profund problemele internaționale, în primul rînd pentru că a studiat aceste probleme încă din tinerețe, și în al doilea rînd pentru că a suferit mult.

De cele mai multe ori, tinerii din familiile bogate nu înțeleg în mod profund lumea contemporanilor lor. Și Kennedy se născuse într-o familie foarte bogată. Dar tatăl său a fost ambasador în Anglia în zilele cînd Hitler plănuia atacul lui sălbatic împotriva omenirii și tînărul Kennedy și-a dat seama de această primejdie. În anul 1936, a călătorit prin Balcani spre Turcia, unde a cunoscut la față locului, unul din obiectivele expansiunii lui Hitler.

Pe atunci Kennedy studia la Harvard. El își împărțea timpul între Londra, unde tatăl său reprezenta Statele Unite, și Boston, unde își desăvîrșea studiile În timpul petrecut la Harvard a scris o carte — **De ce a adormit Anglia** — în care avertiza împotriva primejdiei crescînde a nazismului. A fost prima sa lucrare tipărită.

În timpul războiului ca locotenent în marina militară, Kennedy a trăit o nouă experiență, care avea să-i modifice întreaga viață. Vasul pe care îl comanda a fost scufundat de japonezi în regiunea de sud a Oceanului Pacific și Kennedy a petrecut o noapte întreagă în apă, salvîndu-și camarazii. A fost un adevărat miracol că a scăpat cu viață.

Ca urmare a acestui fapt, Kennedy a petrecut multe săptămîni în spital, unde a avut răgazul să mediteze asupra problemelor care preocupă omenirea. Ca și Franklin Roosevelt, care a suferit și el îngrozitor cînd s-a îmbolnăvit de poliomielită, Kennedy a ajuns să dobîndească o adîncă înțelegere și simpatie pentru oameni.

Acestea au fost unele din motivele care l-au determinat pe Kennedy, pe vremea cînd era senator, să pronunțe un discurs istoric, cuprinzînd un plan vast pentru independența Algeriei. Francezilor nu le-a plăcut acest discurs, deși mai tîrziu s-au conformat exact propunerilor lui Kennedy.

În Senat, el a fost membru al Comitetului pentru problemele educației și brațelor de muncă și în această calitate a elaborat legea privind salariul minim.

Ca președinte și-a continuat acțiunea în favoarea celor lipsiți de privilegii. A prezentat o lege prin care se asigură îngrijirea medicală a bătrînilor, a propus proiecte noi de locuințe pentru a elimina vechile cartiere de slums-uri, a cerut credite suplimentare pentru școli și colegii și legi care să asigure drepturile populației de culoare

Aceasta a stîrnit împotriva sa o opoziție puternică mai ales din partea grupurilor reacționare și, în special, a celor din Sud. La un anumit moment, Kennedy a fost silit să trimită trupe în statul Mississippi pentru a obliga universitatea din acest stat să admită un student de culoare De o sută de ani, încă de la războiul civil pentru eliberarea negrilor de sclavie, dăinuie în statele din Sud prejudecățile de ordin economic și rasial împotriva negrilor. Kennedy a luptat pentru a îndrepta această stare de lucruri, mai mult decît orice alt om de la Abraham Lincoln încoace, poate cu excepția președintelui Roosevelt.

Cea mai mare dorință și speranță a lui J. F. Kennedy a fost de a conduce Statele Unite spre o pace pe baze mai sigure. Și aceasta a suscitat opoziție, dar nu din partea majorității americanilor, pentru că marea majoritate dorește sincer pace. Dar aripa de dreapta, o minori-

Kennedy semnînd Tratatul pentru interzicerea experienţelor cu arma nucleară

tate redusă însă foarte zgomotoasă, a început să vocifereze împotriva preşedintelui.

Se ridicau obiecţii mai ales împotriva politicii de coexistenţă, pe care el a expus-o în discursul pronunţat în luna iunie la universitatea al cărei student a fost. Cuvîntul coexistenţă nu este încă suficient de bine înţeles în Statele Unite. Pentru Kennedy el însemna dorinţa de a apăra pacea şi posibilitatea de a trăi într-o competiţie paşnică cu ţările socialiste. Cînd a fost ucis, era pe cale de a obţine sprijinul şi asentimentul popular pentru această politică.

Aceasta a fost marea tragedie.

Cu prilejul vizitei pe care am făcut-o vara aceasta în Romînia atrăgeam atenţia unora dintre prietenii mei romîni asupra faptului că Kennedy este supus unor mari presiuni din partea fanaticilor şi extremiştilor.

Hruşciov şi Kennedy au schimbat multe scrisori personale. În ciuda deosebirilor de vederi dintre ei, au ajuns treptat să aibă mult respect unul faţă de altul, tot aşa după cum Kennedy respecta ţările socialiste şi speranţa lor de a se dezvolta în pace.

Preşedintele Lyndon Johnson preia acum funcţia cu mai multă experienţă în problemele interne, poate, decît Kennedy, dar nu la fel de versat în problemele politicii externe. Este însă un om cu o inteligenţă reală, care şi-a început viaţa ca lift-boy şi apoi ca profesor. Îl cunosc personal de treizeci de ani şi sînt sigur că el va continua tradiţiile şi politica de pace a lui Kennedy.

Drew PEARSON

Washington, 25 noiembrie

La 18 noiembrie, cu patru zile înainte de asasinarea preşedintelui Kennedy, ziarul *New York Herald Tribune* scria :

In săptămîna aceasta, preşedintele Kennedy urmează să facă o vizită de trei zile în Texas, într-un turneu de propagandă, cu scopuri pur politice. Soţia sa îl va întovărăşi. Este prima ei vizită în Texas şi primul ei turneu politic de la campania electorală din 1960, cînd şi-a asistat soţul.

Împreună, ei vor avea de înfruntat în Texas un puternic fief al partidului republican, care se situează cu hotărîre alături de senatorul Barry Goldwater (membru al senatului din partea statului Arizona). Societatea „John Birch" va folosi, de asemenea, toate mijloacele sale de propagandă pentru a combate orice democrat mai liberal. Organizaţia din acest stat a partidului democrat se află angajată într-un adevărat război civil. Soţii Kennedy urmează să-şi înceapă călătoria joi, cu opriri în San Antonio, Houston, Fort Worth, Dallas şi Austin.

La Washington se zvoneşte că preşedintele întreprinde acest turneu deoarece vicepreşedintele Lyndon Johnson — care-l va însoţi — a ajuns la concluzia că în Texas se pregăteşte o adevărată furtună în favoarea republicanilor şi că este necesară prezenţa preşedintelui pentru a o combate.

Şeful poliţiei din Dallas, Jesse Curry, a anunţat că vor fi mobilizate patrule suplimentare de poliţie pentru a întări unităţile regulate, la sosirea preşedintelui în Dallas, oraşul în care Adlai Stevenson, ambasadorul S.U.A. la O.N.U., a fost atacat şi rănit la cap, în luna trecută.

Guvernatorul statului Texas, John B. Connally, a anunţat că Ralph Yarborough, senator în acest stat din partea partidului democrat, care urmează să se prezinte la alegeri anul viitor pentru reînnoirea mandatului său, nu va fi invitat la recepţia oferită la Austin în cinstea preşedintelui. Guvernatorul Connally este protejatul vicepreşedintelui Johnson, iar senatorul Yarborough este cel mai cunoscut duşman politic al vicepreşedintelui. Vicepreşedintele ar dori mult să-l vadă senator, în locul lui Yarborough, pe James C. Wright jr., în momentul de faţă membru al Camerei Reprezentanţilor din partea organizaţiei partidului democrat din statul Texas.

...Turneul lui Kennedy confirmă impresia că preşedintele îşi petrece din ce în ce mai mult timp în statele din Sud, în ultima vreme, fără a obţine însă vreun rezultat prea important.

La începutul lunii octombrie, el a vizitat statul Arkansas, unde guvernatorul Orville Faubus i-a criticat politica în problema drepturilor civile. El urma să facă o vizită şi în statul Georgia, la 7 octombrie, pentru a ţine un discurs în oraşul Atlanta, însă — potrivit unor ştiri demne de încredere — această vizită a fost anulată deoarece guvernatorul statului, Carl Sanders, l-a avertizat că problema drepturilor civile creează în momentul de faţă o atmosferă prea încărcată în această regiune. Preşedintele şi-a petrecut sfîrşitul săptămînii trecute pronunţînd discursuri în Florida, la Cape Canaveral, la Tampa şi la Miami.

Fără îndoială, el va mai face şi alte călătorii în statele din Sud.

Sudul S.U.A. este o regiune care a jucat rolul decisiv în campania electorală din 1960. Atunci, el a obţinut pentru alegerea sa ca preşedinte voturile a şase state din sud. În ciuda resentimentului manifestat de locuitorii de aici în legătură cu proiectul de lege pentru drepturile civile şi în ciuda entuziasmului manifestat de ei faţă de senatorul Goldwater, regiunea din sudul S.U.A. constituie un teritoriu pe care preşedintele Kennedy nu intenţionează să-l cedeze, fără o luptă dîrză, în campania pentru realegerea sa în 1964.

INDIGNARE ŞI MÎHNIRE

Scrisesem cîteva rînduri din cronica mea cînd, aruncînd privirea întîmplător pe gazeta încă nedespăturită, ochii îmi căzură asupra portretului preşedintelui Kennedy. S-a întîmplat oare un eveniment neobişnuit? Titlul suna: *Preşedintele Kennedy victima unui atentat criminal*, iar conţinutul tăia orice nădejde: „... el a decedat în jurul orei 13".

O, impenetrabilă înlănţuire a fenomenelor! Totul este explicabil privind istoria cu legile ei generale, accidentele rămîn, prin definiţie, imprevizibile. Orice te-ai fi aşteptat să se întîmple. Să răsară o insulă în ocean, să se scufunde alta. Moartea lui J. F. Kennedy nu a gîndit-o nimeni şi azi, cînd ea e un fapt trecut, rămîne totuşi pentru toţi o absurditate şi un prilej de emoţie şi reflecţie.

J. F. Kennedy îşi legase numele de acele eforturi spre împlinirea speranţei tuturor oamenilor de bunăvoinţă în promovarea păcii şi colaborării internaţionalei şi preşedintele, apelînd la raţiune şi calm, cutezase să facă primii paşi spre convieţuire paşnică între popoare. Avusese curajul, de asemenea, în politica internă a ţării sale să făgăduiască negrilor americani o viaţă demnă de cetăţeni egali cu semenii lor şi să ia măsuri spre a apăra pe tinerii de culoare să frecventeze Universitatea. După Roosevelt, nimeni nu cutezase mai mult pe linia aceasta.

Un bărbat de stat este, în fond, expresia vremurilor, şi dacă nu se conformează lor vine altul mai apt să le exprime. Cu toate acestea individul are coeficientul lui malefic ori benefic prin care poate tulbura istoria, întîrziind un proces ineluctabil, sau poate să meargă în întîmpinarea ei. J. F. Kennedy părea pătruns de o viziune mai lucidă în politica internaţională, încît s-a putut începe cu el un dialog în care erau de prevăzut multe necunoscute şi incidente afară de unul singur: dispariţia tragică a conlocutorului. Existenţa omului de stat remarcabil s-a încheiat saturnian şi ca într-o dramă de Shakespeare.

Preşedintele Kennedy avea patruzeci şi şase de ani şi nu părea să fi depăşit vîrsta juvenilă. Fizionomie de „grand garçon", ochi calmi, întrebători, o sfiiciune „studiată" — am zice pe continentul nostru bătrîn, dar care venea desigur dintr-un înalt sentiment de răspundere. Îl văd în fotografii ascultînd cu atenţie personalităţi politice străine sau urmărind cu gravitate opiniile colaboratorilor.

Cine este sinistrul Brutus care a făcut să intre întunericul în acei ochi calmi şi oneşti? Un multiplu de urlete demagogice şi de fanatisme, „turbaţii", clanul extremiştilor de dreapta a căror liturghie politică se oficiază cu Dinamita. Abia un om de stat american mai clarvăzător a cutezat să deschidă o perspectivă paşnică poporului american, pentru ca „turbaţii" să arunce în neant o minte lucidă, încărcată de răspunderi. Monstruosul asasinat l-a făptuit un singur iresponsabil, dar spre tîmpla preşedintelui ţintiseră cercurile cele mai reacţionare, dar nu şi cele mai puţin influente.

Cu o sută de ani în urmă, un alt mare preşedinte, Lincoln, cădea răpus de un obstinat sclavagist. Criminalul din Dallas este unealta unei politici brutale de tip anacronic. În ţara lui Washington, a lui Lincoln, un tînăr preşedinte a pierit sfîşiat de norul de corbi al fanaticilor.

Poporul romîn şi toată lumea civilizată au primit tulburătoarea ştire cu indignare şi mîhnire. Preşedintelui Kennedy i se va ridica, probabil, în ţara sa un monument. Dar monumentul cel mai meritat ar fi de a-i continua eforturile în salvgardarea păcii şi înţelegerii între popoare, pentru care el a lucrat.

George CĂLINESCU

CE S-A ÎNTÎMPLAT LA DALLAS

• Din declaraţia motociclistului L. O Chaney, care a făcut parte din garda preşedintelui: „Automobilul se pregătea să facă un viraj în unghi drept, la stînga, pentru a părăsi oraşul şi a porni pe şosea. A făcut virajul chiar lîngă imobilul unde a fost găsită arma. Am auzit primul împuşcătura... Interiorul automobilului era stropit cu sînge. Nu am avut decît un singur gînd: să mergem cît mai repede la spital".

• Agenţia France Presse dă amănunte asupra versiunii comunicate de către poliţia din Dallas. „Suspectul a comis atentatul la ora 12,30, a părăsit buildingul din care a tras şi, la o distanţă de 4 km, a împuşcat de aproape un poliţist care îl oprise. El a fost arestat într-un cinematograf şi a încăput pe mîna poliţiei la ora 13,45, după o rezistenţă înverşunată.
La ora 13,15 Radioul transmisese o descriere vagă a suspectului. Se crede că, ascultînd descrierea, un poliţist a găsit de cuviinţă să-l oprească pe individul care trecea. Potrivit martorilor, acesta a scos un revolver din buzunar şi l-a împuşcat din apropiere pe agentul de poliţie... Ucigaşul poliţistului s-a înfundat apoi într-un cinema. Martorii i-au urmărit fuga şi au informat pe detectivii alarmaţi de către un trecător, care a semnalat drama chiar la microfonul maşinii poliţiei... Patru poliţişti, trei în uniformă şi al patrulea în civil, au pătruns în cinematograf. Casierul l-a arătat pe Oswald. Oswald s-a ridicat, a scos un revolver din buzunar... Poliţistul a îndepărtat arma iar glonţul nu a pornit. Oswald s-a bătut cu furie. Pînă la sfîrşit a fost imobilizat şi dus la poliţie...

• Agenţia Reuter: S-a anunţat că puşca găsită în clădirea din care s-a tras asupra preşedintelui şi revolverul găsit de poliţişti asupra lui Oswald au fost trimise de F.B.I., cu avionul, la Washington, pentru analiză. Procurorul Wade a declarat că nu există nici o dovadă că s-ar afla cineva „în spatele" lui Oswald sau că ar fi asociat cu el. „Pentru moment noi nu bănuim pe nimeni altcineva" — a spus el.

• Agenţii serviciului secret, poliţia din Dallas şi membrii F.B.I. l-au interogat pe Oswald timp de peste 10 ore, înainte de a-l acuza de asasinarea preşedintelui. El a fost acuzat de asemenea de uciderea neprovocată a unui poliţist, la 30 de minute după asasinarea preşedintelui.

• „Eu nu l-am omorît pe preşedintele Kennedy. Eu n-am omorît pe nimeni. Nu ştiu nimic despre această afacere" — a declarat Oswald poliţiştilor şi ziariştilor, după arestare. Interogatoriul a durat 10 ore. El nu a încetat să nege, şi să refuze a semna ceva. Venind de la Fort Wort, mama sa a sosit înlăcrimată la sediul general al poliţiei, unde fiul său era interogat. „Nu este posibil" — spunea ea. „Aceasta nu este posibil. Fiul meu este un băiat bun, un băiat bun".

• Într-o altă telegramă din Dallas, A.F.P. relatează: în birourile serviciului „Omucideri şi furturi" de la sediul poliţiei se află Lee Harvey Oswald... Poliţiştii i-au luat amprentele pentru a le compara cu cele găsite pe arma cu care a fost comisă crima. Poliţiştii sînt îmbrăcaţi în haine civile. Intră şi ies şi conduc interogatoriul. Poliţiştii sînt foarte destinşi. Ei circulă în mijlocul unei mulţimi de ziarişti care umplu holurile se-

Momentul împușcării lui Lee Oswald de către Ruby în închisoarea de la Dallas
(Din „New York Herald Tribune")

diului poliției. Atmosfera existentă face să se uite deseori că victima a fost președintele Statelor Unite.

● În cursul zilei de sîmbătă, Oswald a fost supus la două interogatorii. A.F.P. relatează : Al doilea interogatoriu a durat tot o oră, ca și cel de dimineață. Probabil că a fost confruntat cu faptele descoperite cu puțin înainte, de poliție. El a trecut calm printre ziariști, afirmînd simplu : „Neg acuzațiile care mi se aduc. Nu am comis nici o acțiune de violență", după care s-a înapoiat în celula sa.

● Agențiile și ziarele locale au mai informat că Oswald a fost interogat de agenți ai F.B.I., cîtva timp înainte de tragicul eveniment. Poliția locală nu a fost însă informată cu privire la aceasta decît vineri seara, după comiterea atentatului. Ce a discutat F.B.I.-ul cu Oswald, înainte de atentat, nu se mai poate afla.

● Duminică dimineața, un oarecare Jack Ruby l-a împușcat pe Oswald după ce, nu se știe cum, a reușit să fie primit în închisoarea în care se afla acesta. Întîmplarea a avut loc în momentul în care Oswald trebuia să fie mutat dintr-o închisoare în alta. „Spectacolul" s-a desfășurat în fața aparatelor de televiziune și a putut fi văzut pe tot teritoriul Statelor Unite. „S-ar fi putut crede — relatau agențiile — că Ruby și-a ales locul pentru a face ca actul său să fie și mai spectaculos. Ora transferării lui Oswald era cunoscută de toți, în ciuda măsurilor de precauție luate. Polițiștii, înarmați cu puști, erau postați la intersecții. În subsolul închisorii nu au fost admiși decît ziariștii care urmăreau ancheta de la început".

● Agenția vest-germană D.P.A. : Spitalul Parkland, în care a fost transportat asasinul prezumtiv al președintelui Kennedy, după atentatul săvîrșit asupra sa, se afla, pare-se, în „stare totală de alarmă" încă înainte de sosirea lui Oswald... Un asistent al administratorului spitalului a declarat că infirmierii au fost avertizați anticipat, spunîndu-li-se că este posibil un atentat la viața lui Oswald și că, din această cauză, atunci cînd ambulanța l-a adus pe Oswald, era pregătit un grup de medici, surori și tehnicieni.

● După uciderea lui Oswald, F.B.I. a trimis la fața locului pe unul dintre ofițerii săi superiori, act pe care nu l-a făcut după asasinarea președintelui.

● La Dallas se afirmă că Ruby ar fi avut legături strînse cu poliția. În relatarea unei agenții, cu privire la felul în care a fost asasinat Oswald, se pot găsi și următoarele aprecieri : „Jack Ruby a fost atît de rapid, încît nimeni nu l-a putut opri. El a împușcat cu precizia și rapiditatea unui profesionist : ni-l puteam închipui ca un polițist scoțîndu-și arma, țintind și trăgînd, repetînd gesturi efectuate de sute de ori la antrenament... Nu a existat nici o mișcare greșită, nici o clipă de ezitare la Ruby".

● „France Presse" transmite din Dallas : Ancheta în legătură cu asasinarea președintelui Kennedy, despre care s-a crezut că a fost suspendată după moartea presupusului asasin, a îmbrăcat sîmbătă seara, prin Jack Ruby, asasinul lui Oswald, un aspect nou. La Dallas, teatrul a două tragedii comise în timp de 48 de ore, este dificil să-ți menții capul limpede. Zvonurile se încrucișează cu faptele. Amenințările adresate avocaților și polițiștilor aglomerează liniile telefonice. Avocații angajați de Jack Ruby își transportă familiile la țară, în locuri secrete. Asasinul, care în prezent ocupă o celulă alăturată de cea unde a dormit victima sa, primește încontinuu telegrame de felicitări și chiar oferte de bani dacă are nevoie.

● Tom Howard, avocatul lui Jack Ruby, a anunțat că acesta va apărea probabil în fața camerei de punere sub acuzație din Dallas. El a adăugat că nu va fi convocat nici un martor și că Ruby, care își recunoaște actul, va fi inculpat. Această procedură se desfășoară în ședință secretă. Avocatul intenționează să solicite apoi un așa-numit examen „habeas corpus" pentru a cere eventual punerea în libertate provizorie, pe cauțiune. Se presupune că procesul ar putea avea loc la mijlocul lunii ianuarie.

● Evenimentele din Dallas au provocat în presa mondială „mirare și un sentiment penibil" (A.F.P.). Le Monde : „Dispariția inculpatului (Oswald, n.r.) conferă un oarecare credit celor care văd în aceasta nu un act cetățenesc, ci eliminarea unui om care știa prea multe". France Soir : „Sînt permise toate ipotezele". Paris-Presse : „Oswald era oare adevăratul vinovat ? Nu este vorba oare de o lovitură înscenată ? Nu s-a urmărit reducerea sa la tăcere ?".

● Casa Albă a anunțat că președintele Johnson a ordonat luni seara efectuarea unei „anchete prompte și amănunțite" asupra tuturor circumstanțelor privind asasinarea președintelui Kennedy și uciderea asasinului prezumtiv.

PARIS

Erhard — De Gaulle

Din programul diplomatic al acestei săptămîni, cancelarul Erhard nu a reușit să realizeze decît o parte — vizita la Paris. Asasinarea președintelui Kennedy l-a surprins în avion, în timp ce se înapoia la Bonn. El a plecat la Washington doar pentru a participa la funeralii. Astfel, călătoria lui Erhard, care trebuia, inițial, să constituie un singur turneu prin principalele capitale occidentale — Paris, Washington, Londra — s-a limitat la convorbirile cu președintele De Gaulle, vizita la Londra fiind amînată, încă dinainte, pentru jumătatea lunii ianuarie.

Într-o anumită măsură, vizita la Paris era poate etapa cea mai importantă a turneului diplomatic al noului cancelar. Presa occidentală se întreba încă înainte de sosirea lui Erhard în capitala Franței care va fi rezultatul întîlnirii franco-vest-germane la nivel înalt. Unii oameni politici — și aici rolul cel mai mare îi revine lui Adenauer — au căutat să creeze impresia că vizita lui Erhard nu va fi decît un prilej de a reafirma continuitatea relațiilor franco-vest-germane, așa cum au fost ele statornicite în „era Adenauer". Într-un interviu acordat ziarului *Nouveau Candide*, fostul cancelar a urmărit practic să angajeze politica vest-germană pe calea urmăririi fidele a obiectivelor proclamate, în repetate rînduri, pe timpul lui.

Din comunicatul final și din declarațiile oficiale publicate reiese însă că întrevederile Erhard-De Gaulle nu au avut ca rezultat o unitate de vederi în cele două probleme principale care figurau pe agenda discuțiilor : concepțiile strategice și politice ale Bonnului și Parisului în cadrul N.A.T.O. și disputa agrară din Piața comună.

S-a vorbit mult despre alegerea pe care Erhard trebuia s-o facă între concepția franceză despre N.A.T.O. și cea americană. În timp ce Erhard se afla la Paris, buletinul de presă al Partidului liberal-democrat — care face parte din actuala coaliție guvernamentală — scria : „Republica Federală nu trebuie să piardă din vedere relațiile sale strînse cu Statele Unite". Deși ministrul de externe francez Couve de Murville a afirmat : „Nu este necesar ca Germania occidentală să aleagă între Statele Unite și Franța", se pare că alegerea era inevitabilă. Practic, Erhard a reafirmat poziția categorică a Germaniei occidentale în favoarea planului american de creare a forțelor nucleare multilaterale ale N.A.T.O., exprimîndu-și „rezerva" față de concepțiile franceze în acest domeniu : „Guvernul federal respectă atitudinea Franței, dar totodată Parisul recunoaște poziția germană", sublinia, după tratative, corespondentul agenției vest-germane D.P.A. Gunther de Thier, care se grăbea să precizeze că aceasta „nu înseamnă încordare între Bonn și Paris".

Iată și expunerea de motive : „Guvernul federal nu vede în planurile franceze pentru o forță nucleară europeană o alternativă la concepțiile americane despre o forță comună a Alianței... Planul american este singurul mijloc posibil pentru menținerea unui anumit drept

de a ne spune cuvîntul în ce privește o parte a potențialului nuclear. De aceea, guvernul federal se va menține pe poziția sa de pînă acum, de promovare a proiectului american".

Și în ce privește spinoasa problemă agrară a Pieței comune, pozițiile au rămas la fel de distanțate. Comunicatul de la Paris se referă doar la faptul că „trebuie depuse toate eforturile în vederea asigurării succesului lucrărilor de la Bruxelles". Dar aceasta nu rezolvă cu nimic impasul în care s-a ajuns în domeniul respectiv. Franța dorește în mod categoric să-și determine partenerii europeni să accepte intrarea în vigoare a Pieței comune agrare înainte de sfîrșitul anului. Aceasta corespunde intereselor Franței, ținînd seama de faptul că prețul produselor agricole franceze este mai scăzut, iar producția agricolă a țării are nevoie de piețe. Dimpotrivă, Germania occidentală dorește să mențină agriculturii sale avantajele actuale care, potrivit revistei *Express*, constau în prețuri foarte ridicate pentru fermierii germani, precum și în facultatea de a importa produsele alimentare din orice parte a lumii, în schimbul unor piețe garantate pentru produsele industriale care nu pot fi desfăcute în Franța sau în celelalte țări membre în Piața comună. Deci, ceea ce a rămas pînă în prezent nerezolvat la Bruxelles, pare să rămînă în același stadiu.

În sfîrșit, în problemele unității politice, cancelarul Erhard nu s-a declarat în favoarea concretizării planurilor propuse de conducătorii francezi cu mult timp în urmă. „Nu are nici un sens să ne facem prea multe iluzii în privința unei Europe politice și să ne gîndim la anumite resorturi supranaționale", a declarat cancelarul Erhard.

Concluzia care se impune este că vizita la Paris lasă în suspensie toate problemele care urmau să facă obiectul a ceea ce Adenauer denumea „un acord total".

Paul CHARIER

Paris 26 noiembrie

ROMA

Stadiul actual

După 12 zile de tratative care s-au desfășurat „la nivel înalt", adică între liderii celor patru partide interesate, precum și la nivelul comisiilor economice și al diferitelor subcomisii tehnice, duminică seara s-a anunțat la Roma că s-a ajuns la un acord în ce privește constituirea unui guvern de coaliție în care vor fi reprezentate partidele democrat-creștin, socialist, social-democrat și republican. Comunicatul anunța doar că „cele patru partide au aprobat bazele politice și programatice ale noului guvern". Nu s-a dat publicității documentul în sine, el urmînd să fie făcut public doar după constituirea guvernului, atunci cînd primul ministru va prezenta în parlament programul cabinetului său, însă forurile conducătoare ale partidelor interesate l-au examinat zilele acestea în reuniuni separate.

Cu toate că, în general, participanții la tratative au păstrat rezervă, ziarele italiene au indicat zilele acestea în comentariile lor principalele probleme discutate și punctele de vedere divergente. În primul rînd, ziarele reținproblemele politicii externe, care au prilejuit discuții îndelungate și în care s-au opus poziția partidului socialist pe de o parte și poziția celorlalte trei partide de partea cealaltă. Noul prim ministru, Aldo Moro, a anunțat, încă înainte de a începe consultările în vederea constituirii cabinetului, că sub conducerea sa guvernul va manifesta în continuare „fidelitate față de angajamentele asumate de Italia" în cadrul alianțelor occidentale și în primul rînd în cadrul Pactului Atlantic. Această formulă implică, după cum au subliniat ziarele, menținerea angajamentului asumat de guvernele anterioare de a angaja Italia la discuțiile și, eventual, la traducerea în practică a planului de constituire a „forțelor nucleare multilaterale" ale N.A.T.O. Partidul socialist a manifestat rezerve în această privință. Ziarul *Corriere della Sera* scrie că reprezentanții partidului socialist au insistat îndelung, și în cele din urmă au obținut, introducerea în declarația programatică a noului guvern a unor clauze prin care se subliniază că Italia ar fi de acord cu aceste „forțe" numai în măsura în care ele „garantează o apărare tot mai activă a păcii, controlul armamentelor atomice și evitarea riscului diseminării lor". Se știe că asemenea formule figurează în general în documentele tuturor guvernelor care participă la discuțiile în vederea „forțelor nucleare multilaterale" însă, după părerea ziarului citat mai sus, semnificația inserării lor în documentul guvernamental italian constă în faptul că partidul socialist „ține să notifice că își suspendă aprecierile" în această problemă, chiar dacă aceasta „nu va însemna că Italia și-a retras adeziunea de principiu".

Pe planul politicii interne, premierul desemnat a întîmpinat de asemenea obiecții într-o serie de domenii, referitoare mai ales la situația agrară. Discuțiile care se poartă de multă vreme în legătură cu revizuirea sistemului de dijme, existent în Italia, nu s-au încheiat încă. S-a ajuns deocamdată la un acord de principiu în ce privește fixarea unei cote unitare pentru distribuirea produselor agricole și veniturilor între țăranii dijmași și proprietarii pămînturilor. Ziarul *Il Giorno* relatează că s-a ajuns la stabilirea unui procent de 58 la sută pentru țărani. (În momentul de față, în multe regiuni ale Italiei nu se recunoaște această cotă și țăranii dijmași au dreptul să-și oprească mult mai puțin din produsele pămîntului pe care-l lucrează.) La discutarea declarației guvernamentale, partidul socialist a fost cel care a insistat pentru fixarea unei cote naționale.

S-a discutat de asemenea pe larg despre problema așa-numitei „Federconsorzi" (Federația consorțiilor agricole), organism care se află sub dominația partidului democrat-creștin. În ce privește activitatea și funcționarea acestui organism au fost formulate în ultima vreme critici severe, exprimîndu-se rezerve și dezaprobare de exemplu față de anumite aspecte economice ale activității sale (se vorbește în presă de manevrarea îndoielnică a unei sume în valoare de nu mai puțin de 1 000 de miliarde lire). Reprezentanții partidului socialist și-au exprimat convingerea că este necesară o reorganizare radicală începînd mai ales cu reducerea atribuțiilor organismului central și cu acordarea unei autonomii sporite consorțiilor provinciale. De altfel, ziare diferite — *Il Messaggero* ca și publicația economică *24 ore* — au reprodus simultan cu relatările despre discuțiile cvadripartite declarația președintelui Federconsorzi-ilor, Costa, care recunoștea „legitimitatea și temeiul cererilor cu privire la o autonomie sporită a consorțiilor provinciale și la o mai justă participare a acestor federații la funcționarea organismului". Acordul la care s-a ajuns în tratativele pentru constituirea guvernului, constă, potrivit ziarului *Corriere della Sera* — în „recunoașterea necesității ca acest organism să funcționeze în continuare, dar și în sublinierea necesității de a i se modifica structura. Această reformă va fi înfăptuită de guvern în cadrul reevaluării generale care se impune pentru întregul sector agricol".

S-a mai vorbit în presă și despre tratativele destul de laborioase în problema așa-numitului „plan urbanistic" — chestiune care ar părea de interes secundar dar care în Italia capătă o importanță deosebită. Se dezbate atitudinea viitorului guvern în raport cu planurile de construcții de locuințe și în legătură cu combaterea speculei cu construcțiile. Destul de recent, în cadrul unui congres al Institutului Național de Urbanistică, specialiști și reprezentanți ai unor orientări politice diferite — de la democrați creștini și pînă la comuniști — s-au întîlnit pe același teren pentru a scoate în evidență necesitatea unor acțiuni concrete în acest domeniu.

În general, în toate aceste probleme, care au constituit punctele de încercare concrete ale unității viitorului guvern, Partidul Socialist s-a aflat pe poziții revendicative față de celelalte trei partide. Ziarele anunțau că în timpul tratativelor aripa de stînga a Partidului Socialist a subliniat în repetate rînduri că reprezentanții săi nu trebuie în nici un caz să se îndepărteze de limitele pe care congresul partidului le-a trasat în ce privește angajarea într-un guvern de coaliție. În ziarul *Avanti*, organul P.S.I., a apărut o scrisoare a liderilor curentului de stînga în care se insistă „asupra situației grave care ar decurge dintr-o atitudine a partidului depășind limitele precizate de stînga în congres și limite care s-au oglindit și în moțiunea majorității". (Scrisoarea a fost semnată de personalități cunoscute ale Partidului Socialist ca Tulio Vecchietti, Lelio Basso, Vittorio Foa.)

Forța acestui curent de stînga a fost demonstrată prin felul în care în regiunea Val d'Aosta s-a constituit, în ciuda opoziției unor reprezentanți ai conducerii centrale socialiste, o formulă unitară pentru administrația locală, socialiștii alăturîndu-se comuniștilor. (Această problemă a fost de altfel discutată și în tratativele guvernamentale în ciuda faptului că democrația creștină a încercat să obțină din partea conducerii P.S.I. angajamentul că pe viitor se vor evita asemenea formule.)

Pînă la prezentarea declarației guvernamentale, presa și comentatorii își rezervă aprecierile asupra perspectivelor

hoului guvern de centru stînga. Constituirea lui într-o formulă care readuce după mulți ani un partid al stîngii italiene la conducerea țării este apreciată — de exemplu de ziarul *Il Giorno* — ca „reprezentînd în orice caz începutul unei cotituri în politica italiană a ultimilor 15 ani... Este inutil însă să se mai sublinieze că dacă această formulă a centrului stînga vrea să însemne cu adevărat o cotitură reală și vitală, ea trebuie să reprezinte în primul rînd și o politică, nu numai o majoritate guvernamentală".

Paolo RICCI

Roma, 26 noiembrie

TOKIO

Pierdere de viteză

Procentajul întrunit de partidul liberal-democrat în cea de a noua consultare a corpului electoral din perioada postbelică (a 30-a de la introducerea sistemului parlamentar în Japonia în 1890) a scăzut de la 57,6 la sută în 1960 la 54,8 la sută. Totuși, controlul parlamentar al liberal-democraților, aflați de un deceniu și jumătate la putere, rămîne incontestabil, ei menținîndu-și, după cum se vede, o majoritate absolută confortabilă.

De altfel, consultarea electorală a urmărit de astădată nu atît reafirmarea poziției conducătoare a liberal-democraților cît asigurarea rolului precumpănitor al grupului primului ministru în propriul partid. E ceea ce explică faptul că, îndată după alegeri, adepții primului ministru au lansat lozinca „strîngerii unității" liberal-democraților. Există însă fracțiuni liberal-democrate care consideră potrivit prilejul pentru a-și spori influența. Susținînd că tradiția cere ca după fiecare consultare electorală la care numărul voturilor nu crește, să se schimbe echipa guvernamentală, (după alegerile din 1960, Kishi a fost înlocuit ca premier de Ikeda), ministrul de stat Sato se pregătește să obțină la Congresul partidului care va avea loc în iulie 1964 desemnarea sa ca lider al partidului și implicit, al guvernului. Tema ofensivei grupului lui Sato este destul de subtilă ; Ikeda a anunțat lansarea unui „plan de dublare a veniturilor" într-un deceniu, fără a preciza însă dacă este vorba de veniturile individuale sau de venitul național. Combătîndu-l, Sato afirmă că este dăunătoare menținerea unui ritm forțat de dezvoltare economică, accentul trebuind să fie pus pe creșterea alocațiilor pentru serviciile publice. Sato are în vedere faptul că, deși în Japonia se înregistrează o dezvoltare în numeroase ramuri ale economiei, aceasta nu a dus la o îmbunătățire corespunzătoare a situației materiale a unor largi categorii sociale.

Tocmai aceste probleme au influențat deplasarea voturilor în alegerile din 21 noiembrie, astfel încît opoziția a obținut pentru prima oară peste 40 la sută din voturile exprimate, un milion mai mult decît în alegerile din 1960. Semnificativ pentru această deplasare este că liberal-democrații și-au menținut și uneori chiar și-au sporit influența în regiunile rurale („fermierii japonezi sînt prin tradiție conservatori", transmitea un corespondent american) și a înregistrat pierderi în perimetrul industrial la Tokio, Osaka etc. Dacă ne referim la implicațiile alegerilor, trebuie să menționăm și înfrîngerea aproape totală a extremei drepte. Foștii miniștri Okadzaki, Midzawa, Hosina și Nakayama, care s-au făcut exponenții acestei orientări chiar în partidul liberal-democrat, nu au mai obținut mandate parlamentare. Totodată întemnițarea lui Bin Akao, ucigașul liderului socialist Asanuma, a avut darul să înlăture, prin avertisment, ipoteza că metodele fasciste ar putea da roade.

În sfîrșit, trebuie semnalat că, spre deosebire de alegerile din 1960, cele organizate săptămîna trecută cu un an înainte de expirarea legislaturii, au decurs „aproape normal" (au fost arestate numai 1 216 persoane acuzate de încălcarea legii electorale).

Rezultatele alegerilor nu indică probabilitatea unor modificări substanțiale în politica japoneză. Chiar dacă vor interveni schimbări, ele nu pot fi decît rezultatul unei evoluții lente.

Sanzo TAKATE

Tokio, 25 noiembrie

LEOPOLDVILLE

Parașutiștii sînt gata

Aprecierile făcute de președintele Ghanei, Kwame Nkrumah, în legătură cu situația din Congo (vezi *Lumea*, nr. 4, pag. 27—28), erau anterioare recentelor zguduiri politice din Irak. Nkrumah vorbea despre similitudinea dintre actuala evoluție politică din Congo și evenimentele interne care au precedat preluarea puterii de către armată în cîteva state latino-americane și în Vietnamul de Sud. Dar asemănarea cu Irakul de pînă acum două săptămîni pare și mai frapantă, în ambele cazuri fiind vorba de regimuri cu pretenție de a fi „naționale", pline însă de solicitudine față de interese economice și politice străine, în special extracontinentale și bizuindu-se pe armată sau pe formațiuni paramilitare într-o măsură care le-a creat acestora din urmă statutul de stat în stat. Altă notă comună este tendința marcată spre represiune ca principal mod de guvernare. Ceea ce lipsește la Leopoldville este doar firma „socialistă" în spatele căreia acționa Baas-ul.

De cîteva săptămîni, guvernul Adoula a interzis circulația cu bacul între Leopoldville și Brazzaville, capitala statului cu nume similar de pe celălalt mal al rîului Congo. Se poate trece, în mod excepțional, cu permise speciale eliberate de siguranță. Conducătorii de la Leopoldville se tem ca nu cumva, împreună cu mărfurile cumpărate la Brazzaville (oraș mult mai bine aprovizionat), congolezii să aducă pe bac idei „subversive". Înlăturarea abatelui Youlou de la președinția Republicii Congo-Brazzaville de către sindicate a determinat la Leopoldville o reacție promptă : sindicatele locale sînt privite cu suspiciune. Primul ministru Adoula a uitat vechile sale legături cu sindicatele și acum se încrede doar în Mobutu și în armata lui. În locul celor șase provincii dinainte, Congo-ul are acum 23.

Fiecare dintre ele este condusă de oameni cu ambiții politice proprii. „Micul cerc din jurul lui Adoula, scrie corespondentul din Leopoldville al ziarului *Tribune de Genève*, nu se bizuie pe nici un grup politic important. Autoritatea lui depinde de bunăvoința nedisimulată a americanilor și belgienilor și de acordurile foarte greu obținute cu demnitarii locali".

Adoula nu ar fi primul lider trădat de Mobutu Să ne amintim cine l-a predat pe Lumumba lui Chombe... De atunci, Mobutu a mai făcut școală : s-a înconjurat de un grup de foști ofițeri francezi cu experiență indochineză și algeriană, și-a creat un corp de parașutiști „de elită" și a devenit el însuși parașutist. Acum, armata lui Mobutu reprezintă singura putere constituită. Este semnificativ că, acum cîteva zile, ca diversiune, doi diplomați și un ziarist sovietic au fost arestați, maltratați și duși în tabăra de parașutiști Binzo. Secretarul general al O.N.U., U Thant, i-a adresat un apel personal lui Adoula, cerîndu-i să respecte imunitatea diplomatică a celor arestați abuziv.

Toate acestea nu sînt însă decît exerciții, repetiții. Mobutu se pregătește să preia puterea, iar Adoula, dizolvînd parlamentul și organizațiile democratice, i-a deschis calea.

N. PĂTRAȘCU

Partidă de șah între automatizare și muncitori (Din „Time")

MOSCOVA

În numele prieteniei și al bunei vecinătăți

Articol transmis de Agenția „Novosti"

Președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., L. I. Brejnev, s-a înapoiat dintr-o vizită oficială făcută în Iran.

În timpul vizitei în această țară, care este vecinul din sud al Uniunii Sovietice, L.I. Brejnev și persoanele care l-au însoțit au avut o serie de întrevederi cu șahinșahul Mohammed Reza Pehlevi, cu Asadolla Alam, primul ministru al Iranului, și cu o serie de alți conducători de stat iranieni. În timpul convorbirilor a avut loc un util schimb de păreri în problemele dezvoltării viitoare a relațiilor sovieto-iraniene și în probleme internaționale actuale.

Poporul și oamenii de stat din Iran au făcut oaspeților sovietici o primire cordială, iar presa și radioul iranian au acordat o mare atenție acestei vizite. „Conducătorii și oamenii de stat din ambele țări, scria ziarul „Mehre Iran", au înțeles de mult că dacă relațiile dintre Iran și Uniunea Sovietică se vor consolida în sensul prieteniei, ajutorului reciproc și înțelegerii, o rezolvare a problemelor generale, acest lucru va fi în avantajul ambelor țări. „Nu încape îndoială, scria un alt ziar, „Bamșad", că această vizită este aprobată de popoarele lumii..."

Călătoria lui L.I. Brejnev în Iran, care a avut loc după încheierea și ratificarea Tratatului de la Moscova privitor la interzicerea parțială a experiențelor nucleare, constituie un exemplu de înfăptuire a principiilor coexistenței pașnice a statelor cu orînduiri sociale diferite. Atît U.R.S.S. cît și Iranul investesc mari speranțe în acest tratat. Șahinșahul Reza Pehlevi și-a exprimat convingerea că „acest acord va constitui baza pentru o înțelegere reciprocă mai eficientă și mai deplină în tratativele viitoare privind dezarmarea generală și totală".

Călătoria lui L. I. Brejnev în Iran a coincis cu schimbări serioase în viața acestei țări. După o îndelungată întrerupere, în Iran au fost organizate din nou alegeri pentru Medjilis și Senat, alegeri la care au participat pentru prima oară femeile. A fost format un nou guvern aprobat de parlament. Primul ministru Asodolla Alam a subliniat în cuvîntarea sa rostită în Medjilis, hotărîrea noului guvern de a contribui la dezvoltarea relațiilor prietenești cu Uniunea Sovietică. Despre același lucru a vorbit și președintele Senatului, Sherif Imami, în timpul vizitei făcute la parlamentul iranian de către L. I. Brejnev. Imami a declarat că în prezent în relațiile dintre Iran și Uniunea Sovietică nu a mai rămas nici o umbră de neînțelegere și neîncredere.

De notat că vizita lui L. I. Brejnev în Iran a fost precedată de măsuri importante, menite să îmbunătățească și să dezvolte relațiile sovieto-iraniene. Începutul în această privință a fost făcut prin schimbul de note din 15 septembrie 1962 dintre Uniunea Sovietică și Iran. În nota sa, guvernul iranian asigura că „nu va acorda nici unui stat străin dreptul de a avea baze de rachete de orice gen pe teritoriul Iranului". În afară de aceasta, partea iraniană a declarat că „guvernul Iranului nu va permite niciodată ca Iranul să devină un mijloc de agresiune împotriva teritoriului Uniunii Sovietice".

Orice sferă a relațiilor sovieto-iraniene am examina, pretutindeni se observă dorința comună de a contribui la întărirea și extinderea acestora.

S-a făcut observată o înviorare a relațiilor științifice. Ambasadorul sovietic în Iran a transmis în dar Universității din Teheran materialele celui de-al 25-lea congres al orientaliștilor, lucrările Institutului popoarelor din Asia al Academiei de Științe a U.R.S.S., monumente literare orientale în limbile persană și arabă și 11 microfilme după manuscrise persane antice. La invitația companiei petroliere naționale din Iran, o delegație de oameni de știință sovietici în domeniul petrolului a făcut o călătorie prin regiunile petrolifere din sudul Iranului, unde a studiat metodele de extracție a petrolului.

La sfîrșitul lunii octombrie 1962, la Moscova a avut loc schimbul instrumentelor de ratificare cu privire la transporturile de tranzit între U.R.S.S. și Iran. Intrarea în vigoare a acestui acord a permis Iranului să scurteze drumul spre Europa cu mult și să reducă simțitor costul transporturilor. Ulterior, la 20 decembrie, la Teheran a avut loc schimbul instrumentelor de ratificare privind tratatul în legătură cu regimul frontierelor sovieto-iraniene. Dacă se ține seama că frontiera sovieto-iraniană are o lungime de 2 500 de km, este ușor de înțeles că tratatul are o mare însemnătate pentru normalizarea relațiilor dintre țările vecine.

La sfîrșitul lunii mai 1963 a fost aprobată lista de mărfuri pentru livrările reciproce între Uniunea Sovietică și Iran, pe anul economic 1963—1964. Se prevede sporirea comerțului exterior dintre cele două țări cu aproape 70 la sută față de anul precedent.

În iulie 1963 a avut loc la Teheran semnarea acordului privind colaborarea economică și tehnică între Uniunea Sovietică și Iran. Prin acest acord se prevede construirea unui complex de instalații hidrotehnice pe rîurile de frontieră Arax și Artek. Pentru acoperirea cheltuielilor legate de construirea complexului hidroenergetic, guvernul sovietic a acordat Iranului un credit de 35 milioane ruble, care va fi înapoiat prin livrarea unor mărfuri de export iraniene.

În lumina faptelor enumerate, devine clar de ce vizita lui L. I. Brejnev este legată de deschiderea unui nou capitol în relațiile dintre cele două state. Șahinșahul Reza Pehlevi a exprimat dorința fierbinte a Iranului „de a trăi în bună vecinătate cu un vecin ca Uniunea Sovietică".

Guvernul sovietic, după cum a subliniat L. I. Brejnev în cuvîntarea sa rostită în parlamentul iranian, va face tot ce depinde de el pentru a întări și pe viitor prietenia sovieto-iraniană, deoarece interesele vitale ale popoarelor Uniunii Sovietice și Iranului impun numai relații de bună vecinătate.

I. PLOTNIKOV
comentator APN

Moscova, 26 noiembrie

BAGDAD

Nimic precis

Voit vagi, declarațiile făcute de președintele Aref la recenta sa conferință de presă lasă întredeschise toate ușile : spre Siria dar și spre R.A.U., spre diversele puteri străine, spre Baas sau spre totala lui interzicere, spre pace în regiunea kurdă și spre război în aceeași regiune. Componența eterogenă a grupului militar care a preluat puterea în Irak reprezintă încă un factor de incertitudine. Găsim în această coaliție, scrie René Delisle în **France Observateur**, „generali numiți de guvernul baasist care au întors armele în ultimul minut în speranța îndoielnică de a păstra comanda, ultranaționaliști irakieni ostili atît fuziunii cu Siria cît și fuziunii cu Egiptul, supraviețuitori ai regimului Kassem, partizani hotărîți ai uniunii cu Egiptul, chiar cîțiva ofițeri progresiști care au izbutit să scape în ciuda epurărilor succesive din ultimii cinci ani".

Și totuși armata nu este reprezentată în guvern pe deplin. Atîtea tendințe și fracțiuni s-au conturat în interiorul ei de la revoluția din iulie 1958, încît ciocnirile dintre ele par inevitabile și nu este de loc exclus ca, într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat, un nou grup de ofițeri și generali să pretindă conducerea. Ce era în fond garda națională care a luptat pînă în ultimele zile în stradă cu arma în mînă, împotriva armatei ? O formație paramilitară, creată de fostul vicepreședinte Saadi pentru a dispune de o armată proprie, credincioasă Baas-ului. Zecile de mii de tineri cu brasarde verzi, încadrați în garda națională, aveau la dispoziție tunuri, tancuri și alte arme moderne. Se pare însă că garda națională a fost un instrument nu al Baas-ului în ansamblul său, ci al grupării lui Saadi. Cel puțin așa rezultă din felul în care ziarul **Al Kifah**, purtătorul de cuvînt al Baas-ului în Liban, se dezice de ea : „Conduita deplorabilă a gărzii naționale a fost cea care a provocat reacția armatei. Sînt mai multe luni de cînd armata regulată își manifesta nerăbdarea față de provocările miliției baasiste la adresa ofițerilor și soldaților".

Există, chiar la cel mai înalt nivel, cazuri de trecere dezinvoltă dintr-o tabără în alta. Un singur exemplu : cîtăva vreme nu s-a știut nimic despre Hardan

Apartheid

(Din Stockholm Tidningen)

El Takriti, care sub regimul baasist conducea aviația, iar la 13 noiembrie s-a alăturat subit gărzii naționale și a bombardat palatul prezidențial. Se spunea că ar fi plecat cu Saadi la Madrid. La 18 noiembrie, printre membrii juntei militare care i-a înlăturat pe baasiști de la putere apărea un nume nou : generalul Hardan Abdel Ghaffar, numit atunci adjunct al comandantului suprem al forțelor armate, adică adjunct al lui Aref însuși. Specialiștii în problemele Orientului Mijlociu se întrebau nedumeriți cine poate fi acest nou personaj. „Ghaffar și Takriti sînt una și aceeași persoană" a afirmat atunci ziarul libanez *Al Kifah* citat și mai sus. Presupunerea s-a confirmat în momentul în care a fost publicată la Bagdad lista noului guvern. Ghaffar dispăruse. Pe postul de ministru al apărării figura generalul Hardan el Takriti.

Pe de altă parte, prezența aproape permanentă a unor lideri în toate formațiile care au condus Irakul din 1958 încoace nu este de natură să furnizeze indicii precise despre viitoarea orientare a guvernului. Mareșalul Aref, de pildă, a avut o evoluție politică sinuoasă și adesea imprevizibilă. În iulie 1958 (era colonel și vicepreședinte în guvernul Kassem) a anunțat crearea unei Uniuni irako-egiptene, fără a se fi consultat în prealabil cu președintele Nasser, ceea ce l-a determinat pe acesta din urmă să afirme : „Abdel Salam Aref are priceperea politică a unui copil". În octombrie 1958, Aref și Kassem s-au certat violent. Aref și-a scos pistolul și l-a îndreptat împotriva președintelui. Persoanele prezente la altercație au izbutit totuși să-i împace. A doua zi, Aref era numit ambasador la Bonn, pentru ca, după trei săptămîni, să se întoarcă în țară unde a fost arestat și condamnat la moarte pentru tentativă de asasinat. Grațiat și eliberat în decembrie 1961, Aref a redevenit prieten cu Kassem. Totuși, în februarie 1963, fără a fi baasist, Aref a participat la lovitura de stat a Baasului și a fost de față la uciderea lui Kassem, care l-a implorat în zadar să-i cruțe viața. Apoi a fost numit președinte. În cursul ultimelor evenimente mareșalul Aref a păstrat o anumită rezervă, ceea ce i-a îngăduit să dirijeze pe rînd toate formațiile adverse care s-au perindat la putere.

După cum arătam mai sus, ultimele lui declarații au fost redactate în așa fel încît să poată fi interpretate în două sensuri. De pildă, în problema kurdă : „Noi și kurzii am trăit întotdeauna ca frați și asociați. Vom continua să trăim la fel pînă la sfîrșitul lumii, deoarece facem parte din aceeași familie și în curînd regiunea din nordul țării va fi reconstruită". Dar se știe prea bine că „pînă acum" împotriva „fraților și asociațiilor" s-a dus un război de exterminare. Ce înseamnă, deci „vom continua" ? „Kurzii sînt arabi" — afirmase cu cîtva timp în urmă Aref într-o convorbire cu un ziarist francez iar „banditii barzaniști vor fi înfrînți repede".

„Orice regim care va refuza să recunoască autonomia kurdă va fi măturat ca și cele care l-au precedat" se spune într-un comunicat publicat la Lausanne de Comitetul pentru apărarea drepturilor poporului kurd. În comunicat se mai afirmă că răsturnarea regimului baasist în Irak a fost o urmare firească a războiului civil împotriva kurzilor, fiind de altfel precedată de trei puternice înfrîngeri ale forțelor irakiene în regiunile Kirkuk, Suleimani și Harir. Generalul Barzani a condus personal operațiunile în regiunea Harir, unde a fost scos din luptă un regiment guvernamental. „Astăzi, continuă comunicatul, în pofida intervenției masive a armatei siriene răscoala kurdă este, din punct de vedere militar și politic, de două ori mai puternică decît în februarie".

Numărul sirienilor angajați în războiul anti-kurd este apreciat la circa 5 000. Acum, după toate probabilitățile, trupele siriene vor părăsi zona luptelor. În această perspectivă este de presupus că răscoala kurdă va marca noi victorii. Așadar, pe acest front intern de maximă importanță pot fi așteptate surprize defavorabile pentru guvern.

Relațiile cu Siria și R.A.U. nu sînt nici ele clare. Din declarațiile președintelui reiese doar că guvernul dorește să temporizeze, pentru a evita pentru moment orice conflict ascuțit. Același lucru se întîmplă și în raporturile cu Baasul din țară, deocamdată interzis. Se reiau totuși contactele cu unii foști miniștri baasiști expulzați — Jawad și Shabib — și de altfel chiar și în actualul guvern există membri ai Partidului Baas.

Totul se poate schimba, înainte chiar de a se fi stabilizat ceva.

Felicia ANTIP

Extremiștii de dreapta din S.U.A.

Deceniul 1950—1960 a cunoscut figura de tristă celebritate a senatorului republican de Wisconsin, Joseph R. MacCarthy, gonaci-șef al „vînătorii de vrăjitoare". Ca președinte al Comisiei de operații guvernamentale a Senatului, „MacCarthy călca în picioare drepturile constituționale ale martorilor pe care-i cita, viola toate principiile libertăților democratice, făcea să domnească bănuiala și teama. Maccarthysmul... a pricinuit... un imens rău Statelor Unite" [1].

Compromis în afaceri veroase și dezavuat în cele din urmă de Senat cu 67 de voturi contra 22, MacCarthy se stinge în mai 1957 de o ciroză hepatică provocată de excesele sale alcoolice.

Nu au trecut nici trei ani de cînd marile ziare din New York și Washington făceau ironii pe socoteala primelor detașamente *înarmate* ale huliganilor din S.U.A. — „Minutemen"-ii [2]. Dar acest interval a fost suficient pentru ca opinia publică să-și dea seama că un asemenea subiect nu se pretează la glume.

Cîte organizații de extremă dreaptă există azi în Statele Unite ? După estimațiile presei, minimum o sută cincizeci. „John Birch Society", „Partidul nazist american", „Cruciada creștină anticomunistă", „Ku-Klux-Klanul", „Fiicele Revoluției Americane", comitetele de direcție ale zecilor de „școli anticomuniste" din statele vestului mijlociu, „Legiunea Americană", „Consiliile cetățenilor albi" din statele de sud, „Tinerii americani pentru libertate", „Cavalerii lui Columb", „Consiliul american de securitate" — iată numai cîteva dintre grupările care alcătuiesc ceea ce americanii numesc „the lunatic fringe" (fran-

[1] André Maurois : „Histoire des Etats-Unis de 1917 à 1961". Ed. „Presses de la Cité", Paris, 1962, pag. 295.

[2] Scopul lor declarat era de a organiza detașamente de „partizani" pentru eventualitatea unei „invazii comuniste" a Statelor Unite. În așteptarea acestui eveniment, „Minutemen"-ii s-au dedat pînă una-alta la agresiuni împotriva adversarilor lor politici.

Halvin Horn, exmare maestru al Ku-Klux-Klanului din Alabama.

Bob Shelton, actualul mare maestru

jul dement) al extremei drepte din ţara lor.

După George Lincoln Rockwell, führerul „Partidului nazist american", ale căror uniforme sînt copiate după cele ale S.A.-ului. Welch conducătorul lui „John Birch Society" este poate cel mai tipic reprezentant de azi al rasismului „made în U.S.A.". Fost fabricant de bomboane, el s-a lansat în politică preluînd multe din sloganurile răposatului MacCarthy. În cazul de faţă, sloganul e „pericolul comunist" care ameninţă Statele Unite. Pentru a-şi sprijini teza, Welch nu se sfieşte să scrie în „Cartea albastră": „Este convingerea mea sinceră că Dwight Eisenhower e un agent conştient şi devotat al conspiraţiei comuniste... Din multe motive şi după un studiu aprofundat, am ajuns la concluzia că John Foster Dulles a fost şi el comunist". Pe aceeaşi linie, Welch publică într-unul din periodicele organizaţiei sale, „Revere", un articol semnat de George Adams, care afirmă că administraţia Kennedy „are ca unic scop să ne facă să trăim şi să murim în comunism". Pentru cei pe care nu-i consideră „comunişti cu carnet de membru", ci numai simpatizanţi, Welch a făurit un cuvînt special — „comsimp". Oricine nu aderă la „John Birch" este, ipso facto, un „comsimp".

Aşa-numitul „Comitet al juriştilor americani pentru studiul strategiei, tacticii şi obectivelor comuniste" a făcut o cutremurătoare descoperire: Curtea supremă a Statelor Unite „a urmat directivele Partidului Comunist în nu mai puţin de cincisprezece decizii fundamentale". (?!) La un miting fascist ţinut la Chicago s-a cerut spînzurarea lui Earl Warren, preşedintele Curţii supreme, acuzat că „face jocul comuniştilor". Nici ziare de o solidă respectabilitate burgheză nu sînt la adăpost de surprize dezagreabile: Coleman Andrews, unul din liderii lui „John Birch" califică *New York Times* drept organul comunist al „înaltei societăţi" şi *Washington Post and Times Herald* drept organul comunist al capitalei ţării.

„Multe, mici şi gălăgioase", spunea cu dispreţ, John Gunther despre organizaţiile de dreapta, în *New York Herald Tribune*. Că sînt multe, e evident. Că sînt mici, este discutabil; dar nu e mai puţin adevărat că atît demagogia unora dintre aceste organizaţii, cît şi măştile sub care se camuflează altele reuşesc să înşele un număr destul de mare de oameni.

„Legiunea Americană", de exemplu, este aparent o asociaţie a foştilor luptători din cele două războaie mondiale şi membrii săi se ridică la peste două milioane. „John Birch Society" avea, în 1961, 100 000 de aderenţi şi îşi propunea ca anul acesta să ajungă la aproape un milion; obiectivul pare să nu fi fost atins, totuşi un reportaj consacrat de revista Look lui Robert Welch scotea în evidenţă faptul că la mitingurile la care acesta ia cuvîntul participă destul de numeroşi auditori „care urmăresc, literalmente cu gurile căscate, fiecare cuvînt ce iese de pe buzele lui". La picnic-urile şi petrecerile cîmpeneşti organizate de Ku-Klux-Klan în oraşele din sud, asistă de fiecare dată mii de persoane.

Că aceste grupări din Statele Unite sînt gălăgioase nu se îndoieşte nimeni. Dar gălăgia aceasta costă bani. Un minut la posturile americane de televiziune se plăteşte cu aproape o mie de dolari; şi totuşi cînd „John Birch Society" şi-a ţinut la Hollywood conferinţa sa anuală, cele cîteva ore de dezbateri au fost retransmise la televiziune în 34 de oraşe. De unde provin uriaşele fonduri de care dispune extrema-dreaptă din Statele Unite pentru a-şi difuza veninoasele sale concepţii?

Dacă „John Birch Society", care are filiale în 150 de oraşe, se fereşte să dea publicităţii sursele sale de venituri, alte organizaţii sînt mai comunicative. „Cruciada creştină împotriva comunismului" anunţa în 1960 „încasări" de 400 000 de dolari, iar în 1961 aproape un milion de dolari.

O anchetă efectuată de senatorul J. W. Fulbright a dovedit că o seamă de ofiţeri superiori nu numai că patronează pe extremiştii de dreapta, dar fac ei înşişi propagandă fascistă în rîndurile populaţiei, sub pretextul „apărării psihologice a ţării împotriva comunismului". Scandalul iscat de generalul E. Walker, care folosea calitatea sa de comandant de divizie pentru a-şi determina subordonaţii să voteze conform indicaţiilor birchiste, a dus la punerea lui în retragere. În cursul acestui an, el s-a evidenţiat ca unul din cei mai înverşunaţi segregaţionişti din Alabama şi participarea sa la actele de violenţă comise nu numai împotriva negrilor, ci şi a trupelor federale trimise să restabilească ordinea au impus arestarea lui. Eliberat pe motiv că nu ar fi în deplinătatea facultăţilor sale mintale, Walker a fost printre cei care l-au lovit pe Adlai Stevenson, reprezentantul american la O.N.U., strigîndu-i: „Jos cu coexistenţa! Jos cu O.N.U.! Jos cu trădătorul de Kennedy". Lucrul s-a petrecut în acelaşi oraş — Dallas (Texas) — unde cu o lună mai tîrziu avea să fie asasinat preşedintele Kennedy.

De altfel, întregul an 1963 a fost martorul unor explozii în lanţ ale violenţei extremiştilor de dreapta din Statele Unite.

Cei care au urmărit la televiziune transmisiunile directe de la Washington, în zilele care au urmat atentatul împotriva preşedintelui Kennedy, au remarcat desigur că obiectivul camerei s-a oprit îndelung asupra chipului săpat în marmură al lui Abraham Lincoln. Legătura făcută între felul tragic în care a pierit conducătorul luptei pentru eliberarea negrilor din sclavie şi asasinarea celui care, la un secol distanţă, a vrut să dea conţinut real literei de lege prin care se asigură egalitatea în drepturi a populaţiei de culoare nu este cîtuşi de puţin întîmplătoare. Cei doi oameni de stat au stîrnit ura aceloraşi cercuri utrareacţionare, au fost invectivaţi şi ameninţaţi de aceiaşi turbaţi duşmani ai mersului înainte al istoriei. În septembrie anul acesta, manifestanţii segregaţionişti din Birmingham (Alabama) purtau pancarte pe care scria: „Kennedy, if you'll do it, you'll die out of it" — „Dacă o faci (e vorba de programul pentru drepturile civile), vei muri din cauza asta".

„Contrar celor ce ne-am putea închipui, scrie săptămînalul *France-Observateur*, nu există o barieră de netrecut între „franjul dement" al extremei drepte şi curentele conservatoare respectabile care exercită o influenţă considerabilă în sînul partidelor tradiţionale"[3]. Pentru a cita Texasul, care a fost teatrul sîngeroaselor evenimente de la 23 noiembrie, e mai mult decît concludent faptul că secţia locală a partidului republican este condusă de senatorul W. Tower şi congresmenul Bruce Alger, amîndoi membri ai grupării „John Birch". — Aceleiaşi organizaţii îi aparţin congressmenii Edgar Hiestand, James Utt şi John Rousselot, toţi din California. Senatorul democrat J. Strom Thurmond este un aprig susţinător al generalului Walker în încercările acestuia de a deveni guvernator al Texasului.

Într-un studiu consacrat extremiştilor de dreapta din S.U.A., R. Ellsworth şi S. Harris remarcă pe bună dreptate că „ei reuşesc să momească, să antreneze sau pur şi simplu să forţeze prin intimidare o serie de oameni politici, care nu le împărtăşesc întrutotul vederile, să meargă totuşi alături de ei".

În cuvîntarea rostită înainte de atentat în oraşul Fort Worth, John F. Kennedy i-a calificat pe reprezentanţii extremei drepte ca demagogi lipsiţi de răspundere, în stare să ducă ţara de rîpă. El era conştient de pericolul pe care îl implică pentru America toate aceste organizaţii banditeşti ca „Societatea John Birch", „Vînătorii de cranii", „Minutemenii", care s-au cuibărit de mult, în special, la Dallas. Este incontestabil că marea masă a poporului american îi respinge cu hotărîre, aşa cum e evident că noul raport de forţe din lume şi victoriile înregistrate în lupta pentru coexistenţa paşnică nu creează un teren propice pentru otrăvitoarea ciupercă fascistă. Dar aceasta nu face mai puţin necesare o vigilenţă veşnic trează, o combativitate neobosită a tuturor forţelor antifasciste şi antirăzboinice din Statele Unite.

Nicolae MINEI

[3] *France Observateur* din 12 aprilie 1963.

ZIUA AFRICII

La chemarea Comitetului permanent al Consiliului de solidaritate al popoarelor din Asia și Africa, începînd din anul 1958, ziua de 1 decembrie a fost proclamată zi de luptă a tuturor africanilor pentru eliberarea întregului lor continent de sub robia colonialismului. Prilej de evocare a succeselor obținute în această luptă, ziua de 1 decembrie constituie, în același timp, o afirmare a solidarității popoarelor lumii cu eforturile popoarelor africane în consolidarea victoriilor obținute și înlăturarea rămășițelor colonialismului de pe acest continent. În cele ce urmează, o serie de date și declarații semnificative:

■

Populația continentului african se cifrează la 250 milioane de oameni, adică 8 la sută din populația globului. La sfîrșitul anului 1962, 220 de milioane de africani își obținuseră independența, iar 30 de milioane mai erau încă sub dominația colonialistă.

■

Sclavajul și negoțul cu sclavi au constituit pentru Africa o adevărată catastrofă. Socotind că la fiecare sclav adus în emisfera apuseană alți 5 au fost uciși în Africa sau au murit pe drum, savantul negru William Du Bois consideră că sclavajul a însemnat pentru Africa o imensă pierdere, de aproximativ 100 de milioane de oameni.

■

Zona independentă din continentul african reprezintă 80 la sută din teritoriu. În 1945, în Africa existau numai trei state independente: Etiopia, Liberia, Egipt. În prezent, există 32 de state independente.

■

După calculele economiștilor, colonialiștii au prădat în Africa, în ultimii 60 de ani, bogății minerale în valoare de 4,3 miliarde de lire sterline.

■

În 1958 — cu doi ani înainte de cucerirea independenței de către majoritatea coloniilor din Africa — porțile școlilor elementare erau închise pentru mai bine de 75 la sută din copiii africani de vîrstă școlară.

■

Congresul pentru problemele dezvoltării transportului feroviar, întrunit la începutul anului la Lagos, a adoptat hotărîrea de a se elabora proiectul unui sistem feroviar unitar, care să unească Republica Africa centrală, Ciad, Congo, Libia și Nigeria. Sistemul va lega porturile de pe coasta mediteraneană cu cele de pe coastele Oceanelor Atlantic și Indian.

■

După datele O.N.U., potențialul hidroenergetic al Africii constituie 32 la sută din totalul mondial. Totuși, Africa produce astăzi numai 9 la sută din acest total. „Inima energetică" a Africii o constituie bazinul fluviului Congo, ale cărui rezerve de energie hidraulică se ridică la 390 milioane kW.

■

De curînd a început valorificarea energetică a bazinului Nilului, ale cărui rezerve de energie hidraulică sînt evaluate la 50 milioane kW. În Uganda s-a construit hidrocentrala Owen Falls, pe Victoria Nil. În R.A.U. se realizează cea mai mare construcție hidrotehnică din Africa — barajul înalt de la Assuan.

A început și valorificarea energetică a Nilului Albastru, în Sudan. Există proiecte pentru construirea unor hidrocentrale în Etiopia, Uganda, Nigeria, Ghana și Guineea.

Sîntem hotărîți să apărăm și să consolidăm independența cucerită cu atîta greutate, precum și suveranitatea și integritatea teritorială a statelor africane și malgașe, să luptăm împotriva neocolonialismului sub toate manifestările lui.

Din preambulul Cartei Africii, adoptată la 22 mai 1963, la conferința de la Addis-Abeba

Sîntem hotărîți să folosim toate mijloacele de care dispunem pentru a ajuta popoarele oprimate să-și dobîndească efectiv independența.

Comunicat final al conferinței celor nouă state africane membre ale Comitetului de coordonare a ajutorului pentru mișcarea de eliberare națională din Africa

Trebuie să ne transformăm pămîntul într-un uriaș șantier național unde va fi creată o țară modernă și liberă, care nu cunoaște sărăcia, analfabetismul și bolile.

Modibo Keita, președintele Republicii Mali

Algeria va promova o politică de neaderare la blocuri,... o politică consecvent antiimperialistă, anticolonială, îndreptată împotriva discriminării rasiale, împotriva blocurilor militare, pentru dezarmare, pentru interzicerea experiențelor nucleare, pentru pace.

Ahmed Ben Bella, președintele Republicii Algeria

Vom îndeplini sarcina noastră de a asigura construcția Africii. Avem însă nevoie de o singură organizație africană, în care să răsune o singură voce.

Haile Selassie, împăratul Etiopiei

Lupta popoarelor Africii a intrat într-o fază hotărîtoare. Popoarele înlătură din calea lor toate obstacolele, luptă pentru lichidarea definitivă a colonialismului, a discriminării rasiale, pentru eliberarea definitivă a Africii... Va trebui să desfășurăm eforturi imense în domeniul educației, al învățămîntului și culturii, pentru a elibera Africa de toate lanțurile care încă împiedică dezvoltarea și evoluția sa.

Gamal Abdel Nasser, președintele R.A.U.

Ne-a trebuit mult timp pentru a descoperi că lupta împotriva colonialismului nu încetează o dată cu obținerea independenței naționale. Independența nu este decît preludiul unei bătălii și mai dificile pentru dreptul de a ne rezolva noi înșine problemele noastre economice și sociale, de a clădi societatea noastră conform aspirațiilor noastre, eliberați de controlul și intervențiile înjositoare ale neocolonialiștilor.

Kwame Nkrumah, președintele Republicii Ghana

Țăran din Mali

MALI

MÎINE ÎNCEPE ASTĂZI...

CURIOZITATEA călătorului european — care coboară din zona temperată de la paralela 45, pînă dincolo de Tropicul Racului, la numai 10 grade de Ecuator — este firească : totul — clima, lumea vegetală și animală, oamenii cu obiceiurile și tradițiile lor — tot ce-l înconjoară aici, în inima Africii, este neobișnuit. Cînd am părăsit Marocul și, după cinci ore de zbor spre sud, peste întinderea nesfîrșită de nisip a Saharei, am ajuns la Bamako, capitala Republicii Mali, nimic nu mai semăna cu ceea ce văzusem pînă atunci. Aveam impresia că am intrat într-o baie de aburi, în ciuda ventilatoarelor mari, ca niște palete de elicopter, ce se învîrteau, aproape zadarnic, atîrnînd din tavanul sălii de așteptare a aeroportului.

În zilele următoare am făcut cunoștință în toate după-amiezile, cu ploaia tropicală africană, pornită aproape din senin și cam la aceeași oră, cu picături mari și dese — o uriașă perdea de apă, întunecînd lumina zilei. În această parte a lumii, oamenii împart anul în două anotimpuri : sezonul ploilor — care ține din iunie pînă în octombrie, cînd plouă aproape în fiecare zi — și sezonul uscat, cînd nu mai cade nici un strop de apă. Bineînțeles, noțiunile de iarnă, frig, zăpadă sînt necunoscute aici.

Vechiul și noul Bamako

IATĂ-NE în capitala Republicii Mali, oraș cu 70 000 de locuitori, așezat pe malurile fluviului Niger. Stema capitalei reprezintă trei crocodili, iar numele de Bamako — care în limba bambara înseamnă „după crocodil" — provine dintr-o veche legendă pe care mi-a povestit-o bătrînul El Hajdyi Ibrahim Mariku, „scriitor de corespondență" — meserie practicată mai ales în preajma poștei și a diverselor instituții. Legenda spune că un rege malian, vrînd să știe pînă unde i se va întinde capitala, s-a adresat vracilor, care l-au sfătuit să dea drumul pe malul Nigerului la trei crocodili : unde vor intra în apă, acolo va fi hotarul orașului. De atunci, se spune, orașul a primit numele de Bamako.

Bamako este un oraș înecat de vegetație, cu palmieri înalți și zvelți, cu arbori de **kola** și **nere** uriași, în care ziua stau agățați **tonzonii,** imenși lilieci africani.

În afară de clădirile administrative — Adunarea Națională, ministerele, Banca de Stat, Grand Hotel, singurul hotel din oraș, și de prăvăliile din centru, văruite și construite din cărămidă — majoritatea caselor sînt din lut, cu o curte interioară în jurul căreia sînt dispuse camerele de locuit, cu ferestre mici, fără geamuri. Cîteva din bulevardele centrale sînt asfaltate. O plimbare în primele ore ale dimineții pe bulevardele Republicii, Independenței, Poporului — care, pînă la 22 septembrie 1960, cînd s-a proclamat Republica Mali, purtau numele de **Mareșal Foch, Mareșal Joffre, Mareșal Gallieni** — îți dezvăluia imediat aspecte inedite, de un pitoresc excepțional : sute de biciclete și motorete într-un du-te-vino neîntrerupt, o mulțime pestriță de femei grăbindu-se spre sau de la piață, purtîndu-și coșurile cu cumpărături pe cap și copiii mici în spate, o procesiune întreagă de negustori lăudîndu-și cu voce tare și cu o mimică extraordinară marfa înșirată pe jos sau pe tarabele din fața prăvăliilor. În piață se găsește orez și pește uscat la soare, fără sare — hrana de bază a malienilor, — arahide și porumb, ananas, banane, papaya, nuci și ulei de cocos. Bolnavii de stomac găsesc aici **yamaku** — rădăcini tămăduitoare, — iar femeile cumpără pentru bărbații lor rădăcini de manioc. Nucile de cola, cu miez dublu, ceva mai mari decît nucile noastre, au un gust sălciu și nu sînt de loc plăcute. Aici însă sînt foarte căutate, atît pentru efectul lor excitant, asemănător cu al cafelei, cît și pentru că o asemenea nucă e un semn de mare prețuire și prietenie : două nuci dăruite unei fete — și zece tatălui ei — echivalează cu o veritabilă cerere în căsătorie.

Strada este oglinda vieții maliene. Toată industria meșteșugărească se desfășoară aici : croitori cu mașini de cusut scoase în fața atelierului ; tăbăcari cu piei de pantere, de crocodili, de șerpi sau de șopîrle întinse pe gard, la uscat ; țesători cu războaie mici, la care nu s-a schimbat nimic de două mii de ani, întinzîndu-și urzeala de-a lungul străzilor, adăpostindu-se de razele toride ale soarelui african sub vreun pom sau umbrar făcut din trestie împletită, unde reușesc să țească fiecare cîte șase metri de pînză, lată de 30 centimetri, pe zi. În centrul orașului, lîngă clădirea Adunării Naționale, se află marele bazar al obiectelor de artizanat, o clădire în stil malian, unde găsești splendizi elefanți și căprioare sculptate în lemn de abanos, mărgele și brățări migălos cizelate în filde, de adevărați artiști populari.

De-a lungul Nigerului

O CĂLĂTORIE în interiorul țării, de la Bamako spre Sahara, îți dezvăluie imediat frumusețea sălbatică și pitorească a savanei africane : iarba înaltă de sudan și arbuștii de forme ciudate, deasupra cărora tronează maiestuosul impresionantul boabab. La distanțe foarte mari, întîlnești așezări omenești, sate cu 20—30 de colibe conice, împrejmuite cu un gard înalt de chiparoși, în jurul cărora țăranii malieni lucrează pămîntul, cu unelte arhaice. Cu cît înaintezi spre nordul țării, copacii sînt tot

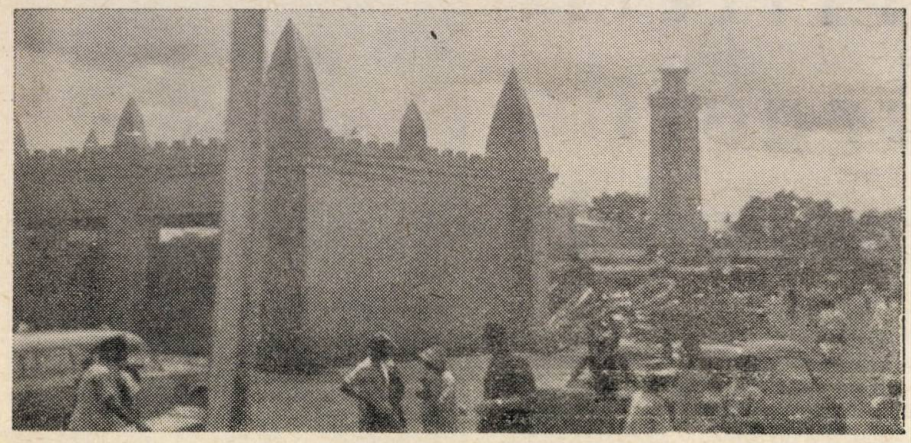

Bazarul din Bamako

Sărbătoare la Bamako.

mai rari. Apoi, treptat, dispare şi savana — în care trăiesc elefantul şi rinocerul, lama şi pantera, girafa şi antilopa — înghiţită de dunele nisipului roşcat al deşertului.

Ca şi la Bamako, malienii pe care i-am întîlnit în această călătorie sînt purtătorii unor multiseculare tradiţii vestimentare, ai unor obiceiuri străvechi, ai unei culturi specifice. Oamenii sînt înalţi, bine făcuţi, cu pielea neagră ca abanosul şi zîmbetul de fildeş, îmbrăcaţi în burnusuri albe sau colorate, lungi şi fără mîneci, încălţaţi cu papuci sau sandale cu o singură baretă ; pe cap poartă bonete brodate. Unii au tatuaje — pe frunte, pe obraz, sau pe piept : un fel de cicatrice care, pînă nu de mult, ţineau loc, într-o anumită măsură, actelor de identitate, deoarece prin formele lor diferite, indicau tribul din care se trage fiecare.

Femeilor le place să poarte multe podoabe. Cerceii, mărgelele şi brăţările grele, părul coafat în formă de arici, fustele largi — sînt cîteva din accesoriile eleganţei feminine. O notă specială de cochetărie o conferă vopsirea buzei de jos (pînă aproape de bărbie) şi a călcîielor, cu o vopsea neagră, mată, care contrastează cu negrul lucios al pielii. Mulţi bărbaţi şi femei mestecă crenguţe de *gumgne*, un arbust ale cărui fibre, ca şi seva lui, au proprietatea de a menţine albul imaculat al danturii.

În imensa lor majoritate, cei peste 4 200 000 de locuitori ai Republicii Mali se ocupă cu agricultura — o agricultură în care apariţia plugului de fier este destul de recentă. Bogăţia cea mai însemnată a ţării o constituie creşterea vitelor. Potrivit statisticilor, în republică există peste 4 000 000 de vite mari — vaci cu cocoaşe, care dau 1—2 litri de lapte pe zi — şi 10 000 000 de oi ; nu există încă întreprinderi de prelucrare a pieilor, a cărnii sau a laptelui.

Industria se reduce la cîteva mici fabrici de suc de fructe sau la mici ateliere, cu cîte 10—20 de lucrători, cel mai mare fiind cel de la Markala — 460 de salariaţi care efectuează lucrările necesare irigării deltei superioare a Nigerului. Transporturile se fac pe cale ferată de tip îngust, lungă de 600 km, şi prin cele vreo 1 000 km de şosea pietruită : încă o mărturie, pe lîngă atîtea altele, a moştenirii grele lăsate de colonialişti.

Cu faţa spre viitor

PARTICIPÎND la lucrările primului Congres al Sindicatelor din Mali (căruia i-am adus salutul sindicatelor şi oamenilor muncii din ţara noastră), am avut prilejul să cunosc activitatea organizaţiilor sindicale pentru mobilizarea celor 60 000 de oameni ai muncii, membri sindicalişti, la realizarea sarcinilor puse în faţa poporului malian de către Partidul Uniunii Sudaneze. De la tribuna Congresului, Modibo Keita, secretarul general al Partidului Uniunii Sudaneze şi şeful statului malian, şi-a exprimat încrederea în clasa muncitoare şi a cerut membrilor de sindicat să-şi concentreze toate eforturile spre lichidarea înapoierii economice şi social-culturale a ţării.

Atît din cuvîntul participanţilor la Congres, din convorbirile avute cu oameni ai muncii malieni, cît şi din întîlnirile cu preşedintele Modibo Keita şi cu Mamadu Famadu Sissoko, secretar general al Uniunii Naţionale a Muncitorilor din Mali — mi-am dat seama că malienii sînt hotărîţi să îndrepte situaţia grea în care i-au lăsat colonialiştii, că întregul popor e conştient de necesitatea de a scoate ţara din înapoierea ei economică, de a lupta împotriva obscurantismului şi a neştiinţei de carte.

Această acţiune se desfăşoară pe baza unui plan cincinal de dezvoltare economică şi socială, intrat în vigoare în anul 1961. El prevede dezvoltarea agriculturii şi creşterii animalelor, prospecţiuni geologice pentru asigurarea bazei de materii prime, construirea a două hidrocentrale, a unui combinat textil, a unei fabrici de conserve de fructe şi zarzavaturi, construirea unei căi ferate normale, îmbunătăţirea irigării deltei superioare a Nigerului pentru a se cultiva — în afară de bumbac şi orez — trestie de zahăr, arbore de cacao şi alte plante căutate pe piaţa mondială, lărgirea asistenţei medicale şi ridicarea nivelului cultural al maselor. Între 1964—1965, totalul investiţiilor se va ridica la 64 000 000 franci africani.

Crearea Băncii de Stat şi instituirea monedei naţionale, înfiinţarea societăţii de transporturi aeriene „Air Mali", introducerea monopolului de stat asupra comerţului exterior, crearea imprimeriei naţionale, a librăriei şi farmaciei populare, a societăţii naţionale de lucrări publice şi a celei de exploatare a abatoarelor, organizarea de cooperative agricole — iată primii paşi pe drumul consolidării independenţei naţionale. Prevederile înscrise în planul cincinal însufleţesc poporul malian în acţiunea de a înlătura urmările îndelungatei asupriri coloniale, de a lichida mizeria şi înapoierea, indicîndu-i perspectiva unei bunăstări din ce în ce mai ridicate.

Poporul malian acordă sprijin deplin politicii guvernului său, care promovează o politică de colaborare cu toate ţările, în spiritul principiilor coexistenţei paşnice. Republica Mali se pronunţă pentru lichidarea regimului colonial în Africa, pentru desfiinţarea bazelor militare străine şi declararea continentului african ca zonă denuclearizată. Semnatară a tratatului de la Moscova, Republica Mali militează pentru înfăptuirea dezarmării generale şi totale.

O CĂLĂTORIE în Mali îţi arată că temeliile zilei de mîine sînt statornic durate încă de astăzi. Chezăşia lor : puterea de muncă, încrederea şi optimismul poporului malian.

Florea NEACŞU

1963 | ROMÎNIA la tîrgurile internaţionale

CARE bucureştean, sau chiar provincial, nu cunoaşte strada Lipscani, îngustă, cu prăvălii lipite una de alta şi cu multe, multe mărfuri înghesuite în vitrine? Fuţini ştiu însă că numele acestei vechi străzi se trage de la Leipzig sau Lipsca, cum i se spunea la noi în trecut. Tîrgul de la Leipzig constituia locul spre care se îndreptau în trecut harabalele negustătorilor romîni, umplute cu cereale, miere, ceară, vin, fructe, harabale ce se întorceau apoi cu lipscănii, adică produse cumpărate la Lipsca: stămburi, mătăsuri şi altele...

Tîrgul de la Leipzig, ca şi alte tîrguri cu tradiţii, se înscrie în istoria comerţului internaţional ca una din cele mai vechi forme de promovare a schimburilor între popoare. Menirea acestor tîrguri — de a mijloci dezvoltarea comerţului — a rămas şi astăzi valabilă. În fiecare an, zeci de ţări îşi prezintă mărfurile în cadrul tradiţionalelor tîrguri de la Leipzig, Viena, Plovdiv sau Izmir, ca şi la cele mai noi, apărute după cel de al doilea război mondial, dar care au şi căpătat un renume internaţional (Brno, Tokio, München, Zagreb, Tripoli etc.)

Republica Populară Romînă — al cărei comerţ exterior a crescut în ultimii 14 ani de peste 6,5 ori — acordă o atenţie deosebită acestor întîlniri comerciale. Dacă în 1950 ţara noastră a participat, pentru prima oară de la Eliberare, la 4 tîrguri, în 1960, ea a fost prezentă la 20 de tîrguri. Anul acesta am luat sau vom lua parte la 30 de tîrguri, iar pentru anul viitor se prevede participarea la 50 de tîrguri internaţionale.

Ideea dezvoltării colaborării internaţionale, care călăuzeşte întreaga activitate comercială a Romîniei, reiese chiar din simpla înşiruire a tîrgurilor, pavilioanelor, standurilor sau birourilor la care a participat în acest an. **În Europa:** la Leipzig, Londra, Milano, Bruxelles, Göteborg, Budapesta, Varşovia, Padova, Barcelona, Poznan, Frankfurt pe Main, Salonic, Zagreb, Viena, Brno, Bari, Köln, Lyon. **În Africa:** la Tripoli şi Casablanca. **În Asia:** la Tokio, Izmir şi Damasc.

Vara aceasta, o delegaţie de oameni de afaceri din Austria ne-a vizitat ţara. Dl Otto Rieger, director general al Fabricii „Siemmering Graz"-Pauker, conducătorul delegaţiei, declara: „Am venit în Romînia pentru a stabili principiile şi mijloacele cele mai potrivite pentru o colaborare între industria romînă şi cea austriacă. Această colaborare ar avea drept ţel realizarea în comun a unor obiective industriale în alte ţări. Noi am abordat această problemă pornind de la faptul că Romînia dispune de o mare capacitate în sectorul elaborării de proiecte şi posedă o experienţă vastă într-o serie de ramuri industriale ca: utilajul petrolier, rafinăriile, construcţiile navale, utilaj pentru industria chimică, instalaţii calorice şi hidraulice etc.".

Pretutindeni unde se înalţă pavilioanele romîneşti, atenţia vizitatorilor este reţinută de diversitatea şi calitatea exponatelor. Vizitînd pavilonul romînesc de la **Tîrgul din Salonic** din acest an, Papadimitrakopulos, ministrul adjunct al Comerţului Greciei, declara: „Este un pavilion excelent". Expoziţia romînească de la Salonic a fost vizitată zilnic de peste 20 000 de persoane, numărul acesta fiind dublu sîmbăta şi duminica. Interesul deosebit acordat produselor romîneşti reiese şi din numărul tranzacţiilor comerciale încheiate, precum şi dintr-o serie de păreri exprimate de oameni de afaceri, de reprezentanţi ai cercurilor comerciale greceşti. Astfel, directorul tîrgului de la Salonic, Samaras, sublinia: „Participarea Romîniei la tîrg a înregistrat de la început un succes remarcabil, deoarece produsele romîneşti sînt prezentate an de an într-o formă tot mai perfecţionată şi mai plăcută. Pavilionul romînesc mi-a făcut o impresie excelentă". Aceleaşi aprecieri elogioase au fost făcute şi de preşedintele Camerei de Comerţ din Salonic, Sterghiu: „Am constatat că exponatele sînt de o calitate bună şi de un larg sortiment. Maşinile din pavilionul romînesc destinate uzinelor metalurgice sînt de o calitate foarte bună".

Pavilionul romînesc de la **Tîrgul din Brno** a fost vizitat în prima duminică de aproape 100 000 de persoane. Ziarul **Rude Pravo** a relevat calitatea produselor expuse de ţara noastră, iar ziarul Tîrgului — scriind despre „marile transformări petrecute în economia romînească după cel de al doilea război mondial" — remarca: „maşinile şi utilajul ocupă un loc din ce în ce mai important în exportul romînesc".

Vizitînd pavilionul ţării noastre de la **Tîrgul internaţional de la Viena**, ministrul de interne al Austriei, Franz Olah, s-a interesat îndeaproape de exponatele romîneşti exprimîndu-şi convingerea că relaţiile economice dintre Austria şi Romînia se vor dezvolta. Revista **Praktische Chemie**, referindu-se la produsele industriei chimice din pavilionul romînesc, remarca faptul că „ele oferă oamenilor de afaceri posibilitatea să ia cunoştinţă de succesele industriei chimice romîne. Romînia se poate considera azi — scrie revista austriacă — unul din cei mai însemnaţi producători europeni de produse chimice".

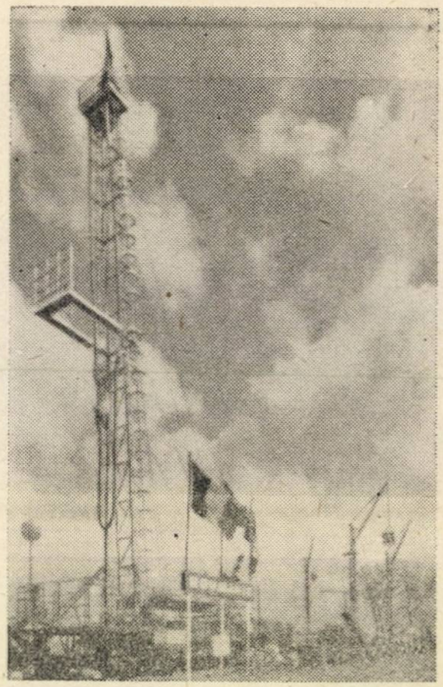

Pavilionul R. P. Romîne la Bruxelles

La cea de a 36-a ediţie a **Tîrgului internaţional de la Bruxelles**, Republica Populară Romînă s-a bucurat de un strălucit succes. **Le Sonneur**, organ oficial al Direcţiei tîrgului, referindu-se la cele 32 de ţări participante la Tîrg, scria: „Între aceşti participanţi unii se remarcă printr-o prezentare deosebită: este în special cazul Romîniei. Varietatea produselor romîneşti prezentate este de-a dreptul impresionantă". La rîndul său, ziarul **Le Echo de la Bourse** arăta că pavilionul ţării noastre, amenajat cu mult gust, reflectă în mod concludent potenţialul de produse specific diferitelor sectoare ale economiei romîneşti.

După deschiderea **Tîrgului Internaţional de la Izmir**, în presa turcă au apărut numeroase articole care subliniază dezvoltarea economiei Republicii Populare Romîne. Prezentînd diferite aspecte ale pavilionului nostru, ziarul **Fuar**, se referă în special la „dezvoltarea în Republica Populară Romînă a unei moderne industrii a construcţiilor de maşini". Ziarul **Ticaret** publica şi el un articol despre industria noastră constructoare de maşini, în timp ce ziarul **Ege Expres** sublinia dezvoltarea industriei chimice din ţara noastră.

Direcţia **Tîrgului de toamnă de la Leipzig** a acordat unui număr de ţări distincţii pentru articolele expuse. Juriul a decernat diplome şi medalii de aur pentru înaltul nivel ştiinţific şi tehnic al unor produse romîneşti prezentate de întreprinderea de stat pentru comerţul exterior, „Prodexport"

Participarea Romîniei la tîrgurile internaţionale are drept scop intensificarea prospectării pieţelor externe, în vederea lărgirii schimburilor comerciale. Această dezvoltare corespunde atît necesităţilor economiei în plină dezvoltare, cît şi politicii noastre externe de pace.

G. I.

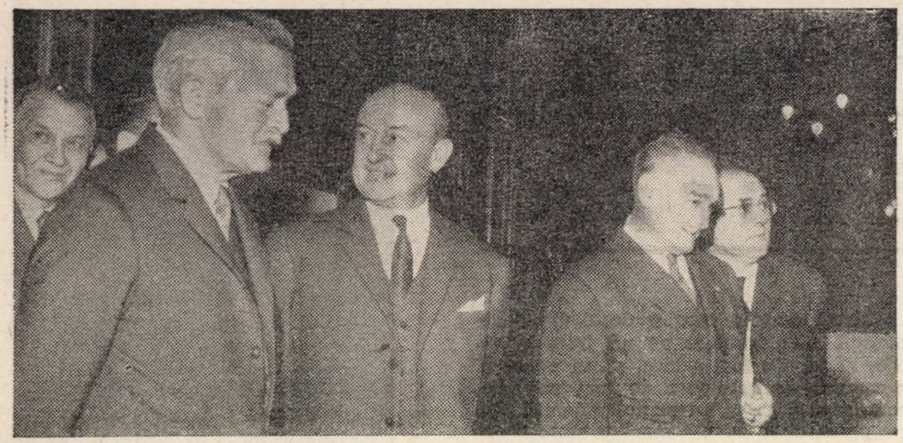

La deschiderea expoziției românești de scenografie de la Sorbonna.

zilele culturii ROMÎNE în FRANȚA

În luna mai, cînd mă găseam la București împreună cu colegii mei, într-o declarație făcută presei mi-am exprimat convingerea că întrevederile și contactele noastre cu universitățile și organismele culturale se vor dovedi rodnice. Nici nu-mi închipuiam ce bun profet sînt. Iată că acum, Zilele culturii românești care se desfășoară în Franța aduc o mărturie strălucită a continuării și extinderii dialogului mereu mai rodnic dintre Franța și Romînia.

Organizate în cadrul protocolului cultural semnat între Romînia și Franța, aceste Zile ale culturii românești ne permit să cunoaștem pe diferite planuri cultura și știința Romîniei. O delegație românească, în frunte cu acad. Tudor Vianu, membru al Consiliului executiv U.N.E.S.C.O., din care mai fac parte prof dr Theodor Burghele, rectorul Institutului medico-farmaceutic din București, precum și prof N. Petrulian, rectorul Institutului de petrol, gaze și geologie din București, organizează conferințe și prezintă în amfiteatrele franceze metodele și realizările științei românești, invitîndu-ne totodată să reluăm și să strîngem contactele cu fenomenul literar românesc. Înalta competență a vizitatorilor noștri face ca aceste contacte să fie deosebit de fecunde. Sorbonna primește, de asemenea, cu foarte mare plăcere expoziția scenografică și culturală românească, în care găsește mărturii ale afinităților profunde dintre cele două țări. De altfel, cum s-ar putea ca aceste afinități să nu fie profunde, dacă ținem seama de faptul că ele s-au afirmat de atît de multă vreme? Schimburile și legăturile culturale franco-române au o îndelungată tradiție. Literatura franceză se bucură de prestigiu în Romînia încă de la începutul secolului al XIX-lea; în același timp, scriitori, savanți și artiști români au adus civilizației noastre contribuții dintre cele mai originale. Un Brîncuși, un Enescu, un Racoviță, un Panait Istrati aparțin, în același timp, Romîniei și Franței, înainte de a aparține întregii lumi.

Relațiile dintre țările noastre pot și trebuie să cunoască o nouă înflorire. Cu prilejul vizitei mele în Romînia am putut constata cît de mult s-a dezvoltat în această țară învățămîntul de limbă franceză. Mulți tineri studenți și cercetători români ar fi interesați în stabilirea de contacte cu Universitatea din Paris, după cum și noi ne bucurăm în mod deosebit ori de cîte ori universitari francezi se află pe pămîntul românesc.

Studenții români beneficiază de o pregătire universitară care ar putea servi drept exemplu atît în ce privește învățămîntul și calitatea profesorilor și a universităților, cît și în ce privește condițiile materiale excelente.

Vechile legături de prietenie și de colaborare se cer continuate prin noi contacte și schimburi. Sînt convins că ne aflăm pe calea cea bună și că, de ambele părți, vor continua eforturile pentru înfăptuirea acestor realizări comune, într-un spirit de înțelegere reciprocă.

Doresc din toată inima ca Zilele culturii românești să cunoască succesul pe care îl merită. Prin aceasta, ele vor lărgi perspectivele reînnoirii unui dialog de multă vreme deschis, atît în domeniul artelor cît și în cel al literaturii și științelor.

Jean ROCHE
rectorul Universității din Paris
profesor la Collège de France

GENEVA

Un raport concludent

Departamentul statistic al Organizației Națiunilor Unite a dat publicității un volum de 849 de pagini intitulat „Dezvoltarea mondială a industriei între anii 1938—1961". Este o lucrare întocmită pe baza statisticilor naționale și a documentației proprii și cuprinde date și cifre semnificative atît în sine cît și prin corelațiile dintre ele. În raport se relevă că producția economică în lume a sporit între acești ani cu 225 la sută și că producția minieră și cea a industriei prelucrătoare, ca și a industriei electrice, au crescut de aproape trei ori.

Referindu-se la ritmul creșterii producției industriale a lumii, doctorul Abraham Aidenoff, șeful serviciului de statistică al O.N.U., declara: „Aceste cifre reprezintă ritmul de creștere cel mai important în cursul unei generații, iar din punct de vedere absolut, cea mai mare dezvoltare din istorie".

Din raport reiese că ritmul creșterii producției industriale în țările socialiste a fost cu mult mai important decît cel obținut de către țările occidentale. Astfel, ritmul mediu anual al țărilor socialiste a fost de 13,2 la sută, iar al țărilor capitaliste de numai 5 la sută.

Dintre țările industriale din Occident, Statele Unite și-au sporit producția industrială cu 3,3 la sută, în medie, anual, Anglia cu 3 la sută, Suedia cu 3,3 la sută etc.

În ceea ce privește țările aflate în curs de dezvoltare, producția globală a crescut între 1948 și 1961 cu 71 la sută, ceea ce dovedește măsura eforturilor întreprinse de statele recent eliberate în vederea ridicării nivelului producției lor industriale. Faptul că populația a crescut cu 30 la sută în țările insuficient dezvoltate (față de numai 18 la sută în celelalte țări) a determinat gazeta elvețiană **La Tribune de Genève** să scrie, relativ la decalajul dintre cele două grupuri de țări: „Decalajul rămîne relativ constant. Acest decalaj este subliniat de venitul național pe cap de locuitor din aceeași perioadă. În cea mai mare parte a statelor tinere, venitul național anual pe cap de locuitor a crescut de la 100 la 135 dolari, în timp ce în țările industriale el a crescut de la 1 040 la 1 480 dolari".

Alte comentarii din presa occidentală — și în primul rînd din cea de specialitate — subliniază și ele faptul, nu fără a face și unele considerații de perspectivă, printre care un loc primordial îl ocupă — desigur — consecințele pe care le-ar putea avea, pentru dezvoltarea economică generală, realizarea unei dezarmări generale și complete.

N. S.

Era cosmică în desfăşurare

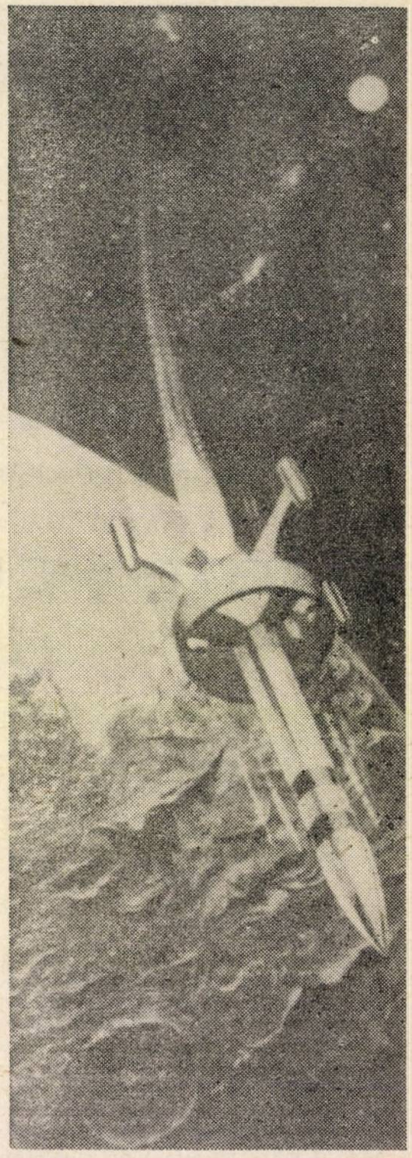

ÎNDREPTĂŢIREA imensului efort al omenirii pentru cucerirea Cosmosului, la 6 ani de la lansarea primului satelit artificial al pămîntului în Uniunea Sovietică, pare o discuţie post festum. Realizările aşa-numitei ere cosmice în care a intrat omenirea nu sînt fenomene spectaculoase izolate, ci o înşiruire treptată de succese, în etape succesive, care au dus la punerea în orbită a aproape 150 sateliţi şi rachete cosmice şi trimiterea rachetelor cosmice spre Lună, Venus, Marte, la realizarea zborurilor cosmonauţilor în jurul Pămîntului — întîi pe durate mai scurte (într-o singură rotaţie în jurul planetei noastre), apoi la zboruri în grup, durînd mai multe zile.

Date ştiinţifice extrem de importante au fost obţinute cu ajutorul sateliţilor şi rachetelor cosmice. Sateliţii meteorologici brăzdează cerul, fotografiind formaţiile noroase şi detectînd mersul ciclonilor ; sateliţii de comunicaţii, radar şi televiziune servesc de pe acum la legăturile radio şi de televiziune între continente. Alţi sateliţi servesc la navigaţie, iar sateliţii geodezici aduc date mai precise asupra formei şi dimensiunilor pămîntului, pe care geodezia clasică nu putuse să le obţină într-un efort de peste un secol. Spaţiul cosmic nu este preocuparea unor vizionari izolaţi, ci a devenit o problemă a statelor şi a unor organizaţii internaţionale : mari întreprinderi şi departamente guvernamentale specializate se ocupă de rezolvarea ei. Sume considerabile din bugetele naţionale sînt angajate în aceste lucrări, iar publicul larg urmăreşte cu aviditate peripeţiile noilor argonauţi în cucerirea spaţiului cosmic. Cucerirea Cosmosului nu este o aventură pasageră, doar spectaculoasă, ci corespunde unei linii de dezvoltare istorică a omenirii.

Faţă de giganticul efort cerut omenirii de cucerire a Cosmosului, s-au găsit unii oameni de ştiinţă care au fost dezorientaţi în prima clipă şi şi-au manifestat îndoielile. Astfel, cunoscutul fizician Max Bom a declarat, nu mult după lansarea primului satelit, că nu vede în zborurile cosmice decît o expresie a pasiunii omului pentru aventuri, a năzuinţei omului spre extreme şi încălcarea tuturor graniţelor stabilite. ...„Acesta este un sport monstruos de costisitor, un lux extravagant". Totuşi, savantul german şi-a revizuit mai tîrziu aceste opinii, o dată cu zborul cosmic al lui Iuri Gagarin. Dezvoltarea ulterioară a zborurilor cosmice a arătat că omenirea a trecut şi acum, ca şi în trecut, peste avertismentele negre ale unor profeţi întunecaţi ai renunţării şi stagnării.

Efortul cosmic cere o desfăşurare de energii considerabile pe un front ştiinţific şi tehnic foarte larg, şi nu poate fi comparat ca amploare cu nici una din marile realizări din trecutul omenirii. De pe acum, în bugetele marilor state cheltuielile pentru cercetarea spaţiului cosmic au atins cifre impresionante. Se evaluează la sume de ordinul miliardelor de dolari costul unei călătorii spre Lună, cu toate pregătirile preliminare. Costul propriu-zis al proiectului american „Apollo" — pentru debarcarea a trei oameni pe Lună pînă în 1970 — este apreciat la 5 miliarde dolari, iar costul unei expediţii pe Marte — la circa 20 miliarde dolari. Cheltuielile de înarmare anuale pe tot globul se ridică la o sumă ce depăşeşte o sută de miliarde de dolari. Această alăturare pune dintr-o dată problema gravă de a se găsi o soluţie pentru a se putea îndrepta cea mai mare parte a resurselor naţionale spre opere de ridicare a nivelului de trai, de construcţie şi de progres, şi nu spre mijloacele de distrugere şi de exterminare în masă. Este greu de presupus ca omenirea să poată suporta povara înarmărilor şi să ducă la bun sfîrşit, în acelaşi timp, explorarea spaţiului interplanetar. Cursa înarmărilor şi cursa cosmosului nu pot coexista prea mult timp şi omenirea preferă cursa cosmosului ! De aceea ducerea la bun sfîrşit a marilor ţeluri ale cuceririi Cosmosului de către omenire este legată de eliberarea ei de sub povara înarmărilor.

*

LA ORA actuală nu se mai poate pune problema justificării principiale a zborurilor cosmice ; se pot discuta, în schimb, unele amănunte în legătură cu organizarea eforturilor pentru cucerirea spaţiului cosmic, repartizarea eforturilor, în cadrul colaborării internaţionale, dar nicidecum justificarea ştiinţifică sau practică a acestor zboruri care şi-au dovedit eficienţa ştiinţifică şi practică. Studii amănunţite ale dezvoltării comunicaţiilor intercontinentale prin cabluri submarine au arătat că acestea vor fi în curînd suprasaturate şi că se impune găsirea şi a altor mijloace de comunicaţii care să fie independente de tulburările ionosferice. Cheltuielile pentru o reţea mondială de televiziune prin staţii releu terestre sînt mult mai costisitoare decît acelea pentru folosirea unor sateliţi care să se rotească deasupra ecuatorului, la 36 000 km, rămînînd mereu deasupra aceluiaşi punct terestru. Sateliţii de comunicaţii radio şi televiziune (pasive) prin simplă reflexie, ca în cazul sateliţilor „Echo", sau active, prin releu, ca în cazul sateliţilor „Syncom", şi-au dovedit eficacitatea, şi asemenea sateliţi îşi acoperă cheltuielile de lansare şi întreţinere prin serviciile poştale. Sateliţii meteorologici intră deja în tehnica prezicerii timpului. Datele globale privind întreg pămîntul, furnizate de ei, sînt comunicate institutelor meteorologice pentru a fi imediat folosite, iar pe baza lor se speră să se poată ajunge la prevederea timpului pe o durată mai lungă, ceea ce ar putea mări productivitatea agriculturii, în afară de toate celelalte avantaje ale unor astfel de previziuni.

De asemenea, sateliţii pentru navigaţie fac posibilă orientarea pe mări şi în spaţiu, independent de condiţiile atmosferice — nori, ceaţă etc. Sateliţii geodezici vor permite o legătură precisă între triangulaţiile diferitelor continente, o localizare mai exactă a insulelor izolate din oceane, o mai precisă cunoaştere a formei şi dimensiunii pămîntului. Sateliţii magnetici, pentru cartarea magnetică a pămîntului, au şi ei o importanţă practică. Sateliţii folosiţi la studiile solare, evoluînd deasupra atmosferei terestre, fac posibilă patrularea continuă a soarelui, în domeniul radiaţiilor ultraviolete şi de raze X şi detectarea norilor de plasmă solară înainte ca ei să ajungă la pămînt, ceea ce are urmări extrem de importante pentru prevederea fur-

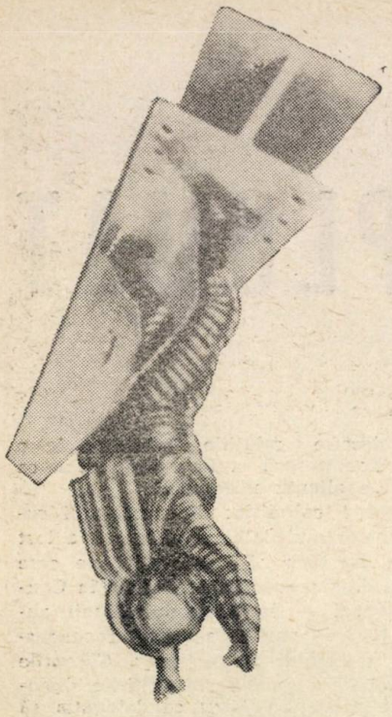

tunilor magnetice și ionosferice, care perturbează comunicațiile radio.

Pe de altă parte, cunoașterea mai precisă a reacțiilor termonucleare, a căror primă identificare s-a făcut în soare și stele, poate duce la revoluționarea energeticii pe pămînt, dacă se vor putea reproduce astfel de reacții în laborator, pe scară mai mare. Cercetarea formelor biologice necunoscute, a căror existență este foarte probabilă pe Marte, va lărgi cunoștințele noastre despre ceea ce este viața și va permite omului să folosească aceste cunoștințe în influențarea formelor de adaptare și evoluție a vieții chiar pe Pămînt. Cunoașterea mai amănunțită, explorarea solului lunar care nu a suferit eroziuni și sedimentări marine, va aduce date extrem de importante asupra originii Lunei și Pămîntului.

Există extrem de multe probleme științifice de o deosebită importanță teoretică a căror abordare nu se poate face decît exclusiv de pe sateliți și rachete cosmice. În această direcție s-au obținut de pe acum date foarte valoroase care au fost comunicate în cadrul conferințelor internaționale ale Comitetului pentru studiul spațiului cosmic (C.O.S.P.A.R.) — la care a aderat și țara noastră și a cărui ultimă reuniune a avut loc la Varșovia în iunie a.c., în cadrul Federației internaționale de astronautică (la care sîntem reprezentați și care a avut ultimul congres la Paris, în septembrie a.c.), ca și în diferitele organisme de colaborare pe plan regional (spre exemplu în cadrul colaborării științifice multilaterale între Academiile țărilor socialiste, a căror viitoare conferință va avea loc la Moscova în decembrie a.c.) sau în simpozioane naționale.

DUPĂ cum se știe, cosmonautica sovietică a deținut și deține inițiativa în realizări dintre cele mai spectaculoase. Uniunea Sovietică a lansat primul satelit, prima planetă artificială, a „țintit" pentru prima oară Luna, a trimis primele rachete cosmice spre Venus și Marte, a realizat primul zbor al omului în cosmos, primul zbor în grup, a bătut recordul în ce privește greutatea navelor cosmice lansate, distanțele parcurse de cosmonauți, a realizat pentru prima oară sateliți ce își pot modifica orbita etc. Acest avans se datorește, în ultimă instanță, orînduirii socialiste, care și-a dovedit superioritatea și în „competiția" cosmică. De altfel, spațiul interplanetar a devenit una din arenele importante ale întrecerii pașnice între cele două sisteme mondiale existente. În procesul dialectic al acestei întreceri este însă loc larg și pentru o colaborare, așa cum s-au petrecut și se petrec lucrurile și în alte acțiuni științifice cu caracter internațional. În această ordine se înscriu Anul Geofizic Internațional, la care au colaborat cercetători din 67 state, cercetările din Antarctica și, în curînd, lucrările Anului Internațional al Soarelui calm (1964—1965). Colaborarea din cadrul unor organisme internaționale ca, spre exemplu, Comitetul pentru cercetarea spațiului cosmic (C.O.S.P.A.R.), Uniunile științifice internaționale, Comitetul special pentru utilizarea pașnică a spațiului extraatmosferic (de pe lîngă O.N.U.) etc., este acum lărgită și adîncită pe baza unor colaborări regionale sau bilaterale.

Colaborarea științifică multilaterală a Academiilor țărilor socialiste comportă observarea optică și radio a sateliților artificiali și folosirea acestor observații pentru obținerea de date privind structura atmosferei (geofizică) și forma și dimensiunea pămîntului (geodezie). Prima conferință a Comisiei multilaterale de colaborare în acest domeniu a avut loc la Leningrad în noiembrie anul trecut, cînd s-au expus unele rezultate ale cercetărilor folosind observațiile de sateliți și s-a întocmit un plan de lucru în comun în această problemă.

Pe de altă parte, anul 1963 a văzut începutul unei colaborări bilaterale între U.R.S.S. și S.U.A. în cercetarea și folosirea pașnică a spațiilor cosmice. La Roma s-a semnat în martie a acestui an un acord între reprezentanții U.R.S.S. și S.U.A. pentru efectuarea unor experiențe de telecomunicații, folosind ecoul undelor scurte radio pe suprafața noului satelit de tipul „Echo" (lucrări la care va participa și Anglia). Totodată se pune problema folosirii sateliților meteorologici și a lansării unor sateliți sovietici și americani pentru cartarea cîmpului magnetic terestru în cadrul Anului Internațional al Soarelui calm.

În mesajul de răspuns adresat președintelui J. Kennedy, în martie 1962 [1]), N. S. Hrușciov, șeful guvernului sovietic, arată principalele linii de dezvoltare ale colaborării în domeniul spațiului cosmic cu S.U.A., indicînd totodată și limitele actuale ale acestei colaborări, care „sînt legate într-o anumită măsură de rezolvarea problemei dezarmării".

Recenta propunere făcută de președintele Kennedy la sesiunea O.N.U., referitoare la o expediție comună americano-sovietică de debarcare pe Lună, cu tot caracterul ei important, prezintă totuși unele dificultăți de realizare.

Credem că o apropiere mai realistă, prin rezolvarea unor probleme științifice mai restrînse deocamdată, este de natură să creeze ulterior premisele unei colaborări mai largi, care ar economisi multe energii, evitînd dublarea tuturor experiențelor cosmice, și chiar eșecurile. Spațiul cosmic trebuie să fie o zonă a păcii și trebuie să fie ferit de experimente militare sau comerciale de natură să pericliteze munca științifică de cercetare.

Salutăm cu o deosebită satisfacție acordurile intervenite la O.N.U. în vederea excluderii din spațiul cosmic a armelor nucleare.

În ceea ce privește colaborarea statelor mici, ea poate fi de un real folos în domeniul observării optice și radio a sateliților și al prelucrării acestor observații în scopuri științifice — geofizice și geodezice, al înregistrării și prelucrării datelor științifice furnizate de sateliți și rachete cosmice, în direcția unor lucrări teoretice care nu cer echipament costisitor, în proiectarea și executarea unor experiențe științifice, folosind sateliții lansați de alte state și în colaborare cu aceste state etc. Această colaborare trebuie să fie extinsă de pe planul regional pe un plan mondial mai vast — în cadrul organizațiilor și asociațiilor științifice internaționale existente — pentru a avea perspectiva necesară unei adevărate opere care angajează omenirea întreagă. Ea trebuie să fie făcută la nivelul internațional și la cerințele epocii. Dotarea stațiilor de observare cu aparataj modern și puternic, standardizat, trebuie făcută cu ajutorul statelor cu mari posibilități tehnice, care lansează sateliți și rachete cosmice ce urmează a fi observate ; iar pentru prelucrarea observațiilor este necesar ca statele respective să primească toate informațiile de care au nevoie în această muncă de valorificare științifică a observațiilor și înregistrărilor lor.

Delegatul țării noastre, M. Haşeganu, a declarat încă de la 28 martie 1962, la Comitetul O.N.U. pentru folosirea pașnică a spațiului cosmic : „Guvernul romîn se pronunță în favoarea cooperării științifice internaționale pe baza egalității și avantajelor reciproce. În acest sens, organismele științifice romîne sînt gata să contribuie la activitatea internațională în domeniul folosirii pașnice a spațiului extraatmosferic". Această declarație exprimă punctul de vedere al oamenilor de știință și cercetătorilor romîni angajați în astfel de lucrări și care socotesc că aportul țării noastre în marea acțiune în care s-a angajat întreaga omenire poate fi extins și adîncit, atît în cadrul unei colaborări regionale cît și pe plan internațional mai vast, la nivelul ridicat al științei și tehnicii contemporane, pentru progresul științei și întărirea colaborării pașnice internaționale.

Prof. univ.
Călin POPOVICI

[1]) Inițiativa de colaborare a pornit de la Uniunea Sovietică, cu tot avansul său tehnic în cosmonautică. În telegrama de felicitare a premierului N. S. Hrușciov către președintele J. Kennedy cu ocazia zborului lui J. Glenn, premierul sovietic scria : „Dacă țările noastre și-ar uni eforturile științifice, tehnice și materiale pentru cucerirea cosmosului, acest lucru ar fi foarte util pentru dezvoltarea științei...".

BĂLCESCU DIPLOMAT

„...NOI CREDEM că vremile concuistelor au trecut,... că nădejdea civilizației popoarelor este în comunicația ideilor, care va veni din comunicația națiilor ce înlesnirile și relațiile comerciale vor aduce".

Rîndurile acestea au fost scrise în 1846 de Nicolae Bălcescu. Ele reflectau speranțele pe care marele democrat revoluționar le avea în posibilitatea înțelegerii între popoare, în necesitatea acestei înțelegeri ; ele arătau totodată importanța pe care Bălcescu o acorda implicit diplomației, în realizarea înțelegerii internaționale. Peste cîtva timp Nicolae Bălcescu va sintetiza lapidar, dar convingător, concepțiile care trebuiau să stea la baza diplomației realiste și înaintate pe care o preconiza. „Principiul nostru politic — scria el — este simplu : respect, recunoașterea, egalitatea și solidaritatea naționalităților".

Figură dominantă a istoriei moderne a Rominiei, personalitate multilaterală, Bălcescu a fost neîncetat preocupat de necesitatea de a rezolva problemele ce se puneau poporului său în strînsă conexiune cu factorii internaționali. În 1847 îi scria de la Paris lui Ion Ghica, exprimîndu-și satisfacția pentru dezbaterea în presa franceză a problemelor românești. „Chestioana noastră — însemna el — a înaintat foarte mult în Francia. Este de mirare a vedea cu ce inimă s-au ocupat mai toate jurnalele de noi, în zilele trecute. Nu este zi să nu vedem cîte ceva în jurnale pentru noi". În perioada premergătoare izbucnirii revoluției burghezo-democratice din 1848, înainte de a se întoarce în țară, Bălcescu a avut întrevederi cu fruntași ai vieții publice din Franța și cu conducători ai mișcării revoluționare europene. În drumul spre țară pe care l-a făcut în primăvara anului 1848, el a purtat negocieri la Hanovra cu Adam Czartoryski, unul dintre conducătorii emigrației revoluționare poloneze, care i-a făgăduit sprijinul revoluționarilor poloni, ca și trimiterea în Principate, odată cu izbucnirea revoluției, a unor ofițeri poloni. El a obținut de la Czartoryski și o scrisoare către Lamartine, în acel timp ministru de externe al Republicii Franceze, exprimînd cererea ca Franța să pună la dispoziția revoluționarilor munteni un număr de 20 000 puști.

Izbucnită la Islaz în ziua de 9 iunie, revoluția burghezo-democratică din Țara Românească a izbîndit pe deplin peste două zile, cînd domnitorul Bibescu a fost constrîns de acțiunea maselor bucureștene să semneze programul revoluționar și să numească un minister compus din conducătorii revoluției. În această formație ministerială Nicolae Bălcescu a fost numit ministru al trebilor din afară. În această calitate el a adresat o circulară agenților străini acreditați la București, anunțîndu-le instaurarea noii stări de lucruri în baza „dreptului de administrație internă neatîrnată" al Țării Românești și dînd asigurări privind intențiile sale de a întreține cu ei cele mai bune relații. Prin această formulă diplomatică se arăta limpede că noua conducere revoluționară a Țării Românești căuta să dobîndească pe plan diplomatic o situație de deplină egalitate cu statele suverane, năzuind independența.

Bălcescu n-a avut decît puține zile misiunea de ministru al trebilor din afară, deoarece abdicarea lui Bibescu a impus o remaniere ministerială. Conducerea statului a fost preluată de guvernul provizoriu, în care Bălcescu a ocupat funcția de secretar. Deși postul de ministru de externe a fost preluat de Ion Voinescu II, Bălcescu a continuat să fie preocupat de problemele diplomatice. La sfîrșitul lunii iunie 1848, el a fost trimis la Focșani în întîmpinarea lui Taalat Efendi, comisar trimis de Poarta otomană în Principatele Române. „Eu mă voi sili să cîștig pe turc — scria el din Buzău lui A. Golescu-Negru — cu totul în favoarea noastră". În luna următoare, Bălcescu ia parte activă la dezbaterile care au loc între conducătorii revoluției în legătură cu politica ce trebuia dusă față de Poartă. „Lucrează cu activitate acolo — scria ei în acea vreme lui Ion Ghica, reprezentantul Țării Românești la Constantinopol, arătînd deosebita importanță pe care o acorda diplomației — ca să dobîndim recunoașterea constituției. Numai prin aceasta scăpăm revoluția...".

Intransigent, Bălcescu caută să imprime guvernului linia apărării cuceririlor revoluționare. El se împotrivește oricărei concesiuni și cere să nu se renunțe la nici unul din punctele programatice proclamate la Islaz. De pe această poziție, N. Bălcescu publică în ziarul **Poporul Suveran** articolul **„Drepturile românilor către Înalta Poartă"**, în care descrie relațiile existente între Țara Românească și Poarta otomană ca fiind „o alianță neegală".

Datorită calităților diplomatice și cunoștințelor multilaterale, Bălcescu a fost numit membru al delegației pe care conducerea revoluției a trimis-o la Constantinopol — la începutul lunii august 1848 — pentru a obține recunoașterea regimului revoluționar. Cercurile reacționare otomane și uneltirile diplomației țariste au făcut ca delegația să nu poată izbîndi în misiunea pe care a avut-o. Dîndu-și seama de insucces, — de altfel de la început el își manifestase scepticismul, motivat tocmai prin concesiunile pe care majoritatea oportunistă a conducerii revoluției le făcuse — Nicolae Bălcescu a redactat un amplu memoriu prin care a cerut puterii otomane să satisfacă justele cerințe ale poporului român, ori, în caz contrar, să lase delegația să se reîntoarcă în patrie. Chiar în acele zile, el scria lui A. Golescu-Negru, trimisul guvernului revoluționar în apusul Europei, recomandîndu-i intensificarea activității pe plan diplomatic.

Nesocotind dorințele poporului român, armatele de represiune otomane au pătruns la 13 septembrie 1848 la București, înăbușind revoluția. Pentru Bălcescu se deschidea poarta unui dureros exil din care nu avea să se mai reîntoarcă ; totodată, pentru el începea o nouă etapă de intensă activitate pe plan politic și diplomatic, în slujba idealurilor revoluționare. Bălcescu trece pentru un timp în Transilvania, iar apoi de aci pleacă, la sfîrșitul anului 1848, la Constantinopol, unde nădăjduia să determine o schimbare de atitudine din partea Turciei și totodată să poată obține același lucru și de la guvernele europene. „Noi nu putem influența de-a dreptul asupra Europei — scria el în acea vreme — decît prin Constantinopol". Datorită schimbării împrejurărilor internaționale și scăderii valului revoluționar european, nădejdile sale nu vor fi însă împlinite și atunci, peste cîteva luni, părăsește Constantinopolul plecînd în Ungaria.

Țelul noii călătorii a lui Bălcescu era, de fapt, tot de natură diplomatică. El urmărea să împace pe revoluționarii români din Transilvania cu revoluționarii maghiari și totodată să dobîndească sprijin pentru o eventuală reîncepere a luptei revoluționare în Moldova și Țara Românească. După un drum plin de peripeții, Bălcescu ajunge în Banat și de aci trece spre Debrețin și spre Pesta,

reședințe succesive ale guvernului revoluționar maghiar. Încep cîteva luni de lungi și stăruitoare negocieri pînă la urmă încununate de succes. În ziua de 14 iulie 1849 se semnează de către cele două părți așa-numitul „proiect de pacificare", ce pune capăt luptelor din Munții Apuseni, recunoscînd totodată parte din drepturile românilor, care alcătuiau majoritatea populației, și acordul pentru crearea unei legiuni române. Bălcescu repurtase un însemnat succes, care punea temeliile înțelegerii dintre cele două popoare. Intervenția contrarevoluționară a armatelor habsburgice și țariste, punînd capăt revoluției ungare spre sfîrșitul verii aceluiași an, va face însă ca prevederile acordurilor să nu poată fi traduse în viață decît limitat ; acordul în sine a constituit însă un element deosebit de pozitiv în ansamblul relațiilor dintre poporul român și maghiar.

În decembrie 1849, Nicolae Bălcescu era la Paris. Aci și apoi la Londra desfășoară din nou o intensă activitate diplomatică concretizată atît în expunerea punctului de vedere al revoluționarilor români în diferitele memorii către guvernele europene, cît și în legăturile directe stabilite de el. Are numeroase convorbiri cu oameni de stat și diplomați europeni, în special în Anglia, unde se întîlnește cu primul ministru britanic, Palmerston, în luna ianuarie 1850. În capitalele Franței și Angliei, Bălcescu are multe întrevederi cu fruntași ai cercurilor revoluționare (Louis Blanc, Ledru Rollin, Czartoryski, Teleki, generalul Klapka etc). În 1850 publică **Question économique des Principautés Danubiennes**, lucrare de răsunet pe care o transmite personalităților politice și diplomatice ale vremii ; de altfel, ea a fost utilizată indirect și de Karl Marx în elaborarea **Capitalului.** Semnificativ este faptul că în ultima parte a activității sale diplomatice, Nicolae Bălcescu își îndrepta atenția cu precădere spre strîngerea legăturilor cu mișcarea revoluționară europeană. El vorbea despre „marea solidaritate revoluționară" și recomanda conlucrarea activă cu luptătorii aflați în fruntea diferitelor popoare asuprite. „Astăzi — spunea el la 3/15 mai 1851 — este înfăptuit pentru tot românul cu minte și cu inimă că libertatea naționalităților nu poate veni de la curțile împărătești și din mila împilătorilor și a despoților, ci numai dintr-o unire strînsă între toți românii și dintr-o ridicare a tuturor împreună și în solidaritate cu toate popoarele împilate".

Scurta dar glorioasa viață a marelui democrat revoluționar se apropia însă de sfîrșit. Atins de o boală nemiloasă, împotriva căreia a luptat pînă la ultima suflare, redactînd cu un zel eroic lucrarea capitală a vieții sale **Istoria românilor sub Mihai Vodă Viteazul**, ea însăși un îndemn la continuarea slujirii idealurilor revoluționare, Bălcescu s-a stins departe de ai săi, în Italia. Luptător revoluționar, gînditor înaintat, cărturar de valoare, Nicolae Bălcescu s-a dovedit totodată un priceput diplomat. Prin activitatea sa practică pe tărîmul relațiilor internaționale, el a fost unul dintre întemeietorii diplomației moderne românești, înălțătoare figură de diplomat patriot.

Dan BERINDEI

Shakhbut ben Said și cele 1001 de surse...

Șeicul Shakhbut ben Sultan ben Said, stăpînitor a 15 mii de abu-dhabieni, trece, fără îndoială, drept un om norocos. Cu zece ani în urmă, Shakhbut, cîrmuitor anonim al unei insule sărace, se plimba prin satele sale călare pe o cămilă prăpădită, purta sandale de piele netăbăcită și un burnus din celofibră ieftină. Astăzi, șeicul străbate pustiul într-un Cadillac modern, de culoarea canarului, și se distrează speriindu-și supușii cu sunetele stridente ale clacsonului. Portretele sale concurează, în paginile unor reviste occidentale, fotografiile stelelor de cinema. Șeicul a devenit un om bogat !

Despre sursele bogăției sale se vorbește însă mai puțin, acestea fiind învăluite în misterul formulelor magice ale poveștilor orientale...

Abu Dhabi este o mică insulă, aflată aproape de litoralul Omanului. Un petic de pustiu, înconjurat de bancuri de corali ce apar, ici-colo, din apele liniștite ale Golfului Persic. Ziua, nisipul este dogorît de soarele necruțător al tropicelor. Noaptea, vîntul rece și puternic rupe zdrențele decolorate de pe mormintele beduinilor, iar în zori umflă pînzele în unghiuri ascuțite, asemănătoare aripilor de rîndunică, prinse de bărcile ușoare ale arabilor. În zori, pescuitorii de perle din Abu Dhabi își încep munca... Veșnic flămînzi și osteniți, cu ochii congestionați și sănătatea zdruncinată, abudhabienii se cufundă în adîncul mării în căutarea prețioaselor scoici. Perlele culese de pescuitori sînt însă luate și vîndute de către șeic pe un preț bun și în folosul lui... Se povestește că, în anul 1929, aici a fost pescuită o perlă uriașă, pe care șeicul Shakhbut a vîndut-o la licitație pentru frumoasa sumă de 75 000 dolari. Perlele au constituit primul izvor de venituri al șeicului.

De cîțiva ani însă, Shakhbut posedă un nou filon, menit să umbrească valoarea sumelor obținute din vînzarea perlelor, fie ele și uriașe. Sub nisipurile fierbinți ale insulei s-au descoperit însemnate zăcăminte de petrol. Compania anglo-franceză „Abu Dhabi Marine Areas", solicită cu promptitudine pentru a exploata cel mai ieftin petrol din Orientul Arab, îi plătește șeicului cîte o liră pentru fiecare tonă de petrol extras (păstrîndu-și pentru sine onorabilul beneficiu de 7 lire). Anul acesta, de pildă, Shakhbut primește pentru petrolul vîndut trei milioane de lire sterline. Și cum extracția petrolului din Abu Dhabi crește fără încetare, conform celor mai modeste calcule venitul șeicului va trece în anul 1966 de 20 milioane de lire

La început, șeicul își cerea partea de venit în monedă sunătoare. Se căutau pretutindeni, pentru el, ludovici vechi de aur sau taleri de argint masiv, de pe vremea Mariei Tereza. Șeicul strîngea monezile într-un sipet ferecat — spun gazetele occidentale — pe care îl ținea sub pat. Cînd originalul seif s-a umplut, monezile au început să fie îndesate în saci, păstrați în pivnițele adînci ale fortului insulei. Atunci, Shakhbut ben Sultan ben Said a început să-și petreacă o mare parte a zilei în pivniță, prefirîndu-și monezile printre degete și bucurîndu-se. Șeicul s-a hotărît de curînd — probabil la avizul unui „consiliu" — să-și deschidă conturi la o serie de bănci din Europa și America și s-a inițiat chiar în viața mondenă, făcînd o călătorie cu avionul la Paris si New York. Ce-i drept, de la New York Shakhbut a venit cu impresia că acesta ar fi „un oraș în care oamenii sînt departe de civilizație, trăind ca furnicile și rîndunelele, în stînci".

Iată însă că, în afară de perle și petrol, șeicul Abu Dhabi-ului mai are încă o sursă de venit. Shakhbut ben Sultan ben Said este vestit prin comerțul de tranzit ce se face cu sclavii aduși de pe continent și de pe mare. Sclavii sînt o marfă ieftină. De altfel, în Abu Dhabi șoimii de vînătoare prețuiesc mai mult decît sclavii, reprezentînd un simbol al „originii nobiliare". Numai posesorul unei asemenea păsări poate trece pragul fortului lui Shakhbut. Se spune însă că de cîțiva ani încoace, în lipsa șoimilor, merg și ludovicii și talerii. Merg chiar și lirele.

I. N.

Sărbătoarea apelor.

CAMBODGIA ÎȘI REAFIRMĂ

În ultima vreme, presa internațională acordă mult spațiu Cambodgiei. Obișnuitele reportaje ilustrate și reclame turistice sînt însoțite de numeroase considerații asupra situației politice din țară și a implicațiilor evenimentelor din sud-estul asiatic în relațiile sale internaționale. La originea acestei atenții care este acordată Cambodgiei se află recentele declarații făcute de prințul Norodon Sianuk, șeful statului, în care, reafirmînd politica de neutralitate a țării sale, a anunțat hotărîrea guvernului de a cere încetarea ajutorului american. Totodată, nu poate fi subapreciată intensificarea atacurilor împotriva independenței Cambodgiei din partea Tailandei și Vietnamului de sud. La toate acestea s-au adăugat multe comentarii despre „iminența" unei lovituri de stat în Cambodgia, comentarii datate Saigon și care se refereau invariabil la „zvonuri din capitala sud-vietnameză".

POLITICA DE NEUTRALITATE

Cambodgia și-a cîștigat independența la 9 noiembrie 1953. Această zi — sărbătoare națională — este literalmente începutul unei etape noi în istoria țării. Acordurile de la Geneva (1954) au proclamat neutralitatea țărilor din această regiune, prevăzîndu-se limitarea armamentelor, a efectivelor militare, instituirea unor organisme de control internațional care să vegheze asupra îndeplinirii acestor hotăriri.

O clauză dintre cele mai importante este neamestecul în afacerile interne ale statelor din peninsula indochineză. Articolul 12 al Tratatului semnat la Geneva în 1954 sună astfel: „În relațiile lor cu Cambodgia, Laos, Vietnam, fiecare din participanții la conferința de la Geneva își ia obligația să respecte suveranitatea, independența, unitatea și integritatea teritorială a statelor și să se abțină de la orice amestec în afacerile lor interne".

Întregul efort al Cambodgiei libere a fost canalizat spre construcția economică. Singura moștenire industrială a țării a fost o distilerie și cîteva fabrici de cauciuc. Economiștii occidentali legau viitorul Cambodgiei exclusiv de dezvoltarea culturii orezului și cauciucului.

Guvernul cambodgian a fixat ca obiective ale dezvoltării economice a țării modernizarea și diversificarea economiei naționale, prelucrarea în țară a materiilor prime existente, limitarea scurgerii de devize și eliberarea de amestecul străin, folosirea mîinii de lucru. Traducerea în viață a acestor planuri a avut și are loc în condiții economice complexe, ținînd seama de inegalitatea dezvoltării diverselor regiuni ale țării, de diferențele marcate în densitatea populației.

Printre noile obiective economice construite în Cambodgia se numără: portul Sihanoukville (cu un chei de 285 metri, înzestrat cu instalații moderne; în port pot intra simultan 4 vase de 10 000 tone fiecare), șoseaua și calea ferată Pnom-Penh-Sihanoukville, un mare pod de 711 m la Pnom Penh, fabrica de placaj de la Day Etah (provincia Kandal), fabrica de hîrtie de la Chlong, uzina de asamblare a autovehiculelor de la Pnom Penh, hidrocentrala de la Kamchay (Kampot) cu un lac de acumulare de 300 milioane m.c., fabrica de anvelope de cauciuc, o serie de furnale. De asemenea, sub auspiciile Comisiei O.N.U. pentru Asia și Extremul Orient este în curs de realizare proiectul hidrotehnic Mekong constînd din 8 baraje și hidrocentrale, cu o putere instalată de 5,5 milioane kW și care aprovizionează cu electricitate Tailanda, Laosul, Cambodgia și Vietnamul de sud.

Este realizat cu succes planul denumit „politica apei", care constă în crearea unor baraje și a unor sisteme de irigații pentru dezvoltarea culturii orezului. Acesta are, în general, o mare importanță economică. Plantațiile de orez ocupă 85 la sută din suprafața arabilă, producția anuală medie fiind de aproximativ 1,5 milioane tone.

„UMBRELA PROTECTOARE" SEATO

La cîteva mii de kilometri de Geneva, unde avea loc solemnitatea semnării acordurilor privind Indochina, se desfășura o conferință de un tip deosebit. Tocmai în acele zile ale anului 1954 a fost creat SEATO, a cărui activitate s-a făcut resimțită din plin. Existența blocului SEATO și planurile unor cercuri occidentale de a extinde neapărat „umbrela lui protectoare" asupra tuturor țărilor din această regiune, indiferent dacă ele doresc sau nu, încurajarea dictaturilor în acțiunile lor provocatoare și de subminare a țărilor neangajate în blocuri s-a repercutat direct asupra Cambodgiei.

Neutralitatea ca politică de stat răsuna disonant în planurile SEATO. «Occidentul și sateliții lor — scria „Realitée Cambodgienne" — urmăresc să obțină în Cambodgia instalarea unui guvern conciliant, lichidarea „fisurii" existente în sistemul de apărare al „lumii libere" în Asia».

Istoria ultimilor ani a demonstrat cu prisosință pericolul existent pentru pacea și securitatea țărilor din Asia de sud-est. Războiul din Laos, evenimentele din Vietnamul de sud, ciocnirile la frontiera dintre Tailanda și Cambodgia, precum și dintre Vietnamul de sud și Cambodgia, sînt numai cîteva din momentele care caracterizează această situație.

Cambodgia, deși n-a avut de făcut față unor evenimente tragice, nu s-a aflat la periferia atacurilor îndreptate împotriva independenței și suveranității. Pe alte planuri și în alt mod s-au căutat atît răsturnarea lui Sianuk de la putere, cît și subminarea politicii de neutralitate, promovată în mod consecvent de Cambodgia. Metoda uzitată a fost organizarea unor bande rebele staționate în Tailanda și în Vietnamul de sud, la frontiera cu Cambodgia — așa-zișii „khmeri liberi" — sprijiniți de Occident și de regimurile militare dictatoriale din țările respective, hărțuială permanentă la frontiera cambodgiană. Personajul politic care apare în rolul de „alternativă acceptabilă" este liderul „khmerilor liberi" — Son Ngok Than.

NEUTRALITATEA

Prințul Norodon Sianuk la o întrunire

Cum s-a concretizat această politică au arătat-o numeroase evenimente survenite în acest răstimp.

De cele mai multe ori, oficialitățile tailandeze evocă strînsele legături etnice și culturale dintre popoarele cambodgian și tailandez. În spatele acestei frazeologii se ascunde politica expansionistă a regimului dictatorial din Tailanda față de Cambodgia. În arhiva politică a Franței se află memorandumul tailandez adresat, în septembrie 1940, guvernului de la Vichy. „Guvernul Majestății Sale — se spune printre altele — speră că guvernul francez va avea bunătatea să-i remită o scrisoare de asigurare în baza căreia întreruperea suveranității franceze va face ca Franța să remită Tailandei teritoriile Laos și Cambodgia". Puțin mai tîrziu, Tailanda a atacat Cambodgia și Laosul și, cu complicitatea japoneză, a anexat unele teritorii cambodgiene (Battambang și Siemreap), ca și unele provincii laoțiene. În 1953, după evacuarea teritoriului cambodgian de către trupele franceze, Tailanda a ocupat cu forța marele templu de la Breah Vihear, situat la frontiera de nord. A fost necesară recurgerea la Curtea internațională de justiție pentru ca Tailanda să remită Cambodgiei acest străvechi monument istoric.

Totodată, oamenii politici tailandezi afirmă în permanență — chiar și în intervențiile lor la O.N.U. — pretențiile teritoriale ale Tailandei față de Cambodgia. Aceste pretenții teritoriale sînt puse pe seama „unei frontiere neprecis delimitate" între cele două țări.

Relațiile dintre Cambodgia și Vietnamul de sud nu prezintă un aspect diferit. Mitralierea populației civile din zona de frontieră, bombardarea unor sate, violarea apelor teritoriale de către Vietnamul de sud sînt fenomene obișnuite. În urma acestor evenimente, în 1961 Cambodgia a rupt relațiile diplomatice atît cu Tailanda cît și cu Vietnamul de sud. Din păcate, planurile puse la cale la Bangkok și Saigon n-au diminuat în intensitate și nu poate fi subapreciat pericolul care amenință efectiv neutralitatea cambodgiană.

DUPĂ LOVITURA DE STAT DE LA SAIGON

Anul trecut, în august, șeful statului a trimis tuturor guvernelor participante la conferința de la Geneva pentru reglementarea situației din Laos un mesaj în care, atrăgînd atenția asupra pericolului de agresiune directă împotriva Cambodgiei, cerea garantarea de către aceste state a neutralității cambodgiene. „Mă tem — scria Sianuk — că pretențiile teritoriale în sprijinul cărora se recurge la forța armată, violarea frontierelor și a spațiului aerian, recenta ocupare de către trupe străine a unor sectoare ale teritoriului nostru să nu creeze o situație fără ieșire".

Prăbușirea regimului Ngo Dinh Diem a coincis cu reluarea unei campanii puternice împotriva politicii Cambodgiei. Posturile de radio ale „khmerilor liberi" și-au întețit atacurile împotriva neutralității țării. Au fost prinși doi emisari ai acestora care, interogați în fața Adunării extraordinare, au recunoscut că se pune la cale o intervenție împotriva Cambodgiei și că planurile respective au sprijinul unor cercuri politice occidentale. În Tailanda s-au înmulțit declarațiile ostile la adresa Cambodgiei. Ministrul de război Kittikachon a adresat unităților armatei și poliției, staționate de-a lungul frontierei cu Cambodgia, (unități considerabil întărite în ultimul timp) ordinul de a se păstra o „atenție permanentă". Ministrul de externe, Thanat Koman, într-o postură dintre cele mai puțin diplomatice, a amenințat direct cu posibilitatea înlăturării de la putere a prințului Norodon Sianuk.

Toate acestea erau menite să amplifice climatul presiunii politice împotriva Cambodgiei. Dar manifestările politice din ultimele săptămîni ale guvernului cambodgian nu fac decît să ateste consecvența orientării sale. Ceea ce a atras în mod deosebit atenția a fost cererea adresată S.U.A. de a înceta „ajutorul" acordat acesteia. William Ryan, comentatorul agenției Associated Press, scria că efectul acestei măsuri va fi „promovarea cauzei neutralității în această parte a lumii" Concluzia ziaristului american este împărtășită și de alte ziare occidentale. Acestea susțin că renunțarea la ajutorul american ar fi o măsură de represalii luată de Cambodgia față de sprijinul acordat mișcării „khmerilor liberi". Aceasta pare mai curînd evenimentul declanșator. Există, de mai multă vreme, o nemulțumire latentă față de conținutul și modalitatea acordării ajutorului și a ceea ce ziarul *Combat* denumea „insuficiența ajutorului occidental" „Ajutorul creează uneori probleme de inflație și de dislocații economice — scria corespondentul american citat mai sus. — Se pare că niciodată nu a existat prea multă încredere între americani, care au acordat acest ajutor, și regimul cambodgian" Ajutorul american se cifra la 31 milioane dolari anual din care 19 milioane dolari „ajutor" militar. Ajutorul american este „condiționat" (U.P.I.), fiind însoțit de clauze politice. Administrarea lui se afla sub controlul unui grup de consilieri militari.

De altminteri, după cît se pare, operația propriu-zisă de încetare a ajutorului este destul de complexă. În această problemă, urmează să înceapă, deocamdată tratative la Pnom Penh. Partea americană susține necesitatea unui preaviz de trei luni pentru suspendarea proiectelor economice și de șase luni pentru suspendarea ajutorului militar Din surse americane se declară (potrivit agenției Associated Press), că programul concret de retragere a ajutorului va fi elaborat abia după convorbirile americano-cambodgiene.

Cheia problemei este tocmai lipsa de înțelegere față de politica de neutralitate a Cambodgiei, față de intențiile și proiectele ei. „În lumea occidentală neutralismul nu este privit cu ochi buni, afirma Norodon Sianuk. Dar neutralitatea cambodgiană a fost și este dictată de spiritul acordurilor la care am subscris de lecțiile trecutului, de evoluția evenimentelor în această regiune a lumii și, în sfîrșit, de aspirațiile profunde ale poporului nostru".

Paralel cu cererea de încetare a ajutorului american Cambodgia insistă pentru convocarea unei noi conferințe a celor 14 țări, consacrată de astă dată problemei garantării neutralității Cambodgiei. Un mesaj în acest sens a fost adresat de prințul Sianuk celor doi copreședinți ai conferinței de la Geneva — miniștrii de externe ai U.R.S.S. și Angliei.

Zeci de mii de delegați reuniți în cadrul unei Adunări extraordinare au aprobat politica guvernului cambodgian, considerînd că aceasta este calea care corespunde intereselor consolidării independenței și securității țării.

Viitorul va demonstra cu toată tăria, ca și pînă acum, avantajele politicii de neutralitate.

Sergiu VERONA

Naivul a devenit un călător pasionat. Îl atrag continentele, țările, orașele care trăiesc un eveniment interesant. Observațiile sale sînt simple, directe și sincere. În labirintul unor situații contradictorii, găsește uimitor de repede punctul de reper: pretutindeni și totdeauna operează cu arma BUNULUI SIMȚ. Nu desfide aspectul oficial al fenomenului, dar, acolo unde e cazul, îl confruntă cu cel real. Cînd acestea două se contrazic, pune, fără sfială, întrebări de bună-credință. Observațiile sale iau forma unor scrisori, memorii sau note de călătorie. Publicăm, începînd cu acest număr, însemnările Naivului, mărturie a evidenței că realitatea din unele țări nu mai poate înșela nici pe cel mai Naiv dintre naivi.

SCRISOARE DESCHISA LUI R. BETANCOURT

SEÑOR,

Ascultam fermecat peroraţia lui don Muñoz, matroz din La Guayra. Venezuela îmi părea o bucată de cer căzută pe pămînt! 185 milioane tone de petrol anual (a treia putere petrolieră din lume), 15 milioane tone minereu de fier, milioane tone de bauxită, mangan, aur, nichel, cărbune... Și milioanele tropăiau mai departe: aproape opt milioane de locuitori pe o suprafață de aproape un milion de kilometri pătrați, 92 milioane de hectare etc. etc. Deodată, bucata de cer a plesnit: peste 3,5 milioane analfabeți, milioane de oameni înfometați.

Cum să-mi explic, señor, acest paradox? Există un fatalism al contrastelor în cel mai nordic stat din America de Sud? Sau vreun butoi al Danaidelor înghite aceste fabuloase bogății? Este ceea ce am vrea să lămurim împreună în cele trei capitole ale prezentei scrisori:

1. În Venezuela, cum știți, *politică* înseamnă *petrol*. Ați scris și o carte, señor, *Politica y petroleo*, în care denunțați jaful străin asupra principalei bogății naționale a Venezuelei. Vedeați și soluția: revizuirea acordurilor petroliere încheiate anterior și crearea unei regii naționale care să exploateze „aurul negru". Ajuns președinte, urma doar să transformați posibilitatea în realitate. Și atunci, de ce don Muñoz numește petrolul venezuelean *o bogată resursă de sărăcie*? Are vreo legătură această expresie cu concesionarea petrolului dv. în proporție de 100 la sută? Cu faptul că „Standard Oil" și „Royal Dutch Shell" dețin 80 la sută din producția de petrol venezuelean, iar restul de 20 de procente este împărțit de alte 19 concerne mai mici; că 6 milioane de hectare sînt concesionate monopolurilor străine; că minereul de fier este în întregime acaparat de „Iron Mining" „Orinoco Mining" și „Western Ore Company", care dețin 56 000 de hectare cu rezerve calculate la 700 milioane tone: că bauxita este concesionată grupului „Reynolds Metal"? Dv. înșivă acuzați înainte această politică de masive exporturi de materii prime. Semeni pe care se cultivă rentabil dolarul și se plivește metodic bolivarul. Aflăm că trusturile străine realizează 2 600 de dolari pe minut în Venezuela, în timp ce statul dv. primește un bolivar pe opt tone de minereu de fier. Și eu care credeam că pe autostrada Caracas-La Guayra localnicii umblă desculți ca să nu facă zgomot!

Scriați despre regia națională, care să exploateze resursele naturale ale Venezuelei. Spuneți-mi, „regie națională" înseamnă trecerea în stăpînirea trusturilor Hawkins și Cooper a celor două unități industriale — petrochimică și siderurgică — create între 1948 și 1958, în perioada lui Marcos Perez Jimenez? Existența a peste 400 000 de șomeri (după alte surse — 700 000) constituie o consecință directă a creării unei regii naționale în accepțiunea de mai sus? Aș fi dorit să recitesc atent aceste pasaje din cartea dv., dar la librării am aflat cu stupoare că *Politica y petroleo* a fost interzisă chiar de către autorul ei! Cum să-mi explic acest fapt fără precedent? Că Betancourt-autorul a fost inconsecvent cu el însuși, sau că Betancourt-președintele e consecvent pînă la capăt?

2. A vă scrie dv., señor, despre însemnătatea reformei agrare în Venezuela, ar însemna să car apă cu ciurul. Ați proclamat-o acum peste două decenii, ați formulat promisiuni categorice cu patru-cinci ani în urmă, vorbiți despre ea și astăzi. Ca despre un fapt pe cale de a fi împlinit. Eu nu susțin că și iadul este pavat cu intenții bune, dar nu pot înțelege de ce, la opt luni după înfăptuirea reformei agrare, țăranii împroprietăriți părăseau „pămînturile noi" întorcîndu-se în satele de unde plecaseră. Nostalgia meleagurilor natale? Sau faptul că au primit pămînturi infertile, proaste, fără să aibă mijloace de a le cultiva și nici sosele pe care să transporte produsele, în cazul în care le-ar fi obținut?

Cum să înțeleg că, în urma reformei dv. agrare, 400 000 de familii nu au pămînt, în timp ce 3 400 de latifundiari stăpînesc aproape 80 la sută din suprafața arabilă a țării, iar 125 de proprietari posedă peste 110 000 de „peoni"? Și au toate acestea vreo legătură oarecare cu faptul că ministrul reformei agrare, Jimenez Landinez, este unul din cei mai mari moșieri din Venezuela? Nu cumva reforma agrară a fost agitată în campania electorală potrivit principiului că lotul promis poate aduce votul scontat? Votul a fost dat, lotul — nu. După venirea dv. la putere, reforma agrară a fost dată la reformă.

3 Sînteți supranumit „democrat pasionat", iar guvernarea dv. „democrație reprezentativă", și mă înclin în fața acestor prestigioase aprecieri. Vreau numai să vă spun, în cu totul altă ordine de idei, că zilnic am zărit pe străzile Caracasului unități blindate în plină acțiune împotriva populației. Exprimîndu-mi nedumerirea că secretele dv. militare sînt atît de ostentativ dezvăluite civililor, am fost invitat politicos la sanatoriul subteran „Libertad", unde, cum știți, toate cheltuielile de întreținere sînt suportate de poliție, care face, de altfel, și oficiile de gazdă. Nesocotisem o lege pe care n-am găsit-o însă în constituție. Era, firește, vina mea că nu aflasem de politica suspendării în lanț... Garanțiile constituționale, promulgate în 1961, au fost suspendate de șase ori într-un an. Au fost suspendate activitățile partidelor democratice, în primul rînd ale Partidului Comunist din Venezuela și ale Mișcării revoluționare de stînga, scoase de altfel în afara legii. Au fost suspendate libertatea opiniei, libertatea întrunirilor, imunitatea împotriva arestărilor arbitrare, (à propos, lagărul de concentrare din mlaștinile fluviului Orinoco l-ați suspendat?). Ați dat, señor, forțelor de represiune acest ordin: „întîi împușcați și apoi anchetați". Înțeleg, un „democrat pasionat" nu se poate opri la jumătatea drumului, dar drumul ales este cel promis în trecuta campanie electorală? La începutul lunii decembrie vor avea loc în Venezuela alegeri generale. Dar, în condițiile suprimării drepturilor politice elementare, nu veți avea alegeri fără alegători? Formula, recunosc, nu-i democratică, dar e... reprezentativă. Și-apoi, señor, mă înșel oare cînd presupun că suspendînd atîtea crengi, guvernul dv. a rămas, pur și simplu, suspendat? Uniunea republicană democratică (U.R.D.) a părăsit coaliția în noiembrie 1960, iar partidul dv., „Acțiunea democratică" (A.D.), s-a scindat în trei grupări. Nemulțumirea și revolta au căpătat proporții naționale. În cinci provincii acționează detașamente de partizani. Unde ar putea fi baza politică și socială a „democrației dv. reprezentative"? Poliția vă sprijină, e adevărat, dar cu poliția se poate încropi „coaliția reprezentativă"?

Vedeți, señor, tot suspendînd, v-ați suspendat.

p. conf.

Ion CÎRJE

Le Monde

PARIS

LINIA DE URMAT

GESTUL unui asasin ale cărui motive nu se cunosc a provocat în întreaga omenire o mare uimire, indignare și îngrijorare. O serie de alți șefi de stat au murit de moarte violentă fără a provoca o emoție atît de profundă ; chiar și în Statele Unite, înainte de John Fitzgerald Kennedy, trei alți președinți au pierit de mîna unor ucigași. Tinerețea victimei ajunge oare pentru a explica emoția marelui public ? Simpatia de care era înconjurat atingea în Statele Unite și rîndurile opoziției, totuși prea puțin îngăduitoare în perioada pre-electorală, iar în străinătate țările cele mai sceptice față de eficacitatea diplomației americane. John Kennedy se angajase într-o mare luptă împotriva segregației rasiale. Ne putem imagina care ar fi fost destinul Statelor Unite dacă Lincoln ar fi condus personal reconstrucția Sudului după războiul civil. Dar crima politică provoacă astăzi repercusiuni mult mai grave decît în secolul trecut.

America și lumea întreagă se întreabă care va fi atitudinea unui succesor ce moștenește o sarcină deosebit de grea. În trei ani, John F. Kennedy a încurajat mișcarea de emancipare a negrilor, a afirmat pe arena internațională forța țării sale, a dus criza din Marea Caraibilor la un deznodămînt fericit, a inaugurat, împreună cu Moscova, o destindere încă fragilă. În același timp, acest om excepțional de dotat, profund cunoscător al mecanismului de funcționare a Congresului și al susceptibilităților lui, înconjurat de colaboratori talentați, a făcut să fie uitate multe eșecuri. Majoritatea proiectelor generoase și ambițioase pe care le-a prezentat în „mesajele" sale către Congres s-au lovit de neînțelegerea, egoismul, lipsa de orizont și provincialismul unor oameni legați mai strîns de alegătorii lor, decît de marile probleme mondiale.

A lăsat însă în urma sa un stil, o linie de care America nu se va îndepărta cu ușurință. Oricare vor fi caracterul și dorințele succesorului său, el este legat de opera începută, despre care ar fi greu să se creadă că nu va fi dusă la bun sfîrșit. Asasinul a suprimat omul, dar nu și necesitatea rezolvării problemelor pe care el le-a înfruntat. S-au făcut încercări de a-l compara cu Roosevelt, dar acesta a avut de înfruntat o Americă în care criza nu lăsa loc iluziilor optimiste. John Kennedy a avut însă de-a face cu o Americă ale cărei vicii, disimulate sub forma seducțiilor unei „societăți a prosperității", sînt la fel de profunde deși mai subtile. Aparenta sănătate a țării ar permite cu greu aplicarea unui tratament de șoc.

Iată ce nu trebuie să uite Lyndon Johnson, și cu atît mai mult cel care, peste un an, va conduce partidul democrat în campania electorală. Ar fi inutile speculațiile asupra împrejurărilor unei campanii ale cărei date erau destul de nesigure încă înaintea crimei din Dallas. Dar fie că fratele președintelui asasinat se hotărăște să urmeze după el, fie că partidul democrat va prefera un alt lider, va trebui evitat ca slăbiciunea să urmeze fermității, ezitarea — hotărîrii, preocupările mărunte — proiectelor de lungă durată.

IL GIORNO

MILANO

NOUA FRONTIERĂ

KENNEDY a adus în lumea zgîrie-norilor și a fluviilor de automobile spiritul eroic al frontierelor, așa cum încercase să-l definească Turner. În „lumea noastră veche", frontieră înseamnă graniță, linie de demarcație, barieră. Pentru America, frontiera este un erou, „eroul istoriei ei", este poziția mobilă și avansată, mereu mai avansată, a pionierilor în spațiile largi ale Far West-ului. Ea nu reprezenta o linie la care să te oprești, ci o suprafață infinită care te invită să intri, să „încerci" ; ea cere curaj, spirit practic, inițiativă, sinceritate.

Kennedy a înțeles că omenirea a progresat prea mult în domeniul tehnic pentru a putea supraviețui războiului, și deci politica trebuie adaptată erei atomice și necesității de pace. În felul acesta, el s-a situat pe calea destinderii.

El a înțeles că Statele Unite nu puteau duce o politică luminată și eficace față de a treia parte a lumii, continuînd în țară calea rușinoasă a discriminării rasiale, care le oferă negrilor o situație mai rea decît sclavia în antichitate. Astfel, el a luat poziție împotriva „sudului" din propria lui țară.

El a înțeles că America Latină, continent bolnav, nu se poate însănătoși fără a se elibera de cătușele latifundiarilor și ale marilor grupuri monopoliste. (Dar specialista Elena de la Souchère a spus cu cîteva zile în urmă : „Opinia publică a Americii Centrale și de Sud este convinsă că United Fruit va răsturna unul după altul guvernele care încearcă să înfăptuiască, după recomandarea lui Kennedy, reforma agrară").

Kennedy a fost un mare președinte : și l-au asasinat ca și pe Lincoln. Dar cine poate opri o avalanșă ? Acum un secol, l-au ucis pe Lincoln : însă ideile sale au cîștigat teren, au mers înainte, pînă cînd au devenit patrimoniul tuturor. Ieri, Kennedy a fost ucis în Texasul scandalos de bogat, dar rămas în urmă pe plan politic ; dar calea noului, a libertății și a păcii este deschisă : și cei care vor s-o blocheze vor da socoteală, în Statele Unite și în toate țările Occidentului, maselor care laudă și onorează nu numai curajul și sacrificiul lui Kennedy, ci mai ales activitatea sa, calea urmată de el.

ИЗВЕСТИЯ

MOSCOVA

CEASURI DE DURERE PENTRU AMERICA

„MOARTEA lui J. F. Kennedy constituie o grea lovitură pentru popoarele cărora le este scumpă cauza păcii și colaborarea sovieto-americană". Aceste cuvinte din mesajul adresat de șeful guvernului sovietic, N. S. Hrușciov, noului președinte al S.U.A., Lyndon B. Johnson, reflectă părerea întregului popor sovietic. În Uniunea Sovietică au fost apreciate la justa lor valoare vederile largi ale defunctului președinte, care a ținut seama în mod realist de situația creată și care s-a străduit să găsească căi de rezolvare a problemelor internaționale pe calea tratativelor.

Guvernul sovietic, care în politica externă este călăuzit de principiile leniniste ale coexistenței pașnice a statelor cu orînduiri social-economice diferite, luptă neobosit pentru destinderea încordării internaționale și pentru întărirea păcii. În ultimul timp au apărut progrese vizibile pe această cale grea și complicată. O întruchipare a lor este Tratatul de la Moscova privitor la interzicerea experiențelor nucleare. În perspectivă se schițează și alte cîteva măsuri în sensul îmbunătățirii relațiilor sovieto-americane. Deși nu totdeauna consecventă, politica președintelui Kennedy a pornit de la înțelegerea necesității acestor măsuri. El a subliniat în repetate rînduri că orientarea spre soluționarea divergențelor prin război, prin dezlănțuirea unui război termonuclear, ar fi o nebunie.

Această abordare realistă a situației în lumea contemporană, precum și primele încercări timide de a atenua acuitatea celei mai complexe probleme interne din Statele Unite — problema rasială — au stîrnit ura reacțiunii americane extremiste față de președintele Kennedy. Demenții gata să împingă într-un joc periculos destinele poporului american, „turbații", rasiștii profasciști — iată cine s-a ridicat împotriva lui Kennedy. Nu cumva ei au îndreptat glonțele asasinului spre tîmpla președintelui ? Nu cumva ei sînt aceia care se străduiesc acum să șteargă urmele monstruoasei crime ?

Moartea președintelui Kennedy a încordat fără îndoială situația în Statele

Unite. Lupta dintre americanii cu mintea sănătoasă și forțele reacțiunii extremiste care nu vor ezita să se folosească de cele întîmplate va fi încordată. Ea va determina și mersul campaniei electorale în desfășurare.

Opinia publică iubitoare de pace din afara S.U.A. dorește să creadă că moartea președintelui Kennedy îi va determina pe succesorii săi politici să urmeze cele mai bune tradiții ale lui, în interesul păcii, spre binele întregii omeniri. Noul președinte al S.U.A. s-a angajat solemn să continue opera predecesorului său. Poporul sovietic și guvernul său vor primi întotdeauna favorabil tot ceea ce va sluji destinderii încordării internaționale.

Eforturile comune în favoarea acestei cauze ar constitui cel mai de seamă omagiu adus memoriei președintelui S.U.A., John Fitzgerald Kennedy.

Neue Zürcher Zeitung

ZÜRICH

DE LA KENNEDY LA JOHNSON

PRIMUL lucru care va trebui spus după evenimentele aparent de neconceput petrecute la Dallas este următorul: continuitatea politicii externe americane nu este pusă în discuție. Ea este prea adînc înrădăcinată. Dar se vor schimba metodele.

Lyndon Johnson care îi urmează acum lui Kennedy, este înainte de toate un om politic specialist în probleme interne. În politica internă el a dat dovadă de o adevărată măiestrie în calitatea sa de lider al majorității din senat în anii președinției lui Eisenhower. Aproape ca nimeni altul, el posedă arta de a face numai ce este posibil și nu s-a angajat niciodată într-o cauză pierdută. În timpul campaniei lui Johnson din 1960 pentru desemnarea ca vicepreședinte, Dean Acheson a fost unul din principalii săi consilieri de politică externă. Nu ar fi surprinzător ca fostul secretar de stat al lui Truman, ale cărui concepții de politică externă precis conturate sînt bine cunoscute, să joace din nou un rol mai important. Nu este sigur dacă Johnson va păstra „trustul creierului" al lui Kennedy a cărui componență se bizuia pe predilecțiile fostului președinte.

Johnson va evita probabil schimbările și transformările bruște deoarece el este un om al măsurii. Aceasta se va manifesta în special în politica internă. „Noua frontieră" nu i-a stat niciodată la inimă, deoarece el nu a avut niciodată o părere bună despre așa-zișii liberali și îi place să se califice singur drept „moderat". Este posibil ca, în acest mod, încordarea internă, tot mai evidentă în lucrările actualei sesiuni a Congresului, să se destindă întrucîtva — desigur numai în contul nereglementării multora din problemele presante în fața cărora se găsește țara. Johnson este mai curînd departe de grija principală a lui Kennedy de a perfecționa societatea americană. „Sofisticarea", adică un rafinament intelectual ocazional cam riscant, nu este pe gustul său.

Pe planul politicii interne Kennedy a urmat un drum mijlociu, deși în cuvîntările sale el apărea adesea ca „liberal" în sensul specific american. Cu un mare curaj, Kennedy, împreună cu fratele său Robert, s-a străduit să obțină o destindere a încordării pe frontul rasist. Și aci opera sa este neterminată. Pentru administrația democrată este foarte important dacă Johnson va reuși, în această chestiune, să depășească punctul mort.

Asasinarea lui Kennedy pune evident într-o lumină cu totul nouă alegerile prezidențiale de anul viitor. Întrebarea cine va fi candidatul republican nu mai este ca pînă acum o chestiune mai mult sau mai puțin teoretică, deoarece se presupunea că lui Kennedy îi este asigurată o a doua perioadă de președinție. Se poate ca Johnson, ca și Truman, care de asemenea a intrat în Casa Albă după ce a fost vicepreședinte, să fie reales; dar el are în față doar un scurt răgaz de afirmare.

Jacqueline și John Kennedy

THE [illegible] TIMES

LONDRA

SCHIMBARE LA CASA ALBĂ

FAMILIA lui Kennedy a părăsit Casa Albă cu echilibrul și eleganța sa obișnuită.

De toate acestea, oamenii își vor aminti în viitor, și cei care sînt înzestrați cu simțul istoriei vor face poate o comparație cu Abraham Lincoln; dar, oricum, în mijlocul sosirilor și plecărilor, al doliului și elogiilor, cel de-al 36-lea președinte a început să-și îndeplinească noua și greaua sa răspundere.

Sigiliul noului președinte a fost pus pentru prima oară de domnul Johnson cu prilejul unui omagiu adus lui Kennedy. Dacă este vorba de a aminti continuitatea autorității acestei funcții și stabilitatea de bază a republicii, acest simplu prim act constituie o dovadă evidentă.

Dl. Johnson, un protestant din sud fără pretenții intelectuale, întruchipează amestecul de modestie și nemărginită încredere în sine al omului simplu. El este desigur un excelent politician și

parlamentar, şi dacă se poate spune ceva în acest domeniu, este că influenţele care au fost exercitate adeseori asupra hotărîrilor prezidenţiale vor veni acum mai mult din partea Congresului şi din partea statelor de dincolo de munţii Appalachiani.

S-a cerut cabinetului lui Kennedy să-şi continue funcţia, dar vor avea loc schimbări în rîndul persoanelor din serviciul personal al preşedintelui. Kennedy strînsese în jurul său un grup de oameni poate nu atît de străluciţi cum se promitea cu aproape trei ani în urmă, dar în tot cazul, dîrji, voluntari şi inteligenţi.

LA NATION

PARIS

RISCURILE LICHIDĂRII CELEI MAI MARI NEDREPTĂŢI

DACĂ John Fitzgerald Kennedy a fost unul din oamenii mari ai acestei lumi, aceasta se datoreşte atît împrejurărilor în care a trăit, cît şi faptului că s-a aflat la conducerea Statelor Unite. El şi-a asumat riscurile pe care le implica lichidarea celei mai mari nedreptăţi prin care ţara sa, adesea generoasă, dădea lumii un exemplu contradictoriu şi periculos : segregaţia şi privarea de drepturi a negrilor. Prin aceasta el a fost un al doilea Lincoln. Dar John Kennedy s-a arătat mare şi prin înţelegerea primejdiei principale pe care o prezintă încordarea între marile puteri şi prin căutarea îndrăzneaţă, stăruitoare a unei destinderi. Faptul că Franţa n-a putut semna un tratat care ar fi anihilat eforturile deja depuse în scopul de a se apăra singură nu înseamnă că ea nu aprobă spiritul de destindere al acestui tratat. Lucrul acesta l-a spus generalul De Gaulle, dar este bine să-l repetăm şi noi, în acest moment în care un mormînt închide atîta generozitate.

Herald NEW YORK Tribune

NEW YORK

DATORIA AMERICANILOR CONŞTIENŢI

GLONTELE asasinului care l-a doborît pe preşedintele Kennedy lasă o rană de nevindecat în inima, sufletul şi mintea fiecărui american.

Jacqueline Kennedy, copiii John şi Caroline la Casa Albă, înaintea funeraliilor (telefoto)

În această tragedie inexplicabilă, absurdă, primul nostru gînd este la suferinţa şi pierderea pe care o încearcă tînăra soţie a preşedintelui, cei doi copii, părinţii şi întreaga sa familie atît de unită şi atît de plină de viaţă, dragoste şi energie. Dar trebuie să ne întoarcem şi spre noi înşine, plini de regret şi îndureraţi că în Statele Unite a putut fi comisă o asemenea faptă. Durerea şi suferinţa ne apropie de familia Kennedy, aşa cum cei care compătimesc sînt aproape compătimiţi ; dar suferim mai mult ca naţiune, şi suferim mai mult noi înşine.

Cu John F. Kennedy a intrat în Casa Albă cel mai tînăr preşedinte ales vreodată şi, în acelaşi timp, primul preşedinte catolic. Prin aceasta, el a fost un simbol al vremii sale. Cu mai puţin de trei ani în urmă, odată cu preluarea de către el a funcţiei de preşedinte, s-a încheiat o epocă : aceea a conducătorilor din timpul şi de după război.

Dar, departe încă de Noua Frontieră către care tînărul preşedinte spera să-şi conducă poporul, puţinii ani ai conducerii sale au fost ani de criză şi încordare continuă înăuntru şi în afară. Vedem acum că instinctul politic şi curajul său au îndepărtat umbrele războiului rece, care planau asupra lumii. Dar în interior sîntem încă un popor sfîşiat de contradicţiile problemei drepturilor civile, cu rănile încă nevindecăte de la asasinarea altui preşedinte, cu un secol în urmă.

Pînă la urmă, fanatismul, în cea mai nebunească, oarbă şi necivilizată formă a lui, a stins viaţa preşedintelui Kennedy. Nici un american conştient şi patriot — fie el catolic, protestant sau evreu, alb sau negru, republican sau democrat, în ţară sau peste hotare — nu poate să treacă cu vederea sau să refuze înţelegerea sensului acestui moment groaznic pentru fiecare din noi şi pentru întregul popor.

Puţinii ani ai conducerii preşedintelui Kennedy îi va judeca istoria. Dar în acest ceas tragic este datoria tuturor americanilor conştienţi de pierderea suferită să privească cu seriozitate marile cauze ale poporului pentru care el şi-a dat viaţa.

The New York Times.

REVOLTA ÎMPOTRIVA LEGALITĂȚII

O poveste despre două orașe. Și despre două asasinate. La Dallas — violență și anarhie. La Washington — un sentiment de mîhnire, înjosire și alarmă. Toate comentariile, atît cele neoficiale ca și cele publice care se fac în prezent la Washington sînt străbătute ca de un fir roșu de ideea că țara noastră, țară a bunei ordini, s-a dovedit insuficient de civilizată, că în țara noastră a izbucnit un fel de revoltă împotriva legalității și cinstei și că indignarea și mîhnirea cetățenilor cinstiți nu sînt suficiente pentru a răscumpăra vina pentru evenimentele ultimelor zile.

La Dallas a triumfat principiul „ochi pentru ochi", iar puterea civilă din aceste două orașe nici măcar n-a promis țării o cercetare obiectivă a împrejurărilor morții președintelui Kennedy și a lui Lee Harvey Oswald. Dar oamenii care gîndesc în țara noastră nu sînt satisfăcuți. Ei sînt plini de hotărîrea de a ajunge pînă la adevăr.

Astăzi în Congres, în cuvîntarea sa consacrată memoriei președintelui asasinat, președintele Curții supreme a Statelor Unite a ridicat problema răspunderii opiniei publice pentru atmosfera de ilegalitate care există în prezent. Noi știm — a spus el — că asemenea acțiuni teroriste și asasinate „sînt de obicei stimulate de forțele urii și întunericului care în prezent aduc descompunerea în viața americană".

La Dallas asistăm la o altă scenă : asasinul trage într-un om în cătușe bănuit de asasinarea președintelui Kennedy, dar care nu s-a recunoscut vinovat.

Oare depozițiile lui Lee Harvey Oswald vor rămîne numai de resortul poliției din Dallas și ale biroului federal de investigații ? Oare opinia publică nu are dreptul să știe ce i s-a spus lui Oswald și ce a spus Oswald în închisoarea din Dallas ? Oare vreo comisie a președintelui sau o altă comisie obiectivă nu poate să întreprindă pe cale neoficială cercetarea, interogarea soției și fratelui lui Oswald și să prezinte pînă la urmă concluziile sale poporului ?

„Președintele Statelor Unite, a spus președintele Curții supreme Warren, trebuie să întruchipeze idealurile poporului nostru, credința noastră în instituțiile noastre".

Poate că aceasta este singura speranță pe care o oferă această tragedie. Poate că numai zguduirea pe care poate s-o provoace această suferință grea va ajuta țării să recapete o imagine mai precisă despre felul cum trebuie să trăiască un popor liber și civilizat.

James RESTON

PROFIL

LYNDON BARNES JOHNSON

Pe imensa pistă de decolare a bazei aeriene Andrews, lîngă Washington, luminată doar de proiectoarele camerelor de televiziune, în fața unei baterii de microfoane, Lyndon Barnes Johnson, al 36-lea președinte al S.U.A., a făcut prima sa declarație prezidențială în seara zilei de 22 noiembrie, la numai cîteva ore după moartea lui J. F. Kennedy. Conform constituției americane, vicepreședintele L. Johnson a devenit în mod automat președinte al S.U.A., funcție pe care o va deține pînă la expirarea mandatului predecesorului său, adică pînă în ianuarie 1965.

L. Johnson este originar din Texas și provine dintr-o familie care a participat activ la viața politică : atît bunicul cît și tatăl său au făcut parte din Adunarea Legislativă a statului Texas. A învățat cu mai multe întreruperi la Colegiul Pedagogic din San Marcos (Texas). După absolvirea Colegiului Pedagogic a urmat Facultatea de drept la Universitatea din Georgetown. Între 1930—1932 a fost profesor de retorică la o școală din Houston. Nu avea decît 23 de ani cînd a plecat la Washington pentru a deveni secretarul senatorului democrat Richard Kleberg. În această calitate l-a cunoscut pe președintele Franklin Roosevelt, devenind unul din protejații acestuia. După 4 ani s-a reîntors în statul său natal, ca șef al Direcției pentru problemele tineretului din Texas.

L. Johnson a debutat în politică în 1937, cînd a fost ales pentru prima oară în Camera Reprezentanților. Cînd a izbucnit cel de-al doilea război mondial L. Johnson, ca ofițer în rezervă al forțelor navale ale S.U.A., a fost primul membru al Congresului care a intrat în serviciul activ. Pentru curajul de care a dat dovadă cu prilejul cuceririi unor poziții inamice în Noua Guinee, i s-a decernat ordinul „Silver Cross". În 1942, cînd toți membrii Congresului au fost rechemați de pe front, L. Johnson a fost numit ambasador extraordinar al Statelor Unite în Australia și Noua Zeelandă. În această calitate el a obținut însemnări pentru investițiile americane în industria australiană. După 7 luni, el s-a reîntors în Capitoliu.

În 1948, L. Johnson a fost ales senator din partea statului Texas, iar în 1953 a devenit lider al majorității democrate din Senat, fiind cel mai tînăr lider din istoria Senatului. A deținut această funcție pînă la alegerea sa ca vicepreședinte al S.U.A. În campania pentru alegerile prezidențiale din 1960. Johnson se pregătea să candideze pentru magistratura supremă, opunîndu-se lui Kennedy, dar după ce J. Kennedy a obținut investitura partidului a acceptat locul al doilea pe lista Partidului Democrat.

Deosebit de activ (ca lider al majorității în Senat lucra în mod obișnuit cîte 18 ore pe zi), în întreaga sa activitate politică în Congres, Johnson s-a preocupat în special de problemele interne ale Americii. El este cunoscut ca un susținător fervent al intereselor petroliere ale statului Texas și a obținut în repetate rînduri adoptarea unor legi favorabile statului pe care îl reprezenta. Johnson a susținut totuși în Congres programul președintelui Roosevelt, cunoscut sub numele de „New Deal", în ciuda protestelor pe care anumite aspecte ale acestui program de liberalizare a vieții economice și politice le-au provocat în Texas, stat cu tradiții conservatoare. Înainte de a fi ales vicepreședinte, Johnson a luat în Congres inițiativa adoptării unei legi menite să asigure respectarea drepturilor electorale ale negrilor. A fost prima lege asupra drepturilor civile promulgată din 1875 încoace.

Cu diferite prilejuri, Johnson a făcut parte din grupurile Administrației pentru elaborarea politicii americane. În ultimul timp el era membru în Consiliul Consultativ în problemele statului național. Comitetul Consultativ al Corpului Păcii și din Consiliul Securității naționale, care are răspunderea analizării principalelor probleme privind apărarea S.U.A. În felul acesta el a fost în situația de a fi amănunțit informat despre cele mai importante hotărîri care se adoptau.

Nu i se cunosc inițiative proprii în domeniul politicii externe, dar el a fost un susținător al doctrinei Truman și al planului Marshall. În calitate de vicepreședinte a făcut numeroase călătorii în străinătate, vizitînd 33 de țări din aproape toate părțile lumii, cu excepția Americii de Sud și a țărilor socialiste. În răstimpul dintre prima sa vizită în Europa (Paris, în noiembrie 1960) pînă la cea mai recentă (țările Beneluxului, la începutul acestei luni) a intrat în contact cu majoritatea conducătorilor țărilor vest-europene. Cu ocazia acestor vizite el s-a preocupat în mod deosebit de problemele economice, insistînd asupra liberalizării comerțului dintre Statele Unite și aliații săi europeni și asupra perspectivelor creării unei „piețe atlantice", ca mijloace de întărire a N.A.T.O.

Opinia publică de pretutindeni a așteptat cu interes primele declarații ale noului președinte privind politica externă pe care înțelege s-o urmeze. În această privință, New York Times, referindu-se la faptul că Johnson a reafirmat obiectivele politicii externe ale predecesorului său, ținea să sublinieze că „numai atunci cînd noul președinte va începe să ia și să înfăptuiască hotărîrile grele care stau în fața sa, va fi posibil să se vadă care este semnificația reală a cuvintelor sale".

Exprimîndu-se mai precis, ziarul francez L'Aurore scria în aceeași ordine de idei : „Moștenitorul unei politici cutezătoare și pline de speranțe, succesorul unui om de stat care a introdus un stil nou în relațiile Occidentului cu lumea comunistă, noul președinte al S.U.A. va avea sarcina de a continua destinderea". „Lumea — conchidea ziarul — îl așteaptă pe Johnson pe această cale anevoioasă și el știe acest lucru".

R. G.

FIȘIER

CONSILIUL MONDIAL AL PĂCII

Astăzi începe la Varșovia sesiunea Consiliului Mondial al Păcii. Ea va dura pînă la 2 decembrie. În cadrul sesiunii vor fi discutate — printre altele — probleme ca „transformarea încetării parțiale în încetare generală a tuturor experiențelor nucleare" : „primele măsuri de dezarmare controlată care să determine, în mod special, stabilirea de zone denuclearizate pe uscat și pe apă". „realizarea unei cooperări internaționale în domeniul economic, social, cultural".

Organism internațional reprezentativ al tuturor popoarelor, Consiliul Mondial al Păcii a luat ființă cu 14 ani în urmă cînd — între 20 și 25 aprilie 1949 — s-a ținut simultan la Paris și la Praga un Congres mondial al păcii.

Ținînd seama că numeroase organizații și personalități ale vieții publice s-au pronunțat pentru acțiuni în favoarea păcii, pentru crearea de condiții și posibilități mai largi de colaborare a tuturor forțelor păcii, congresul a hotărît constituirea unui organism care să asigure în mod permanent posibilitatea de întîlnire și de acțiune pe plan mondial a tuturor partizanilor păcii. În acest scop a fost înființat Consiliul Mondial al Păcii

Consiliul mondial nu este numai un organism de legătură și coordonare între mișcările și organizațiile care își consacră activitatea apărării păcii. El este, în același timp promotorul unor acțiuni și inițiative multiple, al căror răsunet exprimă interesele întregii opinii publice

Spre exemplu, Congresul mondial pentru dezarmare generală și pace, ținut la Moscova între 9—14 iulie 1962 — una din cele mai importante întîlniri care au avut loc pînă acum în cadrul mișcării mondiale pentru pace, la care au participat 2 469 delegați, oaspeți și observatori din 121 de țări — a contribuit la conturarea unui larg front antirăzboinic, a oferit perspectiva unor noi posibilități de acțiuni comune pentru asigurarea păcii

În momentul fondării, Consiliul număra 221 membri. Congresul ținut la Varșovia în 1950 a dat Consiliului Mondial al Păcii mandatul de a primi în rîndurile sale pe reprezentanții tuturor forțelor care se angajează într-o acțiune practică în favoarea păcii. Membrii consiliului sînt personalități de seamă ale vieții publice și sociale, reprezentînd toate țările și toate rasele, diferitele opinii politice și credințe religioase, curente ideologice și organizații sociale. — personalități a căror autoritate este recunoscută

Consiliul mondial se sprijină în activitatea sa în primul rînd pe mișcările naționale pentru pace, existente astăzi în aproape toate țările lumii. Încrederea și sprijinul pe care îl dau sute de milioane de bărbați și femei din toate colțurile globului, conferă acestui organism caracterul unei forțe active.

Consiliul Mondial al Păcii se întrunește, în sesiune plenară, o dată sau de două ori pe an, și, atunci cînd situația o cere, în sesiune extraordinară. La fiecare sesiune participă la dezbateri numeroși invitați și observatori, avînd aceleași drepturi ca și membrii.

Consiliul are un Prezidiu, care se întrunește aproximativ la fiecare trei luni, și dispune, de asemenea, de un organ permanent, Secretariatul Consiliului Mondial al Păcii, al cărui sediu este la Viena. Sesiunile Consiliului s-au ținut în ordine la Paris, Roma, Stockholm, Londra, Praga, Varșovia, Geneva, Berlin, Helsinki, Copenhaga, București, Oslo, Budapesta.

Consiliul și-a fixat, pentru întreaga sa activitate, o regulă care poate fi sintetizată în cîteva cuvinte : să ajute la unitatea de acțiune a tuturor forțelor care luptă pentru pace, pe baza principiilor definite, încă de la înființare, de către primul președinte al Consiliului Mondial al Păcii, marele om de știință Frédéric Joliot-Curie :

1) sistemele sociale existente astăzi în lume pot coexista în mod pașnic ; 2) reglementarea neînțelegerilor dintre națiuni trebuie realizată numai pe calea tratativelor și acordurilor acceptate de toți ; 3) problemele interne ale unei națiuni privesc cetățenii acestei națiuni, în conformitate cu dreptul tuturor popoarelor de a dispune de ele însele.

În cei 14 ani de la înființarea sa, Consiliul a desfășurat, sub formele cele mai diferite, o activitate neobosită în serviciul cauzei păcii și prieteniei între popoare. El a sunus propunerile sale Organizației Națiunilor Unite, a organizat trimiterea de delegați pe lîngă parlamente, demersuri publice pe lîngă guverne, a participat la convorbiri și schimburi de păreri cu diferite organizații pacifiste și religioase și s-a declarat permanent gata să întîlnească reprezentanții tuturor forțelor dornice să colaboreze la realizarea unei destinderi reale în viața internațională. Aportul său la marile conferințe internaționale și regionale puse în slujba păcii a fost substanțial ; de asemenea, el a luat numeroase inițiative în sprijinul dezarmării, al dezvoltării schimburilor economice, culturale, științifice și al apropierii între toate popoarele.

PRESA

ACUM 50 DE ANI...

Cercurile financiare și politice din Atena afirmă că guvernul grec a început tratative pentru contractarea unui împrumut valorînd cca 100 milioane la Paris.

Primul ministru englez Asquith a declarat unei delegații liberale, care a protestat împotriva măririi bugetului flotei, că relațiile dintre Germania și Anglia sînt mai bune decît oricînd.

Autoritățile țariste au trimis în judecată pe participanții la greva din Petersburg. 1000 de lucrători de la tramvaie și lucrările tehnice.

Poetul indian Rabindranath Tagore, de curînd laureat al premiului Nobel, a fost solicitat de doi misionari europeni zeloși să treacă la creștinism. Poetul a răspuns că e prea bătrîn pentru așa ceva, și i-a sfătuit să se adreseze compatrioților lor care-și petrec timpul bînd și jucînd cărți.

Se anunță că Germania construiește cinci noi dirijabile „Zeppelin", patru din ele cu destinație militară.

Ziarul socialist Avanti din Milano a fost dat în judecată pentru că a publicat două caricaturi ale regelui Victor Emanuel.

O nouă școală literară în Anglia : subsenquiștii. Din manifestul program : „Noi credem în anihilarea desăvîrșită a dimensiunii în artă ! Susținem că nimic nu are formă ! Urîm logica și dispretuim orice explicații !"

Teatrul imperial din Tokio a pus pentru prima oară în scenă tragedia shakespeariană „Macbeth". Japonezii s-au arătat entuziasmați de piesă.

Astronomii din orașul La Plata au descoperit o nouă cometă, de mărimea a 11-a.

La Berlin s-a înființat o societate pentru introducerea radiumului în comerț.

Indignat că la salonul de toamnă de la Paris tabloul său a fost prost așezat, pictorul Marcel Lenoir a venit la expoziție cu o găleată plină cu var și și-a stricat opera !

POȘTA REDACȚIEI

De la cititorul V. Pop, profesor, București, am primit o amplă scrisoare, din care spicuim :

Dintre documentele care aruncă o lumină vie asupra momentului declanșării primului război mondial — de altfel, foarte bine prins în fragmentele publicate de dv în nr. 4 — vă semnalez :

În cartea lui Austen Chamberlain, apărută în 1936 în traducere franceză cu titlul „Au fil des années", sînt reproduse însemnările făcute de autor, unul dintre liderii opoziției, în primele zile din august 1914.

Luni, 3 august, la ora 11, am participat la o ședință a guvernului. Asquith (primul ministru) a făcut cunoscut că Germania propusese Belgiei o înțelegere, adică îi ceruse să permită libera trecere a trupelor sale prin teritoriul belgian, și aștepta răspunsul în termen de 7 ore. „Nu este oare acesta un motiv suficient pentru a acționa fără întîrziere ?", au întrebat participanții la discuție. Asquith a răspuns că nu este sigur că știrea este exactă și, în orice caz, nu este cazul să se trimită deîndată forțele expediționare pe continent : nu ar fi existat nici motive politice, nici motive militare pentru o asemenea acțiune. Balfour a întrebat atunci, în mod cît se poate de întemeiat, cînd s-a luat o asemenea hotărîre. Ea era total contrară planurilor din epoca Agadirului. O notă din partea lui Winston Churchill înmînată lui Balfour în timpul ședinței noastre, arăta că Grey *) nu comunicase hotărîrea privind mobilizarea flotei noastre decît ambasadorului Franței, fără a-l avertiza pe ambasadorul Germaniei. Acesta urma să fie informat abia după-amiază, prin declarația care urma să fie făcută în Camera Comunelor. Indignat de acest mod neglijent de a proceda, am ridicat mîinile spre cer, strigînd : „Presupuneți că flota germană, fără a ști nimic despre hotărîrile noastre, va întîlni flota noastră. Oare, pentru a o invita să se retragă, amiralul englez va trebui să deschidă focul fără avertisment ?"

Se spunea că flota germană ar fi deja în largul mării, dar nu se știa exact încotro se îndreaptă

Marți, 4 august

Deși s-a dat ordinul de mobilizare, acesta nu îndeplinește forma completă. Ordinul normal este : „Mobilizați și îmbarcați". În ordinul dat nu se spunea decît „Mobilizați". Rezultatul urma să fie dezorganizarea planurilor de mobilizare a căilor ferate și întîrzierea cu cel puțin 4 zile a unei eventuale deplasări a forțelor expediționare. Pentru a exercita o nouă presiune asupra guvernului, m-am dus la Balfour. El a fost de acord să intervină pentru trimiterea imediată a 40 000 de oameni, ceea ce însemna că în Regat aveau să rămînă un număr suficient de trupe

Rîndurile de mai sus constituie, cred, o ilustrare a lipsei de hotărîre din partea cabinetului britanic, menționată în materialul dv.

Prințul Lichnowsky, ambasadorul Germaniei la Londra, și-a publicat și el memoriile într-o carte, a cărei traducere franceză a apărut în 1929, la Paris, sub titlul : „Vers l'abîme". Iată, în versiunea lui, ultimele telegrame pe care le-a trimis Ministerului de Externe german înainte de izbucnirea războiului :

Londra, 2.VIII.1914

La Foreign Office a sosit o comunicare telegrafică potrivit căreia trupele germane ar fi trecut în diferite puncte frontiera

*) ministrul de externe britanic.

POȘTA REDACȚIEI

franceză, în regiunea Nancy, fără să fi existat în prealabil o declarație de război. Nu mi s-a ascuns că această știre va produce o impresie proastă asupra Consiliului de Miniștri care urmează să se întrunească, încă în cursul acestei seri, pentru noi dezbateri și că ea poate influența hotărîrea definitivă.

Londra, 3.VIII.1914

Pătrunderea trupelor în Franța, fără declarație de război, a provocat aici o impresie dezastruoasă. Vă rog să-mi trimiteți de urgență explicații, pentru a le putea da la rîndul meu mai departe. Ziarele de dimineață condamnă acțiunea noastră și vorbesc despre noi ca despre adevărații vinovați.

Londra, 3.VIII.1914

Ziarele anunță sechestrarea unor vase englezești în Canalul Împăratul Wilhelm, precum și mișcări ale flotei noastre spre vest. Vă rog să trimiteți de urgență explicații pentru a putea să justific acțiunile noastre. Opinia publică de aici a început de ieri să ia atitudine împotriva noastră, în mod hotărît.

Londra, 4.VIII.1914

Nu cred că mai putem conta multă vreme pe neutralitatea Angliei. După cum v-am semnalat în repetate rînduri, problema violării neutralității Belgiei constituie pentru Anglia unul din punctele cele mai importante. Atît dl Asquith cît și sir E. Grey îmi atrăseseră atenția asupra acestui fapt, iar ieri am putut constata că violarea teritoriului belgian de către trupele noastre l-a tulburat profund pe sir E. Grey. Ce formă va lua intervenția Marii Britanii ? Se va produce oare imediat ? Nu-mi pot da seama. Nu văd însă cum ar mai putea da înapoi guvernul britanic, după discursul de ieri al lui sir E. Grey, dacă nu vom evacua teritoriul belgian în termenul cel mai scurt. **În consecință trebuie să contăm pe ostilitatea Angliei.** Ruperea tratativelor dintre noi și Anglia poate fi iminentă.

* * *

Dacă împărtășiți părerea mea că documentele de acest gen ar putea interesa pe cititorii revistei LUMEA, vă țin la dispoziție și altele.

E. Victor — Craiova

Problema expusă de dv. este într-adevăr interesantă. Întrucît, după cum înțelegem, ea vă preocupă și dispuneți de un material bogat pentru tratarea ei, v-am ruga, pentru început, să ne trimiteți un articol-studiu despre istoricul constituirii cîtorva națiuni și state burgheze, alegînd exemplele cele mai caracteristice.

V-aș ruga ca revista LUMEA să ne prezinte în mod amănunțit felul în care a fost asasinat, la 22 noiembrie, președintele John Kennedy și cine au fost asasinii. Aș mai dori să se schițeze o hartă pe care să fie indicate statul Texas și orașul Dallas.

Oare anul 1963 în Statele Unite nu se aseamănă cu perioada 1860—1861, cînd a fost asasinat președintele Abraham Lincoln, care a desființat sclavia ? Aceasta pentru că, după cum a arătat presa noastră, președintele Kennedy a dat drepturi negrilor în școli și în întreprinderi, reducînd obstacolele din calea drepturilor civile ale populației de culoare.

IOAN FRASIN
muncitor M.C.C. Bacău

1) În articolul „25 de ani de la moartea lui Atatürk" apărut în nr. 3 al revistei se spune : „După izgonirea armatelor intervenționiste care urmăreau dezmembrarea țării și după înlăturarea ultimului sultan Abdul Hamid, puterile antantei au fost nevoite să recunoască..." Consider că este o scăpare de vedere din partea autorului, deoarece ultimul sultan al Turciei a fost nu Abdul Hamid, ci Mahomed al VI-lea. Sub numele de Abdul Hamid au domnit doi sultani : Abdul Hamid I (1779—1789), care a urmat la tron după fratele său Mustafa al III-lea, și Abdul Hamid al II-lea (1842—1918), fiul lui Abdul Medji. În urma mișcării „junilor turci" Abdul Hamid a fost detronat în 1909.

2) Aș dori să cunosc semnificația precisă a cercului cu patru raze pe care prin deducție îl consider ca fiind insigna luptătorilor pentru pace din întreaga lume, întrucît l-am văzut apărînd pe diverse pancarte.

prof. EMILIAN ICLOZAN
Lugoj

1) Aveți dreptate și vă mulțumim pentru rectificare.
2) Semnul la care vă referiți este însigna partizanilor păcii din Anglia.

Propun ca toate materialele care apar în revistă să fie semnate. Aceasta obligă la un mare simț de răspundere și competență, conferă credit opiniilor personale, dă materialului valoare de exclusivitate.

Aș dori, de asemenea, lărgirea și întărirea rețelei de corespondenți speciali permanenți și trimiși speciali în străinătate, de preferat de la noi din țară. Corespondențele semnate de colaboratorii străini (publiciști originari din țările respective) să fie intitulate „Scrisori din străinătate".

Ar fi util ca uneori LUMEA să publice suplimente conținînd documente ale vieții politice internaționale.

ION ISAIU
jurist, Oradea

Ar fi interesant dacă v-ați referi la unele personalități politice românești din trecut de talia lui Kogălniceanu, T. Maiorescu. Ce rol au jucat ei în viața politică internă și internațională ? Cum au fost priviți sau sînt ei priviți în diferite documente istorice interne și de peste hotare ? Despre Titulescu, Iorga și mulți alții am dori să știm cum sînt apreciați ca oameni politici.

ION CĂNĂNĂU
București

Din moment ce revista este intitulată atît de sugestiv LUMEA, nu este suficient ca ea să fie prezentată unilateral, adică aproape exclusiv (95 la sută din conținut) din punct de vedere al problemelor de ordin politic. Pe lîngă evenimentele politice ar trebui înfățișate și aspecte din viața culturală a popoarelor, noutăți din domeniul științific, tehnic, artistic etc.

VIRGILIU VOICA
student, București

ȘTEFAN CIUCIUREANU, student, București ; prof. PETRE SACERDOȚEANU, București; GH. IORGULESCU, student, București; GEORGE IONESCU, Aiud ; LICĂ MITUCĂ, colectivist, com. Punghina ; IACOB IOSIF, manevrant laminor, Hunedoara ; VALERIU NAUM, funcționar, com. Poiana Vărbilău ; VASILE CIOLOCA, Sibiu ; GH. SLEGHEL ; general-colonel în rezervă MARIN MANAFU, comuna Drăgoiești ; STELA-MARIA LĂSCUȘ, studentă, Cluj ; MIHAI GODJA, pensionar, Sighet ; N. BRANIȘTE, student, București ; SIMION MAN, muncitor, Turda ; N. CODREA, Predeal ; ing. ERNEST ROMAN, Reșița ; VLAD STĂNESCU, București ; GH. CIUREA, Sibiu : **ne-am notat propunerile dv. și ne vom strădui să le realizăm în măsura posibilităților.**

BREVIAR

La invitația președintelui Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, Iosip Broz Tito, o delegație de stat a Republicii Populare Romîne, condusă de tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej vizitează, începînd din ziua de 22 noiembrie, Iugoslavia.

O delegație a Republicii Populare Romîne condusă de Gheorghe Gaston Marin, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, a participat la funeraliile fostului președinte al S.U.A., John F. Kennedy.

Începînd de la 22 noiembrie, Comitetul nr. 2 pentru problemele economice și financiare al Adunării Generale a O.N.U. a luat în discuție proiectul de rezoluție inițiat de Republica Populară Română în problema unei declarații asupra cooperării economice internaționale. Reprezentanții a numeroase state și-au exprimat acordul față de principiile expuse în proiectul de rezoluție inițiat de Romînia.

La lucrările Sesiunii Consiliului Mondial al Păcii, care încep astăzi în capitala Poloniei, participă o delegație a Comitetului Național pentru apărarea păcii din R. P. Română în frunte cu academicianul Mihail Ralea.

Sub auspiciile Academiei de Arte din India, la Bombay s-a deschis o expoziție de fotografii înfățișînd monumente arheologice din R. P. Română.

În sala de onoare a primăriei orașului Copenhaga a fost inaugurată o expoziție de arhitectură românească.

La Conakry a fost semnat, la 22 noiembrie, un protocol între R.P. Română și Republica Guineea privind acordarea de asistență tehnică în domeniul imprimeriei.

În Capitală se află o misiune economică italiană, în frunte cu senatorul Gino Zannini. Din delegație fac parte reprezentanți ai Ministerului Comerțului Exterior, Institutului pentru comerțul exterior, Confederației industriașilor, oameni de afaceri, industriași și economiști.

Ambasada Republicii Populare Romîne la Sofia a organizat o seară de filme românești.

O delegație de oameni de știință români a participat la lucrările celui de-al 22-lea Congres al terapeuților polonezi, care s-a ținut la Wroclaw.

La invitația Consiliului Uniunii cooperativelor de aprovizionare și desfacere pe întreaga Chină, o delegație a Uniunii Centrale a Cooperativelor de Consum din R.P. Română, condusă de Constantin Filoreanu, vicepreședinte al Centrocoop, vizitează Republica Populară Chineză.

Înaintea plecării sale definitive din Belgia, Pavel Babuci, ministrul R.P. Romîne la Bruxelles, a fost primit de regele Baudoin și de regina Fabiola, de Paul Struye, președintele Senatului, și de Paul Henry Spaak, ministrul Afacerilor Externe.

La București au avut loc, între 12 și 18 noiembrie, lucrările Comitetului Executiv al Conferinței creștine pentru pace, la care s-a dezbătut programul Congresului pancreștin pentru pace, care va avea loc la Praga în luna iunie 1964. Comunicatul adoptat la sfîrșitul lucrărilor subliniază datoria credincioșilor de a sprijini orice acțiune pozitivă îndreptată spre apărarea păcii.

La 26 noiembrie, Constantin Tuzu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al R. P. Romîne, a primit în audiență de prezentare pe noul ambasador extraordinar și plenipotențiar al Indiei la București, K. R. F. Khilnani.

La 26 noiembrie, ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Republicii Populare Bulgaria în Republica Populară Română, Gheorghi Bogdanov, a prezentat scrisorile de acreditare vicepreședintelui Consiliului de Stat, Ștefan Voitec.

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

CÎND VINE PISICA

O producție a studioului din Barrandov

La Festivalul internațional al filmului de la Cannes 1963 filmul a obținut:

- Premiul special al juriului
- Premiul celui mai bun film pentru copii
- Premiul Comisiei superioare tehnice
- Premiul asociației internaționale a tineretului

SCENARIUL	Jiri Brdecka
	Vojtech Jasny
REGIA	Vojtech Jasny
IMAGINEA	Jaroslav Kucera
MUZICA	Svatopluk Havalka

ÎN ROLURILE PRINCIPALE:

Jan Werich, Emilia Vasaryova, Vlastimil Brodsky, Jirina Bohdalova, Mișa Pospisil, Jiri Sovak

lumea

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIȘTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, PIAȚA SCÎNTEII, 1, TEL. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", București

2 lei

RHODESIA DE SUD

DALLAS: ANCHETA CONTINU

CONFLICTUL TARIFELOR AERIEN

HONGKONG
SINGAPORE
ADEN

EPOPEEA CAUCIUCULUI

6
joi, 5 decembrie 1963

SĂPTĂMÎNA PE GLOB:
LONDRA
VARŞOVIA
NEW YORK
CARACAS
CANBERRA
ANKARA

lumea

PORȚILE DE FIER

Barajul viitoarei hidrocentrale (machetă)

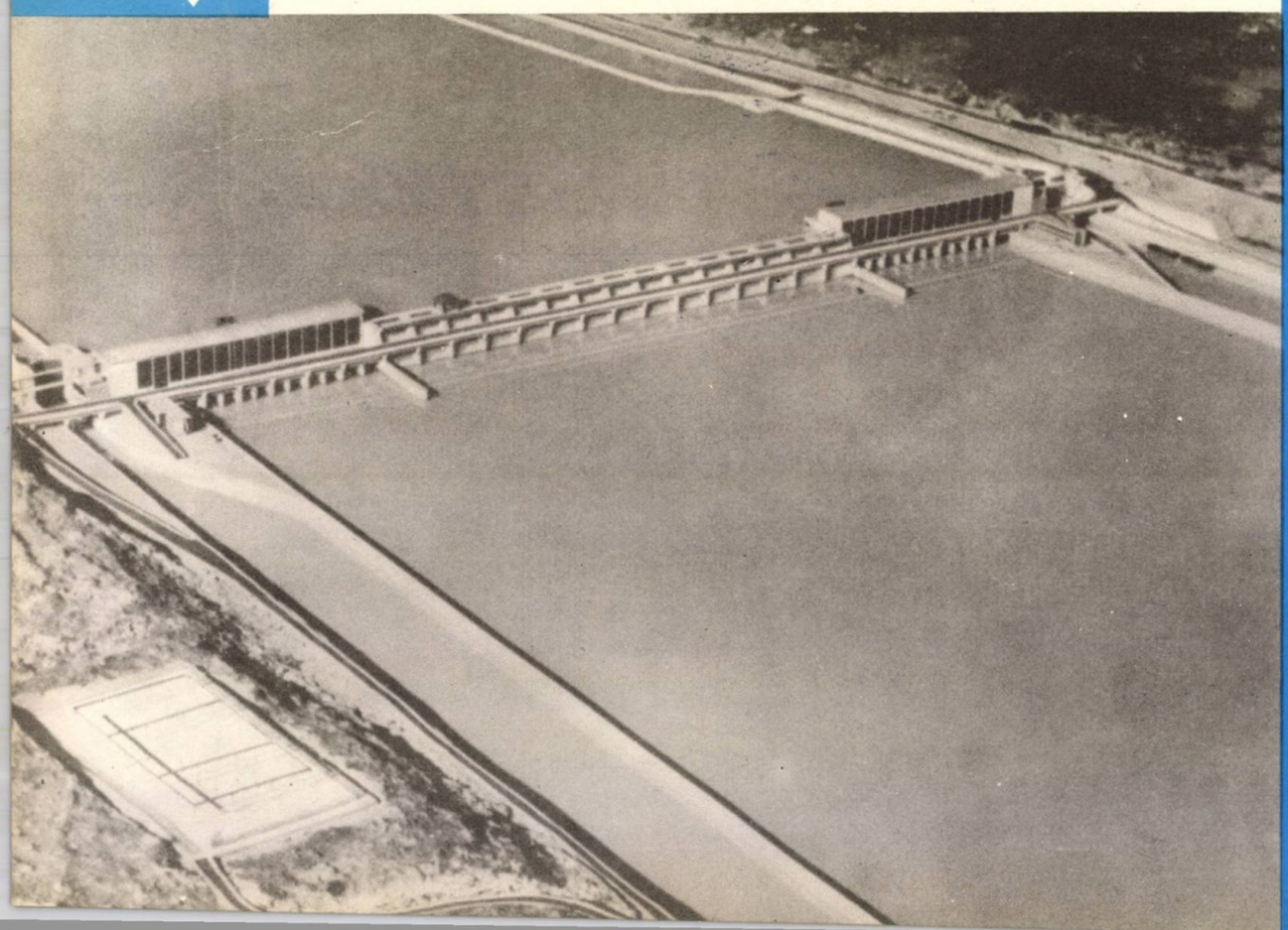

lumea

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIȘTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ
nr. 6 joi 5 decembrie 1963

În acest număr:

■ **SĂPTĂMÎNA:** NEW YORK — Parcurgînd sălile O. N. U. LONDRA — Declarațiile primului ministru. CARACAS — Succesiunea lui Betancourt. ANKARA — Criza de guvern. CANBERRA — O majoritate fermă. ATENA — Vor avea loc noi alegeri? VARȘOVIA — Consiliul Mondial al Păcii. DALLAS — Semne de întrebare.

■ **COMENTAR** de E. POP

■ **ARTICOLE, NOTE:** Ziua drepturilor omului — de prof. univ. M. GHELMEGEANU; S.U.A. și Piața comună — de I. FÎNTÎNARU; Glasul intelectualilor din Spania — de VIOLETA TORRES; Colocviul internațional de electronică nucleară — de prof. AL. SANIELEVICI; Episod argentinian — de SERGIU VERONA; Conflictul tarifelor aeriene.

■ **CONVORBIRI, INTERVIURI:** HISANARI YAMADI despre perspectivele relațiilor romîno-japoneze; ALEXANDER TODD despre viitorul științei.

■ **REPORTAJE, DOCUMENTARE:** Hongkong, Singapore, Aden — de RADU COMȘA; Epopeea cauciucului — de N. S. STĂNESCU; Rhodesia de Sud — de GABRIELA DOLGU; Antarctica — de I. PETROVSKI.

■ **PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALA:** Les Echos, New York Times, Epoca, France Observateur, New York Herald Tribune, Mejdunarodnaia Jizn, Le Monde, Izvestia.

■ **PROFIL:** Jomo Kenyatta.

■ **ÎN PRESĂ — ACUM 50 DE ANI...**

■ **FIȘIER ■ BREVIAR ■ DOSAR ■ POȘTA REDACȚIEI**

REZULTATE RODNICE

Vizita pe care delegația de stat a R. P. Romîne, condusă de tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, a făcut-o în R. S. F. Iugoslavia, la invitația președintelui Tito, a fost în centrul atenției opiniei publice din țara noastră. Poporul romîn salută cu satisfacție rezultatele rodnice ale acestei vizite care s-a desfășurat sub semnul dezvoltării relațiilor de prietenie și colaborare dintre cele două țări.

La Belgrad, Zagreb, Liubliana, și în alte orașe, membrii delegației au fost întîmpinați de populație cu urale și ovații, cu steguțe, cu mii de buchete de flori. În întreprinderile și instituțiile vizitate oaspeții au fost primiți cu bucurie și căldură, în atmosfera de apropiere sinceră pe care o creează prietenia celor două popoare.

Conducătorii romîni au avut întîlniri cu reprezentanți ai organelor republicane și locale, ai organizațiilor obștești, cu oameni ai muncii, și au luat cunoștință de realizări ale poporului frate iugoslav în construcția economică și culturală.

În discuțiile purtate cu tehnicienii de la hidrocentrala din Iablanița, cu oameni de știință de la Institutul de cercetări nucleare „Rudjer Boscovici", cu specialiștii de la combinatul agricol din Liubliana, s-a subliniat că dezvoltarea colaborării prietenești multilaterale, în diferite domenii ale activității economice, științifice și culturale slujește intereselor celor două țări, ale tuturor forțelor care militează pentru socialism și pace.

În comunicatul comun asupra vizitei se arată că cele două delegații au constatat cu satisfacție că relațiile dintre Republica Populară Romînă și Republica Socialistă Federativă Iugoslavia se dezvoltă cu succes în spiritul prieteniei tradiționale dintre cele două popoare. Convorbirile oficiale au scos în evidență că dezvoltarea relațiilor bilaterale corespunde intereselor celor două țări, iar vecinătatea lor imediată oferă mari posibilități pentru lărgirea acestei colaborări.

Delegațiile celor două țări au subliniat marea importanță a acordului semnat în perioada vizitei, cu privire la construirea în comun a Sistemului hidroenergetic și de navigație — Porțile de Fier. Cele două părți și-au exprimat convingerea că realizarea acestui mare obiectiv va aduce un aport însemnat la dezvoltarea economică a ambelor țări, va crea noi posibilități pentru o mai strînsă colaborare economică. Marea Centrală hidroenergetică de la Porțile de Fier va avea o putere instalată de 2 milioane kW și o producție de energie electrică de peste 10 miliarde kWh anual. Realizarea acestui mare obiectiv va contribui la satisfacerea de perspectivă a cantității de energie electrică tot mai mare pe care o necesită dezvoltarea economiei celor două țări.

Totodată amenajările ce se vor efectua în zona Porților de Fier vor contribui la lichidarea radicală a greutăților de navigație existente în acest sector, spre avantajul tuturor țărilor interesate în îmbunătățirea circulației fluviale pe Dunăre. În această problemă, guvernele celor două țări se află în contact cu guvernele celorlalte țări dunărene.

Acordul, precum și toate celelalte documente privind construirea și exploatarea hidrocentralei și a sistemului de navigație de la Porțile de Fier exprimă aplicarea principiului deplinei egalități a celor două țări în valorificarea acestui important centru hidroenergetic.

Discutînd posibilitățile de stimulare largă a colaborării economice curente și de lungă durată, cele două părți au hotărît să depună eforturi pentru mărirea volumului și îmbunătățirea structurii schimbului de mărfuri, a colaborării în domeniul industriei, transporturilor și telecomunicațiilor, și în alte domenii. În aceste scopuri participanții la convorbiri au hotărît să înființeze, ca organ permanent, o comisie mixtă de colaborare economică.

Pentru dezvoltarea continuă a schimburilor culturale, a contactelor dintre organizațiile obștești din cele două țări — mijloc important de cunoaștere reciprocă — delegațiile R. P. Romîne și R. S. F. Iugoslavia au convenit să sprijine, prin încheierea de convenții, înțelegeri și alte măsuri, colaborarea dintre organele și organizațiile competente în domeniul științific, radioteleviziunii, a agențiilor de presă, turismului etc.

În comunicatul comun se subliniază identitatea sau asemănarea punctelor de vedere ale celor două țări cu privire la principalele probleme ale vieții internaționale — asigurarea păcii și coexistenței pașnice, dezarmarea generală și totală, lichidarea colonialismului, eliminarea focarelor de încordare, rezolvarea problemei germane și altele.

Guvernul romîn și guvernul iugoslav au reafirmat sarcina de căpetenie a tuturor forțelor păcii, și în primul rînd a țărilor socialiste, de a milita, în spiritul principiilor coexistenței pașnice, pentru rezolvarea prin tratative a problemelor internaționale litigioase. Încheierea acordului tripartit de la Moscova este salutată în comunicat ca un succes al politicii de pace și coexistență pașnică, relevîndu-se necesitatea ca progresele înregistrate pe calea destinderii să fie consolidate și dezvoltate prin eforturi sporite care să învingă rezistența forțelor ce se opun evoluției în acest sens a vieții internaționale.

Guvernele romîn și iugoslav acordă o deosebită importanță creării unor zone ale păcii, fără arme nucleare și rachete în diferite regiuni ale globului. Necesitatea transformării Balcanilor într-o zonă a păcii și colaborării multilaterale, într-o zonă a bunei vecinătăți a fost subliniată în comunicat. În cursul convorbirilor oficiale, cele două delegații au arătat că stabilirea unor astfel de relații între țările balcanice corespunde intereselor tuturor țărilor și popoarelor din această parte a lumii. Cele două țări au căzut de acord să depună în continuare eforturi susținute pentru realizarea unei asemenea înțelegeri.

Relevînd ideea că în zilele noastre cauza independenței și suveranității naționale este indisolubil legată de cauza păcii, comunicatul comun arată că Republica Populară Romînă și Republica Socialistă Federativă Iugoslavia se pronunță cu hotărîre pentru lichidarea cît mai grabnică, în spiritul rezoluției O.N.U., a tuturor formelor de colonialism și neocolonialism, pentru sprijinirea multilaterală a noilor state independente.

Guvernele celor două țări consideră că pentru însănătoșirea climatului internațional o mare importanță poate avea dezvoltarea largă a colaborării economice internaționale, bazată pe egalitate și avantaj reciproc. Schimburile economice contribuie la apropierea între state și consolidează, pe plan economic, temelia coexistenței pașnice. Delegațiile de stat romînă și iugoslavă au exprimat sprijinul pe care îl acordă pentru pregătirea și desfășurarea în condiții cît mai bune a viitoarei conferințe inițiate de O.N.U. pentru comerț și dezvoltare.

În comunicatul comun se arată că delegațiile au efectuat un schimb tovărășesc de păreri privind problemele mișcării muncitorești internaționale în lupta pentru pace și socialism. În legătură cu aceasta, ele au subliniat necesitatea depunerii unor eforturi continue pentru întărirea unității acesteia, a unității tuturor forțelor socialismului și progresului pe baza egalității în drepturi și a examinării principiale a deosebirilor de păreri care pot apărea în anumite probleme.

Comunicatul comun romîno-iugoslav consemnează faptul că președintele Iosip Broz Tito a acceptat cu plăcere invitația ce i-a fost adresată de tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, conducătorul delegației țării noastre, de a vizita R. P. Romînă. Poporul romîn va primi cu ospitalitatea sa cunoscută pe înaltul oaspete.

Opinia publică din țara noastră este încredințată că întîlnirile prietenești care au avut loc între delegația de stat a R. P. Romîne și cea a R. S. F. Iugoslavia, schimburile de vederi dintre conducătorii țării noastre și conducătorii țării vecine, acordurile ce s-au încheiat cu acest prilej, vor aduce o importantă contribuție la dezvoltarea și consolidarea relațiilor de colaborare între cele două țări, în interesul cauzei socialismului și păcii.

E. POP

NEW YORK

O.N.U.: Tur de orizont

O dată cu luna decembrie, cu vîntul rece de la nord și cu primii fulgi de zăpadă, am intrat în ultima parte a sesiunii. Săptămîna trecută, tragicele evenimente de la Dallas au adus note de trist interludiu în desfășurarea activității O.N.U. : s-au întrerupt dezbaterile, au avut loc ședințe speciale ale Adunării Generale în care zeci de vorbitori — printre ei fiind și reprezentantul romîn, Mihail Haşeganu, președintele Comitetului Politic Special, — au adus omagii memoriei lui John F. Kennedy.

Cursul lucrărilor a fost reluat. În zilele următoare s-a conturat treptat cerința cvasigenerală a cercurilor diplomatice de aici de a se păstra în continuare climatul politic care a oferit de la început acestei sesiuni — spre deosebire de altele anterioare — posibilități mai favorabile de abordare a problemelor înscrise pe agendă.

Adunarea Generală, care în ultimul timp și-a mărit frecvența ședințelor pentru a hotărî asupra rezoluțiilor adoptate în comitete, a examinat joia trecută patru documente recomandate de Comitetul politic, referitoare la diferite aspecte legate de problema dezarmării. O rezoluție semnată de țările participante la conferința de dezarmare de la Geneva — printre care și țara noastră —, a fost adoptată fără a se mai pune la vot, prin aclamațiile delegaților. Documentul, care a căpătat astfel forța unei hotărîri a Adunării Generale, se adresează Comitetului celor 18 cerîndu-i ca în cadrul tratativelor să depună eforturi în direcția destinderii internaționale, a diminuării riscurilor unui război, în direcția înlesnirii unui acord în problema dezarmării generale și totale. Cu o covîrșitoare majoritate de voturi au mai fost adoptate : o rezoluție care cere Comitetului celor 18 să studieze chestiunea convocării unei conferințe pentru realizarea unei convenții asupra interzicerii folosirii armelor nucleare și termonucleare, o rezoluție care cere interzicerea pentru totdeauna a tuturor experiențelor nucleare, inclusiv cele subterane, chemînd toate statele să semneze Tratatul de la Moscova. Ultima rezoluție adoptată prevede studierea măsurilor care să permită transformarea Americii Latine într-o zonă denuclearizată.

În cadrul acestor aspecte colaterale ale problemei mai largi a dezarmării, Comitetul politic dezbate acum un nou punct de pe agenda sa — problema folosirii spațiului cosmic în scopuri pașnice. Comitetul pentru spațiul cosmic, format din 28 de state, din care face parte și țara noastră, a elaborat în comun, în urma apropierii punctelor de vedere ale celor două mari puteri nucleare — U.R.S.S. și S.U.A. — un proiect de declarație a principiilor de drept privind reglementarea activității statelor în explorarea și folosirea spațiului cosmic. Acest proiect, pe care Comitetul celor 28 îl propune acum sub formă de rezoluție, se află în dezbaterea Comitetului politic. Președintele acestuia, Carl Schurmann, și-a exprimat speranța că, pînă vineri, problema va fi soluționată. *New York Times*, care redă pe larg discuțiile din Comitet, scrie în numărul său de luni : „Se așteaptă ca declarația să primească un sprijin prompt în Adunarea Generală și ca ea să se transforme într-o obligație morală".

Concomitent cu acest punct se află în discuție și perspectivele unei colaborări spațiale sovieto-americane, ca de pildă proiectul unui zbor comun spre Lună. Proiectul, după cum rezultă din cuvîntările rostite de reprezentanții sovietic și american, constituie în prezent obiectul unei atente examinări.

În continuare, pe ordinea de zi a Comitetului politic figurează punctul înscris de țara noastră „măsuri pe plan regional pentru îmbunătățirea relațiilor de bună vecinătate între state europene aparținînd unor sisteme politice diferite".

Luni seara, în Comitetul nr. 2 (pentru probleme economice și financiare), a întrunit unanimitatea voturilor un proiect de rezoluție care exprimă speranța că examinarea problemelor comerțului internațional în cadrul conferinței pentru comerț și dezvoltare din 1964 va contribui la urgentarea elaborării finale și adoptării unei declarații asupra principiilor cooperării economice internaționale. Inițierea acestei acțiuni datează din 1957 și aparține țării noastre. De atunci, ani la rînd, ea a constituit o preocupare permanentă a multor țări membre ale O.N.U., care și-au manifestat interesul și au adus aportul la dezbaterea ei.

Ideea unei declarații conținînd principii ale cooperării economice internaționale a cîștigat an de an noi adepți printre țări din diverse regiuni geografice ale lumii și cu variate niveluri de dezvoltare. Ca o nouă confirmare a extinderii interesului și a actualității problemei, la prezenta sesiune s-au alăturat proiectului de rezoluție încă 12 țări (Birmania, Cambodgia, Ceylon, Cehoslovacia, Etiopia, Ghana, Indonezia, Libia, Mali, Siria, Tunisia și R.S.S. Ucraineană). La dezbateri au participat activ numeroase delegații (însumînd în total circa 29 de intervenții). În afară de coautori au sprijinit călduros și convingător inițiativa țării noastre o serie de alte state ca Brazilia, Nigeria, Chile și altele. Ele au combătut în același timp amendamentele prezentate de delegația australiană, care ar fi diluat și alterat conținutul prevederilor rezoluției. În urma dezbaterilor și a consultărilor dintre coautori și alte delegații, Australia și alte țări occidentale care îi sprijineau poziția au fost de acord să fie retrase amendamentele, fapt care a asigurat consimțămîntul unanim al Comitetului pentru o formulare ce nu escamotează esența problemei. La sfîrșitul ședinței

REFLECTOR

La 8 decembrie, în Congo-Brazzaville vor avea loc alegeri legislative pe baza listei unice a „mișcării naționaliste pentru revoluție". Pe listă, care cuprinde 55 de nume, figurează patru dintre cei opt membri ai guvernului provizoriu. Cu excepția primului ministru Alphonse Massemba-Debat, nici unul dintre deputații legislaturii precedente nu mai candidează.

■

Trimisul special al ziarului Le Monde **la Bagdad, Edouard Saab, este de părere că în zilele care urmează ar putea avea loc în Irak o nouă tentativă de lovitură de stat. Ea poate veni fie din partea baasiștilor, partizani ai lui Saadi, fie din partea unui grup de ofițeri nemulțumiți de actualul guvern.**

■

La Washington — informează agenția Reuter — se discută posibilitatea convocării unei reuniuni a NATO la nivelul cel mai înalt în primăvara anului viitor. Ar urma să fie discutată politica occidentală în condițiile destinderii internaționale care s-a conturat după semnarea Tratatului de la Moscova. Ideea organizării acestei consultări a fost sugerată de faptul că guvernele a patru membri importanți ai NATO. — S.U.A., Marea Britanie, R.F.G. și Italia — au conducători noi.

O primă divergență în cabinetul Erhard : liberal-democrații se opun proiectului guvernamental de buget. Ziarul Combat **crede că dacă, în această împrejurare, cancelarul ar încerca să-și impună punctul de vedere, coaliția guvernamentală ar fi în primejdie de a se destrăma.**

■

În centrul Vietnamului de sud — relatează New York Times **— se manifestă puternice resentimente populare împotriva oficialităților de pe timpul lui Diem, menținute în funcții și de guvernul actual. La Hue, fosta capitală imperială, au avut loc trei demonstrații studențești. S-au semnalat proteste de masă și în alte cinci provincii ale Vietnamului central.**

■

Hotărîrea de principiu a guvernelor Algeriei și Tunisiei de a folosi resursele Saharei algeriene „în avantajul ambelor țări" este considerată ca un prim pas spre o apropiere între aceste state maghrebiene. Elaborarea unor acorduri concrete în această privință depinde de asentimentul guvernului francez, cointeresat în exploatarea petrolului din Sahara.

numeroşi diplomaţi au venit la banca delegaţiei romîne pentru a prezenta felicitări pentru reuşita unei acţiuni care a întrunit acordul general al Comitetului.

Cu două etaje mai jos, în sala Comitetului nr. 3 (pentru probleme sociale, umanitare şi culturale) a fost introdus tot luni, ca document oficial al O.N.U., un „proiect de declaraţie asupra promovării în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc şi înţelegere între popoare". Şi această iniţiativă aparţine ţării noastre, încă de la a 15-a sesiune a Adunării Generale, cînd a fost formulată în cuvîntarea rostită atunci de tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Ţara noastră a prezentat această iniţiativă şi la UNESCO, organizaţie care l-a însărcinat pe directorul său general, Maheu, să elaboreze un studiu pe baza consultărilor cu guvernele statelor. Au răspuns la ancheta UNESCO, prezentînd observaţii şi sugestii, 73 state din diverse puncte ale globului. Răspunsurile au fost întrunite într-un document şi înaintate Consiliului economic şi social. La această sesiune, iniţiativa a fost din nou înscrisă pe ordinea de zi, ca punct rămas nedezbătut de la precedenta sesiune. În cursul examinării şi discutării ei, ideea unei declaraţii în acest domeniu a fost împărtăşită de un şir de ţări, ceea ce a dus la alăturarea unora dintre ele, în cadrul actualelor lucrări, în calitate de coautori (Afganistanul, Algeria, Cambodgia, Camerunul, Ceylonul şi Mali). Comitetul nu a început încă discutarea proiectului de declaraţie, dar în cadrul discuţiilor care au loc la O.N.U. unele delegaţii şi-au exprimat o atitudine favorabilă, considerînd că examinarea problemei este necesară şi de actualitate

Problema lichidării colonialismului precum şi mişcarea împotriva rasismului se află în aceste zile sub examinarea concomitentă a trei organe ale O.N.U. — Consiliul de Securitate, Adunarea Generală şi Comitetul nr. 4.

L. RODESCU

New York, 3 decembrie

Conferinţa de presă ţinută de mareşalul Aref, preşedintele Irakului

LONDRA

Declaraţiile primului ministru

Aşadar, primul ministru britanic, Sir Alec Douglas Home, se va întîlni cu preşedintele S.U.A., Johnson, la 12 şi 13 februarie 1964, pentru „discuţii largi în problemele majore de interes comun". Această ştire a fost dată publicităţii la numai cîteva zile după ce premierul britanic a rostit două discursuri de politică externă.

În ambele discursuri el a subliniat o idee la care se referise în mai multe rînduri în ultima vreme: speranţa că războiul rece va lua sfîrşit dar că, în acelaşi timp, Marea Britanie trebuie să păstreze ceea ce primul ministru insistă să denumească „mijlocul ei independent de descurajare nucleară". Trebuie să se ţină seama de faptul că aceste discursuri au fost rostite în umbra a patru alegeri parţiale programate pentru săptămîna aceasta precum şi în contextul alegerilor generale care vor avea loc cel mai tîrziu în toamna viitoare. Primul ministru — scriu ziarele — speră că eşecul partidelor laburiste din Australia şi Noua Zeelandă în încercarea de a cîştiga puterea îi va descuraja pe alegătorii din Anglia să voteze în favoarea partidului laburist britanic.

Marţea trecută, la înapoierea sa în Anglia de la funeraliile preşedintelui Kennedy şi după discuţiile cu preşedintele Johnson, primul ministru Douglas Home a declarat: „Nu poate exista nici o îndoială că cele două ţări ale noastre vor continua să acţioneze tot atît de strîns unite ca şi pînă acum".

Răsăritul şi Apusul, a adăugat el, trebuie să facă tot ce le stă în putinţă pentru a merge mai departe de Tratatul de interzicere a experienţelor nucleare şi de înţelegerea cu privire la interzicerea plasării armelor nucleare în spaţiul cosmic, trebuie să progreseze spre noi domenii de înţelegere.

Mai tîrziu, la un miting organizat la 29 noiembrie în oraşul Grantham, în nordul Angliei, el a dezvoltat tema coexistenţei paşnice mergînd mai departe decît în trecut cînd a deţinut portofoliul de ministru de externe sau chiar de cînd a devenit premier. „Dacă vreo altă ţară se pronunţă în favoarea unui mod de viaţă pe care noi nu îl aprobăm, noi nu ne vom împotrivi, nu vom căuta să o subminăm sau să o distrugem — a spus el.

Concepţia noastră despre coexistenţa paşnică şi felul în care interpretăm noi această noţiune... este că fiecare poate să se bucure de propriul său mod de viaţă şi că fiecare poate să tolereze modul de viaţă al vecinului său".

Premierul englez a sugerat că „în viitoarele luni" ar fi cu putinţă să se realizeze trei acorduri:

1) S-ar putea plasa observatori atît în zona pactului NATO cît şi în zona Tratatului de la Varşovia pentru a veghea împotriva atacurilor prin surprindere;

2) S-ar putea trece la prima fază a distrugerii fizice a armelor;

3) S-ar putea ajunge la un acord între puterile nucleare în ceea ce priveşte preîntîmpinarea răspîndirii armelor nucleare.

Luate în sine, aceste puncte constituie sugestii pozitive — chiar dacă nu originale — din partea primului ministru britanic. Este interesant să le comparăm cu declaraţiile omului de ştiinţă britanic prof. J. D. Bernal, preşedintele Comitetului Executiv al Consiliului Mondial al Păcii, într-un discurs pronunţat în faţa a 440 de delegaţi şi observatori reuniţi în Congresul „Ofensiva spre dezarmare" care a avut loc la Londra.

După ce a subliniat convingerea sa că preşedintele Kennedy credea cu adevărat în politica dezarmării şi coexistenţei, profesorul Bernal a spus în continuare că regretă faptul că în afara Tratatului pentru interzicerea parţială a experienţelor nucleare s-a făcut prea puţin pentru a dezvolta, într-o nouă fază, această politică. Uniunea Sovietică, a subliniat vorbitorul, s-a declarat de acord în cadrul tratativelor pentru dezarmare de la Geneva, asupra unui număr important de compromisuri, inclusiv inspecţia la faţa locului. Or, tocmai acesta este primul din punctele enunţate de premierul Douglas Home.

Totuşi, declaraţiile primului ministru britanic cu privire la coexistenţa paşnică au fost însoţite de ameninţări indirecte. „...Sîntem siliţi să anunţăm că, chiar în epoca nucleară, s-ar putea ajunge la un moment cînd nu vom putea permite ca valorile cele mai de preţ să fie ameninţate cu forţa. Lucrul acesta este valabil şi pentru probleme ca cea a Berlinului occidental sau ca cea a Malaeziei..." După părerea primului ministru, pentru Anglia nu ar fi existat altă soluţie decît „să menţină sub propriul ei control o forţă şi arme nucleare astfel încît să poată contribui la apărarea colectivă..."

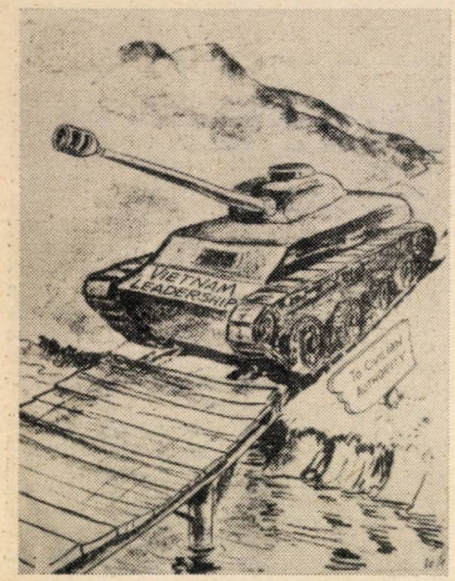

Este posibilă, în condiţiile actuale, trecerea spre un regim civil în Vietnamul de sud? (din Christian Science Monitor)

Numai cu două zile înainte ca primul ministru să-şi fi rostit discursul de la Grantham, ministrul Aviaţiei al Marii Britanii, Julian Amery, a acordat corespondentului militar al ziarului Times un interviu în care arăta că guvernul are intenţia să continue producţia de bombardiere nucleare „T.S.R.—2", şi că primul zbor experimental al acestui tip de avion a fost programat pentru începutul anului viitor.

Liderul laburist Harold Wilson a criticat chiar a doua zi discursul de la Grantham al premierului, referindu-se tocmai la problema germană. Salutînd declaraţia primului ministru că Marea Britanie trebuie „să facă uz de întreaga ei influenţă împotriva războiului", Wilson a atras atenţia că premierul ştie perfect de bine că politica sa nucleară „sau pretenţiile nucleare formulate de el fac inevitabil ca Germania occidentală să manifeste ambiţii nucleare". Degetul vestgerman pe trăgaciul nuclear, a adăugat Harold Wilson, ar face mai dificilă realizarea unei înţelegeri între U.R.S.S. şi Occident.

Comentînd de asemenea discursul premierului, ziarul „Guardian" subliniază că adevăratul obiectiv al afirmaţiilor primului ministru îl constituie insistenţa asupra dreptului Angliei de a folosi arme nucleare independent de alianţa occidentală. „Nu este momentul acum să facem gesturi de independenţă — scrie ziarul. Dimpotrivă, trebuie să încercăm să aplicăm o gîndire riguroasă şi creatoare în politică, atît în domeniul militar cît şi în cel economic, precum şi în problema dezarmării... O independenţă de acest fel ar putea foarte bine să facă dezarmarea mai greu, nu mai uşor de realizat".

La Londra este aşteptată cu interes viitoarea întîlnire dintre preşedintele Statelor Unite şi primul ministru britanic, mai ales ţinînd seama de faptul că ambii au de făcut faţă, în politica lor internă, alegerilor generale din toamna viitoare.

John GRITTEN

Londra, 2 decembrie

CARACAS

Succesiunea lui Betancourt

Consultarea electorală de duminică a fost menită să desemneze un nou preşedinte al Venezuelei, 168 de deputaţi, 314 reprezentanţi în adunările legislative a 20 de state şi două teritorii şi 1 135 de consilieri municipali. Dintre candidaţii la preşedinţie, Raul Leoni şi Rafael Caldera se situează, în general, pe poziţiile politice ale actualului guvern. Leoni, avocat specializat în probleme de muncă, a contribuit în 1941, împreună cu Betancourt, la crearea partidului Acţiunea democratică. Caldera este candidatul unui partid care a făcut parte, timp de aproape cinci ani, din coaliţia guvernamentală. Patru din candidaţii opoziţiei — Villalba, Jimenez, Larrazabal şi Pietri — au atacat politica lui Betancourt faţă de forţele de stînga. Pe plan extern, ei au propus restabilirea relaţiilor diplomatice cu ţările socialiste şi dezvoltarea comerţului cu toate ţările. Al şaptelea candidat, German Borregales, este ziarist cu opinii considerate de dreapta, care, după propria mărturisire, făcută încă înaintea alegerilor, nu se aştepta să obţină multe voturi.

Romulo Betancourt şi-a pregătit acest final de act prezidenţial în stilul său caracteristic. Observatorii politici apreciază că atît campania electorală, cît şi alegerile de duminică s-au desfăşurat în condiţiile reprimării tuturor adversarilor politicii nepopulare a lui Betancourt. Pentru a reda obiectiv atmosfera alegerilor din Venezuela, orice comentator este nevoit să recurgă la formule adversative.

La Colegiul Chavez din Caracas, unde a votat, Betancourt declara că poporul însuşi va desemna noul preşedinte, **însă** de la alegeri au fost excluse principalele forţe ale opoziţiei — Partidul comunist şi Mişcarea revoluţionară de stînga. S-a vorbit de alegeri libere, **însă** s-a anunţat că persoanele care nu se prezintă la urne sînt pasibile de diferite pedepse. Ziarul El Mundo, apărut duminică într-o ediţie specială, aprecia ziua de 1 decembrie ca „cea mai calmă zi a anului", **însă** potrivit agenţiei France Presse „toate edificiile publice sînt păzite de armată, iar avioanele de vînătoare patrulează deasupra oraşului (Caracas — n.n.)... Automobilele merg încet, un decret prezidenţial limitînd viteza la 25 de kilometri pe oră". Despre liniştea în care s-au desfăşurat alegerile din Venezuela a vorbit şi Eduardo Arroyo Lameda, preşedintele Consiliului electoral suprem, **însă** au fost înregistrate ciocniri şi incidente în cursul cărora au fost ucise două persoane şi au fost rănite alte 12. Conform actualei constituţii, Romulo Betancourt nu şi-a pus candidatura la magistratura supremă, **însă** el şi-a ales succesorul în persoana dr-lui Raul Leoni, ale cărui opinii politice coincid cu cele ale actualului preşedinte.

Atmosfera alegerilor generale din Venezuela a fost minuţios pregătită, potrivit unui „plan al republicii" — expus de contra-amiralul Luis Croce. „Armata — a declarat el — este pe deplin capabilă să garanteze şi să facă respectat scrutinul". La rîndul său, generalul Antonio Briceno Linares, ministrul apărării, explica, în cursul unei cuvîntări radiotelevizate, măsurile militare luate de guvern pentru „desfăşurarea normală" a alegerilor. Apare evident că aceste măsuri de amploare vin să încununeze ceea ce France Presse denumeşte „războiul nervilor" la care au fost supuşi cetăţenii Venezuelei în ultimele săptămîni : arestări samavolnice, percheziţionarea casă cu casă a unor cartiere muncitoreşti, reprimarea adversarilor politici, intimidarea alegătorilor. Autorităţile presimţeau că în condiţiile în care vorbesc armele, urnele tac. Ameninţarea cu represalii a cetăţenilor care nu se prezintă în faţa urnelor, mobilizarea forţelor armate şi poliţieneşti pe străzile oraşelor venezueleze, „războiul nervilor" şi „planul republicii" — au fost elaborate pentru a preveni tăcerea urnelor şi, mai ales, pentru a asigura continuarea actualului curs politic.

Potrivit rezultatelor care ne-au parvenit pînă la închiderea ediţiei, dr. Raul Leoni va deveni preşedinte şi va prelua puterea în martie 1964.

Ion CÎRJE

Dr. Raul Leoni, noul preşedinte ales al Venezuelei, s-a născut la Upata, în statul Bolivar, din ascendenţi originari din Corsica. El este în vîrstă de 58 de ani. După ce a frecventat şcoala din oraşul natal, şi-a continuat studiile la liceu şi apoi la universitatea centrală a Venezuelei. Doctoratul în drept şi l-a pregătit la facultatea juridică din Bogota, Columbia, unde a obţinut diploma în 1938.

Raul Leoni şi-a făcut intrarea în viaţa politică din Venezuela în anul 1936, cînd figura printre fondatorii mişcării democratice „Orve", opusă dictaturii generalului Gomez. În 1937, împreună cu Romulo Betancourt, el a întemeiat partidul democrat naţional, care avea să se transforme, în 1941, în actuala „Acţiune democratică".

Din 1924 pînă în 1928, el a fost preşedintele Centrului studenţilor în drept şi, în acelaşi timp, preşedintele Federaţiei studenţilor din Venezuela. Din 1939 pînă în 1945 a fost redactor şi apoi directorul revistei politice bilunare „Acţiunea democratică".

După răsturnarea guvernului generalului Medina Angarita, (1945) dr. Leoni a fost numit ministru al muncii în noul cabinet. El deţinea încă acest post cînd, la 24 noiembrie 1948, şeful statului major, Marcos Perez Jimenez, a organizat lovitura de stat care a dus la răsturnarea preşedintelui republicii, Romulo Gallegos, scriitor şi conducător al „Acţiunii democratice". Leoni a fost arestat şi, în cursul anului 1949, exilat. În perioada exilului, Leoni a trăit succesiv în Statele Unite, Costa Rica, Peru şi Bolivia.

După 23 ianuarie 1958, data răsturnării dictatorului Perez Jimenez, dr. Raul Leoni a revenit în Venezuela, devenind unul din principalii lideri ai partidului „Acţiunea democratică". El a fost ales senator al statului Bolivar la 7 decembrie 1958 şi preşedinte al senatului în februarie 1959. În martie 1962 a abandonat funcţiunile sale parlamentare, consacrîndu-se în întregime „Acţiunii democratice", partidul de guvernămînt, al cărui preşedinte a devenit. La congresul din 1963 al acestui partid, dr. Raul Leoni a fost desemnat în unanimitate drept candidat la postul de preşedinte.

n. b.

ANKARA

Criza de guvern

Demisia guvernului Ismet Inonü nu a surprins cercurile politice din capitala Turciei. Criza devenise inevitabilă în urma hotărîrii luate de două din cele trei partide participante la guvern de a se retrage din coaliţie. Hotărîrea a fost motivată de rezultatul alegerilor recente, favorabil partidelor din opoziţie.

După cum se ştie, alegerile municipale şi cantonale din Turcia s-au soldat cu rezultate oarecum neaşteptate: opoziţia a determinat înclinarea balanţei de partea sa. Întrucît alegerile nu au privit parlamentul şi deci alegătorii nu au fost consultaţi în privinţa programului politic, de ansamblu, al partidelor care s-au înfruntat, interesele locale şi personalitatea candidaţilor au jucat adesea un rol determinant. Pornind de aici, ar părea hazardată orice concluzie cu caracter politic privind raportul de forţe dintre partide.

Nu este însă mai puţin adevărat că rezultatul votului constituie o indicaţie asupra stării de spirit a corpului electoral. Aşa-numitul Partid al Dreptăţii — partid de opoziţie — a repurtat un succes nesperat, pentru el votînd 45,87 la sută din alegători; aproximativ acelaşi procent l-au obţinut şi partidele din coaliţia guvernamentală. Aceasta se referă la totalul voturilor; principalul partid de opoziţie este însă victorios în 43 de vilaiete, în timp ce Partidul Republican al Poporului — principalul partid de guvernămînt — în numai 23. Celelalte două partide din coaliţia guvernamentală — Partidul Turciei Noi şi Partidul Republican Ţărănesc — au suferit o înfrîngere categorică.

Rezultatele indică deci o redistribuire a forţelor politice din ţară. În jurul Partidului Dreptăţii par să se fi regrupat vechile forţe politice care, pînă la lovitura de stat din mai 1960, au gravitat în jurul Partidului Democrat al lui Menderes. După aflarea rezultatelor definitive ale alegerilor, cele două partide mai mici din coaliţia guvernamentală au hotărît să se retragă din coaliţie. Dat fiind faptul că în coaliţia guvernamentală, formată la 25 iunie 1962, Partidul Republican al Poporului deţinea 13 portofolii, Partidul Turciei Noi — 3, Partidul Republican Ţărănesc — 3, iar independenţii — 1, devenise evident că Partidul Republican se va găsi într-o situaţie dificilă. Dacă micile partide din coaliţie nu ar fi înţeles să tragă asemenea concluzii în urma votului, guvernului condus de Inonü nu i s-ar fi pus probleme insolubile, întrucît s-ar fi bizuit pe majoritatea parlamentară de care dispunea.

Este posibil ca retragerea din coaliţie a celor două partide să constituie doar o simplă manevră politică în vederea obţinerii unor concesii importante din partea şefului guvernului turc, în legătură cu o dorită redistribuire a portofoliilor. Dat fiind că evoluţia evenimentelor a impus demisia guvernului, observatorii apreciază că lui Inonü nu i-au rămas multe variante dintre care să aleagă pe cea care ar permite formarea unui nou guvern condus de el. Ar putea împărţi puterea cu cei ce se consideră urmaşii lui Menderes; în cazul în care nu va dori să acorde această revanşă postumă celui ce a fost condamnat la moarte de justiţia turcă, probabil că nu va putea forma un nou guvern. În această eventualitate, preşedintele Gürsel ar putea încredinţa puterea Partidului Dreptăţii, dezavuînd implicit, după cum atrag atenţia unii observatori, spiritul loviturii de stat din 1960, precum şi sentinţa dată la Yassiada împotriva vechilor guvernanţi. Alternativa ar constitui-o impunerea unui guvern minoritar sau investirea unui guvern format din reprezentanţi ai armatei.

În cazul în care Inonü ar putea reface vechea coaliţie sau s-ar hotărî să împartă puterea cu Partidul Dreptăţii — el va trebui să facă concesii importante.

Firește, nu sînt excluse nici alte combinaţii între partide. Se ventilează, de exemplu, ideea creării unui nou partid din care să facă parte membrii mai moderaţi ai Partidului Republican Ţărănesc şi Partidului Dreptăţii. După cum apreciază unii observatori, partidul care ar fi format s-ar putea alia cu partidul primului ministru, pentru a alcătui o coaliţie guvernamentală care să se bucure de sprijinul unei majorităţi stabile în parlament.

În ceea ce priveşte intenţiile conducătorilor militari — acestea au o deosebită importanţă în Turcia — părerile sînt împărţite. Chiar a doua zi după alegeri, cînd se puteau face primele pronosticuri asupra rezultatelor şi implicaţiilor lor, principalii comandanţi militari au început o inspecţie inopinată prin regiunile periferice ale ţării. După cum afirma *Le Monde*, „unii au crezut că văd în această îndepărtare de capitală manifestarea dorinţei de a rămîne neutri faţă de jocurile politice". Alţii, dimpotrivă, consideră foarte firească această „călătorie de inspecţie a unităţilor militare" din partea unor şefi preocupaţi să menţină „unitatea absolută a ofiţerilor şi a trupelor lor în serviciul naţiunii, în orice împrejurări".

Situaţia de instabilitate politică la care s-a ajuns astăzi în Turcia are cauze bine determinate. După răsturnarea regimului lui Menderes, masele populare au acordat încredere unor partide mai vechi sau noilor formaţii constituite de personalităţi politice care au militat împotriva vechiului regim. Încetul cu încetul, vechi politicieni, care nu-şi ascund simpatia pentru cel ce a condus atîţia ani destinele Turciei şi a terminat prin a fi condamnat la moarte, au profitat de toleranţa manifestată faţă de oamenii politici ai trecutului, au profitat de greutăţile economice ale ţării şi au obţinut un succes electoral inimaginabil cu cîtva timp în urmă. Masele populare nu au rămas nici ele indiferente faţă de întîrzierea realizării obiectivelor programate după lovitura de stat din mai 1960. Deficitul balanţei comerciale nu a încetat să crească. Din această cauză, ţara va trebui să plătească, în următorii trei ani, aproximativ 900 000 000 dolari, capital şi dobîndă, din datoria sa externă. Creşterea impozitelor indirecte, care se ridică la 25 la sută pentru produsele de consum curent, a avut ca rezultat scumpirea vieţii. Opinia publică aştepta schimbări importante în viaţa ţării după alungarea regimului condus de Menderes. Nemulţumirile au putut fi deci mai uşor exploatate de opoziţie, adică tocmai de unii dintre principalii vinovaţi de situaţia actuală a economiei ţării. Datorită influenţei locale cucerite de exponenţii vechiului regim, în anii lor de guvernare, în unele regiuni ale ţării alegătorii au putut fi uşor convinşi să voteze împotriva partidelor de guvernămînt.

Într-o declaraţie radiodifuzată, preşedintele Gürsel a vorbit despre neliniştea opiniei publice „în urma căderii guvernului provocată de criza care a izbucnit în cadrul coaliţiei. Condiţiile economice, sociale şi politice în care se găseşte ţara, nu sînt de natură să încurajeze şi să suporte o criză guvernamentală de lungă durată".

În momentul în care guvernul Inonü a alcătuit un plan economic de cinci ani şi un plan pentru efectuarea unei reforme agrare, criza politică rezultată în urma alegerilor face fără îndoială mai dificilă realizarea reformelor sociale şi politice promise poporului turc.

Eugen PHOEBUS

CANBERRA

O majoritate fermă

„Este o victorie remarcabilă" a declarat Robert Menzies, primul ministru al Australiei, în cadrul unei conferinţe de presă ţinută la Melbourne, la scurt timp după anunţarea rezultatelor parţiale ale alegerilor pentru Camera Reprezentanţilor. Într-adevăr, coaliţia guvernamentală, formată din reprezentanţii partidului liberal şi ai partidului agrarian, se angajase în bătălia electorală cu o majoritate parlamentară de numai două voturi. După alegerile din 30 noiembrie pentru desemnarea celor 124 de deputaţi, majoritatea coaliţiei guvernamentale a urcat la 26. Conform mărturisirii premierului Menzies, nici în cele mai bune momente ale sale nu se gîndea că va obţine o majoritate mai mare de 10 mandate.

Conform constituţiei australiene, alegerile pentru Camera Reprezentanţilor şi cele pentru desemnarea a 30 din cei 60 de membri ai Senatului trebuiau să aibă loc la trei ani după ultimele alegeri, deci la sfîrşitul anului viitor. Pe neaşteptate însă, considerînd că este momentul potrivit pentru a obţine o creştere a numărului deputaţilor partidului guvernamental liberal şi ai aliatului său, partidul agrarian, premierul Menzies a anunţat la 1 noiembrie dizolvarea Camerei Reprezentanţilor şi a fixat alegerile pentru data de 30 noiembrie.

După ultimele alegeri din decembrie 1961, partidul liberal deţinea în Camera Reprezentanţilor 45 de locuri, partidul agrarian 17, iar partidul laburist 60. Deoarece preşedintele Camerei este ales tot din rîndurile coaliţiei guvernamentale, majoritatea de lucru a guvernului se reducea în realitate la un singur vot. Noile alegeri aveau drept scop, după cum a declarat premierul Menzies, să asigure guvernului său „o temelie mai solidă".

Principalul concurent în actualele alegeri a fost partidul laburist. A. Cal-

well, liderul partidului, reproşa guvernului Menzies că din 1949, de cînd acesta se află la putere, Australia a cunoscut alternativ perioade de prosperitate şi recesiune. De aceea, el a fost nemulţumit de faptul că alegerile au fost fixate în aşa fel încît să coincidă — nu întîmplător — cu o conjunctură economică favorabilă. Aceasta cu atît mai mult cu cît specialiştii apreciază că anul 1964 va fi marcat de o evoluţie economică nefavorabilă, ceea ce va determina probabil guvernul să adopte măsuri nepopulare de austeritate. După cum remarca ziarul *Times*, „încă de acum trei luni bugetul arăta că nu se mai poate face nimic pentru ridicarea nivelului activităţii în anul în curs".

Ce puteau face, în această situaţie, laburiştii ? Ei au prezentat un program cu un vag caracter social, prevăzînd, de pildă, majorarea pensiilor şi a ajutoarelor pentru copii, acordarea de subsidii învăţămîntului şi dezvoltarea regiunilor înapoiate, în special din nordul continentului, unde iniţiativa este lăsată de guvern în seama întreprinderilor particulare. Acest program nu a avut răsunetul dorit de laburişti, în primul rînd pentru că nu promitea reforme de structură şi, în al doilea rînd, pentru că a fost contracarat de partidul liberal. Premierul australian, care în ultimii doi ani a ridiculizat multe planuri ale laburiştilor, a preferat, cum sublinia recent ziarul *Times*, „să facă şi el la fel", adică să făgăduiască măsuri cu caracter economic şi social. În acelaşi timp, el a reuşit să exploateze unele divergenţe care există în interiorul partidului laburist.

Confruntarea electorală nu a privit, practic, problemele politicii externe. În acest domeniu, programul lui Calwell nu se deosebeşte prea mult de cel al liberalilor şi agrarienilor, iar planul său cu privire la „întărirea apărării" Australiei depăşeşte ca amploare chiar pe cel al coaliţiei guvernamentale. Singurul punct divergent este că, spre deosebire de guvern, partidul laburist se pronunţă pentru denuclearizarea zonei Pacificului de sud.

Se aşteaptă ca noul parlament să se întrunească în februarie.

Rodica GEORGESCU

ATENA

Vor avea loc noi alegeri?

La numai o lună de la alegerile parlamentare, viaţa politică din Grecia este dominată de întrebarea : vor avea loc noi alegeri ? Această întrebare revine aproape obsedant în presă ca urmare a declaraţiilor repetate ale premierului Papandreu, care a precizat că dacă guvernul format de Uniunea de centru „nu va deveni de sine stătător în noul parlament prin aderări, vom merge spre noi alegeri".

Evident, votul de încredere pe care îl aşteaptă guvernul va determina poziţia lui reală în parlament, arătînd pe cîte mandate se poate baza, dar din punctul de vedere al intereselor de partid ale

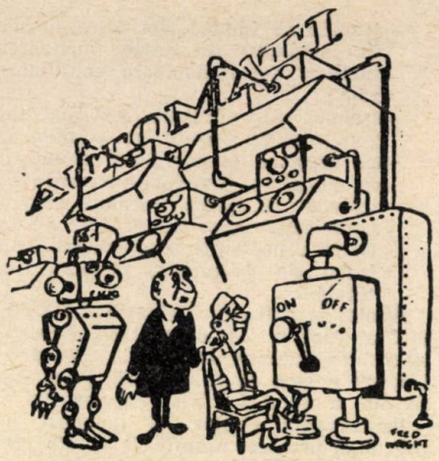

Loc pentru automat! (Din Times)

centrului nu va rezolva şi problema majorităţii absolute, independente, obiectivul nr. 1 al liderului Uniunii de centru. El consideră că, pentru asigurarea unei stabilităţi guvernamentale, centrul trebuie să deţină majoritatea absolută proprie, adică cel puţin 150 mandate plus 1. Or, în prezent el nu deţine decît 138 de mandate. Uniunea de centru speră să-şi completeze diferenţa de mandate pînă la majoritatea absolută prin adeziunea unor deputaţi ai partidului E.R.E. Dar cum asemenea adeziuni nu par probabile, cel puţin deocamdată, se întrevede perspectiva unor noi alegeri.

Potrivit unei declaraţii făcute de premierul Papandreu, care a menţionat că alegerile vor fi „necesare, inevitabile", pentru că nici un partid nu deţine majoritatea iar colaborarea între ele este „imposibilă şi totodată de nepermis", situaţia trebuie clarificată încă înainte de anul nou, adică la apropiatele dezbateri parlamentare de la 16 decembrie.

Declaraţiile premierului grec au fost primite cu anumite rezerve de către celelalte partide, firește, prin prisme diferite. Partidul de dreapta E.R.E. declara într-un comunicat că nu va da vot de încredere guvernului şi că nu vor exista deputaţi E.R.E. care să adere la centru. Partidul E.R.E. nu este în favoarea unor noi alegeri, ci preferă alte „soluţii" în cadrul actualului parlament, poziţie explicabilă dacă avem în vedere înfrîngerea pe care a suferit-o cu ocazia scrutinului de acum o lună. Eventualele alegeri ar putea să se soldeze cu o şi mai mare înfrîngere pentru E.R.E. Cercurile E.R.E. preferă „soluţia" unui guvern dreapta-centru.

După cea de-a patra sesiune a Comitetului de conducere E.D.A., care a avut loc acum cîteva zile, s-a publicat o rezoluţie subliniind că pentru a se concentra acum eforturile naţiunii în marea operă de dezvoltare a economiei şi de renaştere democratică, guvernul Uniunii de centru trebuie să se sprijine în parlament, în afară de forţele sale, pe toate celelalte forţe — de la dreapta patriotică pînă la stînga — care au dat bătălia şi au răsturnat dominaţia partidului E.R.E. E.D.A. arată că va sprijini noul guvern să-şi realizeze promisiunile preelectorale pozitive şi tot ceea ce va sluji intereselor poporului.

Dana GHEORGHIU

Atena, 3 decembrie

VARŞOVIA

Consiliul Mondial al Păcii

Timp de cinci zile — între 28 noiembrie şi 2 decembrie — la intrarea seimului R. P. Polone au fluturat înfrăţite drapelele a 80 de ţări din toate continentele. Consiliul Mondial al Păcii, forul de conducere al mişcării partizanilor păcii, şi-a ţinut aici sesiunea anului 1963. Şi de astă dată s-a confirmat principala trăsătură a celei mai vaste mişcări de masă a epocii noastre — diversitatea, caracterul extrem de larg al rîndurilor sale. Printre cei 400 de delegaţi, observatori şi invitaţi, participanţi la sesiune, se aflau, alături de vechi şi cunoscuţi militanţi ai luptei pentru pace, oameni diferiţi în ce priveşte orientarea politică şi apartenenţa socială ca James Sarvie (Anglia) şi Edwin Saloen (Finlanda), scriitorul francez Jacques Madaule şi Mohamed al Javithi (Iran), baronul belgian Antoine Allard, învăţătoarea Anna Mayes (Mexic), prof. univ. Wilhelm Illis (Noua Zeelandă), sau Arsene Ratsifehera (Madagascar). Delegaţii numeroase au sosit din U.R.S.S., Anglia, Franţa, R. P. Chineză, India, Italia. Statele Unite au fost reprezentate de o delegaţie de 14 persoane. Delegaţia noastră a fost condusă de academicianul Mihail Ralea.

La sesiune au luat parte delegaţii a 19 organizaţii internaţionale, printre care F.S.M., F.D.I.F., Federaţia Mondială a Asociaţiilor pentru Naţiunile Unite, Organizaţia de Solidaritate Afro-Asiatică.

Unul din cele mai emoţionante momente ale sesiunii l-a constituit solemnitatea înmînării Medaliei de aur a Consiliului Mondial al Păcii lui Manolis Glezos şi doamnei Lambrakis, văduva deputatului şi luptătorului pentru pace Grigorii Lambrakis, asasinat mişeleşte de duşmanii păcii şi democraţiei, în luna mai a acestui an. Sînt doi fii ai Greciei al căror nume vorbeşte atît de semnificativ despre caracterul luptei pentru pace cît şi despre creşterea continuă a rîndurilor sale.

Doamna Lambrakis, a cărei apariţie a impresionat puternic întreaga asistenţă, a spus cu glasul voalat de emoţie că pînă la tragedia care a lovit căminul ei, nu a depus nici o activitate publică, dar acum ea adresează tuturor soţiilor şi mamelor din lume un apel să nu rămînă de-o parte, să intre în rîndurile luptei pentru pace, pentru ca toate căminele, toate familiile să fie ferite de catastrofa războiului.

În cele 5 zile de dezbateri, imensa majoritate a vorbitorilor au tratat cu spirit de răspundere, cu seriozitate, pe baza unor documentări ample, principalele probleme ale actualităţii internaţionale, prezentînd sugestii şi propuneri constructive pentru rezolvarea lor.

În Comisia pentru problemele dezarmării a luat cuvîntul acad. Mihail Ralea, preşedintele Comitetului Naţional pentru Apărarea Păcii din R. P. Romînă ; el s-a referit pe larg la necesitatea înfăptuirii dezarmării generale şi totale,

înaintîndu-se cu răbdare pas cu pas pe această cale.

Încheierea Tratatului cu privire la interzicerea parțială a experiențelor nucleare constituie un succes al forțelor păcii și al politicii de coexistență pașnică, un pas spre destinderea care creează premise pentru abordarea și a altor probleme internaționale spinoase. Este datoria noastră să facem totul pentru ca să fie realizate progrese în continuare.

Comitetul Național pentru Apărarea Păcii din R. P. Romînă, a spus în continuare vorbitorul, consideră că întreprinderea de noi acțiuni în direcția destinderii internaționale este o sarcină de cea mai mare importanță pentru forțele păcii și, în primul rînd, pentru mișcarea partizanilor păcii.

Ideea zonelor denuclearizate — a spus acad. M. Ralea — este una dintre ideile a căror înfăptuire ar pregăti în mod eficace dezarmarea generală și totală. Amintind propunerile R. P. Romîne cu privire la transformarea Balcanilor într-o zonă a bunei conviețuiri, lipsită de arma nucleară, vorbitorul a arătat că aceste propuneri ar contribui atît la promovarea unor relații de bună vecinătate și de colaborare normală între statele europene cu orînduiri sociale diferite, cît și la sustragerea unor zone vaste ale globului din cursa înarmărilor și la crearea unui climat de destindere.

Ca și marea majoritate a delegațiilor, delegația noastră s-a pronunțat împotriva propunerii delegatului chinez care a cerut condamnarea Tratatului de la Moscova.

Ne exprimăm acordul — a spus vorbitorul — cu principiul enunțat în raportul său de către președintele executiv al Prezidiului Consiliului Mondial al Păcii, prof. John Bernal, cu privire la discuțiile care se desfășoară în cursul acestei sesiuni : să ne străduim, pentru a ne concentra asupra acelor probleme asupra cărora există puncte de vedere comune, și care sînt totodată problemele arzătoare ale mișcării pentru pace.

În Comisia care a dezbătut problemele luptei pentru pace și pentru independență națională, a luat cuvîntul acad. Geo Bogza, iar în Comisia pentru problemele colaborării internaționale în domeniile economic, științific și cultural — George Ionescu.

Apelul la acțiune, principalul document adresat popoarelor de sesiunea Consiliului Mondial al Păcii, vădește preocuparea omenirii față de amenințarea unui război nuclear. Apelul arată totodată calea pentru înlăturarea acestei amenințări, pentru zădărnicirea uneltirilor dușmanilor păcii. „Este urgent să acționăm" — se spune în apel, și aceste cuvinte vor fi însușite fără îndoială de toți cei cărora le este scumpă cauza păcii, de toți cei care cred că „trebuie ca omul să-și croiască calea spre o lume fără arme și fără războaie".

În apel se arată că, după încheierea Tratatului de la Moscova pentru interzicerea parțială a experiențelor nucleare, „primul acord pe care marile puteri l-au încheiat în scopul de a limita dezvoltarea armelor nucleare", trebuie atinse următoarele obiective :

— experiențele subterane trebuie să înceteze și această interzicere trebuie să fie extinsă la toate genurile de experiențe ;
— trebuie să împiedicăm orice formă de răspîndire a armelor nucleare, inclusiv forța nucleară multilaterală ;
— trebuie să obținem crearea de zone denuclearizate pe pămînt și pe mare și un acord de renunțare la folosirea armelor nucleare ;
— trebuie să facem presiuni asupra conferinței celor 18 națiuni de la Geneva pentru a progresa spre un tratat de dezarmare generală și totală.

Apelul la acțiune al Consiliului Mondial al Păcii a fost adoptat cu o majoritate covîrșitoare de voturi : 274 pentru, 42 contra și 4 abțineri. Delegația romînă a votat în favoarea apelului.

Participanții chinezi și japonezi au prezentat proiecte proprii ale acestui document, care au fost respinse cu o majoritate covîrșitoare de voturi.

Sesiunea a acordat o mare atenție problemelor lichidării colonialismului, precum și manifestărilor neocolonialismului. Aceasta s-a oglindit în cele 10 rezoluții adoptate cu privire la situația din diverse țări ale lumii care au de suferit de pe urma amestecului puterilor imperialiste sau a politicii de discriminare rasială — Vietnamul de sud, Laosul, Republica Sud-Africană, Cuba, Malaezia, Coreea de sud, Camerunul etc.

Problema dezvoltării economice a țărilor care și-au cucerit de curînd independența a fost de asemenea amplu discutată. Au fost condamnate de numeroși participanți la sesiune metodele prin care fostele țări coloniale reușesc și astăzi să scoată profituri imense de pe urma fostelor colonii și să întîrzie dezvoltarea lor pe calea consolidării independenței politice și economice.

Sesiunea a recomandat ca o delegație a Consiliului Mondial al Păcii să ia parte la conferința O.N.U. pentru comerț și dezvoltare, pentru a-și exprima punctul de vedere.

Cuvîntul de închidere al sesiunii a fost rostit de Yvor Montague (Anglia), care a arătat că rîndurile partizanilor păcii cresc neîncetat și că posibilitățile mișcării de a obține noi victorii utile cauzei păcii sînt evidente.

Sesiunea a adoptat numeroase recomandări pentru desfășurarea, în cursul anului 1964, a unor acțiuni pentru pace, dezarmare reală și eficace și pentru destindere internațională. Amploarea lor va întrece tot ce s-a realizat pînă acum în legătură și cu faptul că în 1964 se vor împlini 50 de ani de la primul război mondial, 25 de ani de la cel de-al doilea război mondial și 15 ani de la crearea mișcării partizanilor păcii. Toate aceste acțiuni vor pregăti convocarea unui congres mondial al păcii, recomandat de sesiune pentru începutul anului 1965, care va dezbate în principal problema dezarmării generale și totale, măsuri pentru destinderea internațională.

Sesiunea a cooptat în componența Consiliului Mondial al Păcii 147 de membri desemnați de comitetele pentru pace din 47 de țări. Printre aceștia au fost aleși reprezentanții a 11 noi țări din Asia și Africa.

A. CERNEA

Varșovia, 3 decembrie

DALLAS

Semne de întrebare

La Casa Albă au sosit (pînă în momentul cînd scriem aceste rînduri) peste 300 000 de mesaje de simpatie, adresate președintelui Johnson și doamnei Kennedy. Într-o singură zi, peste 9 000 de persoane au vizitat reședința oficială a președintelui S.U.A.

Dar Casa Albă a fost, în zilele din urmă, și martora altor manifestări decît cele izvorîte din sentimentele milioanelor de americani consternați de tragicul eveniment al asasinării lui John Kennedy. Astfel, duminică, mai mulți fasciști americani, discipoli ai lui Lincoln Rockwell, au putut fi văzuți demonstrînd împotriva numirii judecătorului Earl Warren, președintele Curții Supreme, în fruntea comisiei speciale care va ancheta crima. Pentru a marca precis caracterul manifestației lor din fața Casei Albe, naziștii americani și-au îmbrăcat uniformele brune și și-au pus brasardele cu zvastică. Pînă acum nu s-a anunțat arestarea nici unuia dintre ei.

Într-un comunicat oficial s-a arătat că „președintele a dat instrucțiuni comisiei speciale, conduse de Warren, să descopere tot adevărul care poate să fie descoperit și să raporteze constatările și concluziile sale președintelui, poporului american și întregii lumi". Nu a fost fixată data cînd acest raport va trebui să fie înaintat.

Caracterul contradictoriu al celor mai multe informații, din surse mai mult sau mai puțin autorizate, explică nedumerirea opiniei publice americane și internaționale în legătură cu unele lucruri ciudate care au reieșit după evenimentele de la Dallas. „Comportarea poliției locale — notează ziaristul francez Roger Massip în **Le Figaro** — a fost, pe bună dreptate, primul subiect de mirare. De ce nu a fost încercuit imediat imobilul de unde s-a tras asupra lui Kennedy ? De ce nu au fost interogate imediat persoanele care se aflau în el ? De ce polițiștii au acționat ca și cînd ipoteza mai multor ucigași ar trebui exclusă, cu toate că ritmul focurilor de armă permite să se creadă că ele nu au fost trase de un singur om ? De ce nu au fost produse dovezile pe care poliția din Dallas pretinde că le deține ? Și alte întrebări pot și trebuie să fie puse : despre pușca cu lunetă, ale cărei caracteristici nu au făcut obiectul nici unei identificări precise ; despre faptul că nu au fost supuse nici unei analize serioase resturile alimentare sau urmele găsite în camera de unde au fost trase focurile de armă ; despre condițiile în care Ruby a putut pătrunde în localul poliției pentru a-l omorî pe Oswald cu o ușurință deconcertantă ; în sfîrșit, despre graba cu care anchetatorii au declarat închise cercetările referitoare la asasinarea președintelui, imediat după moartea lui Oswald". Am citat

aceste pasaje mai ample din articolul cunoscutului ziarist francez întrucît ele se referă la întrebări ce preocupă și opinia publică americană.

Zilnic, din diverse surse, uneori contradictorii, se anunță publicarea iminentă a unor dovezi acumulate cu prilejul anchetei. Cotidianul **Dallas News** scrie că Edgar Hoover, conducătorul F.B.I., va aduce rapid la cunoștința publicului următoarele :

— o serie de probe care să demonstreze concludent că Lee Harvey Oswald este cel ce a tras focurile de armă care l-au ucis pe președinte și l-au rănit grav pe guvernatorul Texasului, John Connaly ;

— că nu există probe privind o conspirație comunistă ;

— că anchetatorilor le lipsesc elementele care să dovedească faptul că Oswald ar fi avut complici, dar că detectivii continuă să caute informații care ar putea aduce lumină în această afacere.

Procurorul din Dallas, Henry Wade, a declarat că nu știe dacă Hoover va da publicității informațiile pe care le posedă, dar că un asemenea lucru „nu l-ar surprinde de loc".

Declarația contrastează însă cu activitatea practică a reprezentanților poliției, care se arată foarte puțin dispuși să furnizeze amănunte cu privire la noile fapte descoperite. De exemplu, reprezentanții F.B.I. și ai poliției din Dallas declară că nu știu nimic despre existența unui film care, potrivit relatărilor apărute în mai multe ziare din întreaga lume, ar fi fost făcut de un amator, cu cîteva minute înainte de trecerea cortegiului. Pe pelicula acestui film s-ar vedea două personaje la fereastra blocului de unde s-ar fi tras focurile de armă. Reprezentanții poliției nu au renunțat la mutismul lor din ultimele zile, decît pentru a desminți că unul dintre agenții ei ar fi arătat mamei lui Oswald fotografia lui Ruby înainte de omorîrea asasinului prezumtiv al președintelui. „F.B.I.-ul știa ceva — ar fi declarat, după al doilea asasinat, mama lui Oswald. Cum a putut fi lăsat acest om să se apropie de fiul meu?" În legătură cu aceasta, la poliția federală din Dallas se declară că fotografia arătată nu era a lui Ruby dar mama lui Oswald susține că nu s-a înșelat în această privință.

Dacă această fotografie a fost sau nu a lui Ruby, om folosit larg de poliția locală, nu se poate încă ști. Sînt însă și alte indicii despre existența unor relații între Oswald și Ruby și se afirmă că Oswald ar fi fost un agent provocator folosit în mai multe împrejurări. În legătură cu aceasta, este extrem de interesant experimentul făcut de un reporter al agenției France Presse. Pentru a verifica exactitatea unora dintre datele furnizate de poliție, el a refăcut întregul traseu pe care l-ar fi urmat Oswald după comiterea atentatului. Agenția semnalează că cei doi protagoniști ai dramei locuiau în același minuscul cartier, Oak Cliff. Era nevoie doar de cîteva minute de mers pe jos între locuința lui Oswald, 1124 North Beckley, și cea a lui Ruby, 223 South Ewing. Oswald l-a ucis pe polițistul Tippit într-un punct situat la 12 minute de propria sa locuință, pe drumul cel mai scurt care duce la locuința lui Ruby. În acest colț al orașului, între Peyton Street și Denver Street, s-a consumat o scurtă și misterioasă dramă a cărei victimă a fost amintitul polițist. Cei ce au cercetat locurile respective își pun întrebarea : de ce se găsea agentul Tippit în acel loc retras, din moment ce toate forțele de poliție fuseseră concentrate în jurul locului atentatului ? Apoi, de ce era singur în mașină, avînd în vedere că regulamentele prevăd prezența obligatorie a doi agenți ? Pentru ce l-a interpelat el pe Oswald și ce și-au spus cei doi în cursul schimbului de cuvinte pe care un martor — Helene Markham — l-a descris drept „o conversație amicală" ? Potrivit declarațiilor acestei femei, în timpul discuției, Oswald se aplecase spre interiorul mașinii, iar agentul se afla la volan. La un moment dat, acesta a ieșit din mașină iar Oswald a scos pistolul și l-a împușcat trăgînd trei gloanțe. După aceea, Oswald a plecat spre locuința lui Ruby, care se afla la numai șapte minute de mers pe jos, a schimbat apoi direcția și s-a dus la cinematograful în care a fost arestat ulterior.

Dacă traseul urmat de Oswald ridică numeroase semne de întrebare în legătură cu locul unde dorea să se ducă, dacă uciderea lui Tippit, după o discuție oarecare, ridică altele, dacă celelalte amănunte amintite nu au fost încă explicate, nu mai puțin ciudată este „activitatea" depusă de Oswald cu cîtva timp înainte de comiterea asasinatului. Astfel, la 16 septembrie, Casa Albă anunță că președintele va face un turneu prin diverse state americane. La 26 septembrie, ziarul **Dallas Morning News** anunță că președintele a inclus și Texasul în lista statelor pe care le va vizita. La 26 septembrie, Oswald pleacă în Mexic, după ce, în prealabil, își trimite familia de la New Orleans la Dallas. La 27 septembrie se prezintă la consulatul Cubei din Mexic și solicită o viză de tranzit pentru U.R.S.S. I se refuză acordarea vizei. La 3 octombrie se reîntoarce din Mexic , iar la 14 octombrie este angajat de firma „Texas School Book Depository", al cărei sediu se află chiar în casa din care se presupune că s-au tras focurile de armă...

Cei ce au încercat să reconstituie o parte din evenimentele de la Dallas au mai rămas surprinși de unele ciudate „coincidențe". Astfel, în timpul săvîrșirii asasinatului, Ruby se găsea în birourile ziarului **Morning Dallas News**, la 200 de metri de locul atentatului. De la etajul unde, între orele 11 și aproximativ 13,30 se afla Ruby, se vedea perfect fereastra camerei din blocul unde se presupune că a fost Oswald în timpul dramei. Orice om care ar fi stat la una din ferestrele acestui etaj, unde mai mulți martori l-au zărit pe Ruby, ar fi văzut perfect de bine tot ce se petrece la fereastra blocului unde se află instalate birourile întreprinderii „Texas School Book Depository", întrucît distanța dintre cele două clădiri este de numai 250 m.

Cum vede caricaturistul grec Costa Mitropoulos asasinarea lui Oswald (Din Hellas Press Service)

Tot „coincidență" poate să pară și anunțul apărut în ziarul local tocmai în ziua sosirii președintelui Kennedy, și care incita pe extremiști la acțiuni agresive. Anunțul a fost adus la ziar de un individ în numele unui așa-numit „Comitet american de anchetă". Dat fiind că apariția acestui anunț a stîrnit legitime suspiciuni, s-a cerut ca F.B.I. să deschidă o anchetă ; iată însă că, între timp, individul care l-a adus a dispărut din Dallas și nimeni nu-i mai poate da de urmă...

Interes deosebit au stîrnit și informațiile date publicității de către ziaristul Drew Pearson. Acesta a afirmat că șase dintre agenții secreți care făceau parte din garda președintelui Kennedy au petrecut toată noaptea dinaintea asasinatului bînd într-un bar în apropiere de Fort Worth și că, în consecință, nu erau în măsură să-și îndeplinească eficace misiunea care le revenea.

Opinia publică așteaptă ca ancheta ordonată de președintele Johnson să ducă la elucidarea întrebării pe care și-o pun milioane de americani și milioane de oameni din toate colțurile lumii : oare Oswald a fost într-adevăr un instrument în mîna lui Ruby care, la rîndul lui, a acționat în folosul unor cercuri încă neidentificate ?

Alexander GORDON

„UNITATEA OCCIDENTULUI ȘI PIAȚA COMUNĂ“

„PIAȚĂ comună, încotro ?“ — pare să întrebe în chip dramatic Walter Lippmann, cunoscutul publicist și comentator american, în lucrarea sa *Western Unity and the Common Market* (Unitatea Occidentului și Piața comună). Rod al unei călătorii întreprinse în Europa apuseană în a doua jumătate a anului trecut, lucrarea este dedicată susținerii „marii idei“ — cum denumește autorul planul elaborat în Statele Unite (și care poartă numele fostului președinte J. F. Kennedy) privitor la regruparea economică și politică a lumii occidentale, care are drept țel *„lărgirea Pieței comune prin admiterea Marii Britanii și legarea ei de Statele Unite în cadrul unei vaste zone a liberului schimb“* (pag. 9). Apreciind că un asemenea proiect constituie un *„factor important al destinelor Comunității atlantice“* (pag. 9), Lippmann, îndeobște cunoscut prin realismul său, recunoaște că *„drumul spre acest țel este greu de parcurs“*, deoarece relațiile interoccidentale se află — după propria lui expresie — în *„criză“*. *„Marea idee“* — afirmă el — *este pradă luptelor pentru putere și supremație care se dau în chiar interiorul Blocului occidental“* (pag. 10).

„Brutalul criteriu al raportului de forțe schimbat“

FIREȘTE, Lippmann, care exprimă părerile cercurilor influente din S.U.A., nici nu pune în discuție că locul de „leader“ îi revine S.U.A. Dar el nu poate să nu vadă că menținerea acestui loc a devenit tot mai anevoioasă pentru S.U.A.

Într-adevăr, în primii ani de după cel de-al doilea război mondial, capitalul monopolist american, care a ieșit considerabil întărit din conflagrația mondială, a izbutit, prin planul Marshall, iar apoi prin alte forme de expansiune economică, să aducă țările capitaliste din Europa într-o stare de dependență economică față de S.U.A. Dar lucrurile n-au rămas pe loc ; în virtutea legii dezvoltării inegale a țărilor capitaliste, ele au evoluat de atunci în alt sens decît cel dorit de monopolurile americane. Iată această realitate exprimată cifric :

Ponderea în producția industrială a lumii capitaliste (în procente)

	1948	*1962*
S.U.A.	53,4	43,6
Cele șase țări ale Pieței comune	12,7	20,8

Rezervele de aur și valută (în milioane de dolari)

	1951	*1962* (trim. III)
S.U.A.	22 873	16 532
Țările continentale ale Europei occidentale	7 445	24 420

În februarie 1963, rezervele de aur și devize ale S.U.A. scăzuseră la 16 023 milioane dolari, în timp ce rezervele țărilor Pieței comune se ridicau la 16 950 milioane, depășindu-le astfel pe cele ale aliatului-rival. În anii imediat următori războiului, țările vest-europene sufereau de „foame de dolari“, iar S.U.A. apăreau în rolul de bancher al lumii capitaliste ; astăzi există o criză cronică a balanței de plăți a Statelor Unite care, din creditor mondial, au devenit debitor mondial. De asemenea, ponderea Statelor Unite în exportul lumii capitaliste a scăzut de la 24% în 1948, la 17,3% în 1962, pe cînd piața țărilor Comunității Economice Europene deține 27,7% din acest export. Toate acestea îl determină pe Lippmann să constate că *„Piața comună... a și dobîndit o statură mondială superioară celei a Marii Britanii și a Commonwealth-ului, și cel puțin egală cu aceea a Statelor Unite“* (pag. 34).

Desigur, nu acest rezultat l-au scontat acele cercuri din S.U.A., care au fost nașii Pieței comune. Ele au văzut în procesul „integrării“ economice a Europei occidentale posibilitatea lărgirii pieței de desfacere a monopolurilor lor, avantajul care decurge din a trata cu o singură entitate economică în loc de a negocia cu state distincte și, bineînțeles, sporirea — în consecință — a profiturilor. Pe plan politic, „Mica Europă“ (a celor șase) urma să fie baza politico-economică a NATO — un arsenal pe continent și furnizorul docil de infanterie.

Emanciparea economică a țărilor Pieței comune a făcut însă ca S.U.A. să se trezească în fața unui concurent redutabil, care caută să-și asigure poziții corespunzătoare în detrimentul pozițiilor americane. În același timp, fără a renunța la obiectivele blocului nord-atlantic și rămînînd, de aceea, fideli aliantei NATO, membrii „Comunității“ vest-europene — în primul rînd Parisul și Bonnul — pretind un rol propriu, sporit, în conducerea treburilor NATO și, în general, ale lumii occidentale.

Veleitățile „celor șase“ și-au găsit expresia, pe plan economic, printre altele, în politica protecționistă vamală a C.E.E., ceea ce a avut drept consecință scăderea de la 16 la 13,3% în perioada 1957—1961 a ponderii exporturilor Americii de Nord în țările Pieței comune, în vreme ce, în aceeași perioadă, ponderea țărilor Pieței comune în exportul mondial al lumii capitaliste a crescut cu 13%, lovind, firește, și în interesele monopolurilor americane concurente. Procesul evoluează în același sens.

Toate aceste fenomene au pus în fața Statelor Unite problema necesității unei revizuiri a tacticii politice în relațiile cu cei pe care mulți ani i-au considerat ca parteneri minori. *„Miezul problemei* — scrie în legătură cu aceasta Walter Lippmann — *este că Europa occidentală a depășit dependența față de americani începută o dată cu primul război mondial. Europa occidentală nu va mai accepta conducerea și dominația americană în problemele europene“*... Lippmann recomandă conducătorilor americani o adaptare a politicii lor externe la această realitate nouă.

Varianta minimă a „marelui plan“

„MARELE PLAN“ privind regruparea lumii occidentale reprezintă în fond tocmai un rezultat al acestor eforturi de adaptare . El urmărește îndeosebi crearea unei piețe economice comune în cadrul hotarelor întregului bloc nord-atlantic, opunînd „integrării“ economice vest-europene o „integrare“, dacă nu globală (adică a întregii lumi capitaliste), cel puțin una atlantică. Președintele De Gaulle, care a văzut în „planul Kennedy“ străduința Statelor Unite de a-și perpetua hegemonia în cadrul NATO, l-a respins în grabă, denunțîndu-l ca pe o încercare de absorbire a Pieței comune în cadrul comunității atlantice, în interesul Statelor Unite. În aceste condiții, partea americană urmărește realizarea măcar a unei variante minimale a planului. Ea ar consta în crearea unei vaste zone de schimburi cu tarife vamale reduse, cu ajutorul căreia monopolurile din S.U.A. nădăjduiesc să-și extindă posibilitățile de export și să consolideze situația dolarului ca valută mondială. În lucrarea sa, Lippmann recunoaște deschis că *„S.U.A. au nevoie de această zonă a liberului schimb pentru a-și dezvolta comerțul exterior și a cîștiga astfel sumele necesare pentru finanțarea țelurilor civile și militare pe care ele au trebuit să și le asume aproape pretutindeni în lume“* (pag. 56). De această argumentație se folosește autorul pentru a da un adevărat avertisment adversarilor „marii idei“. *„Dacă Comunitatea Economică Europeană devine un club închis, restrîns și exclusiv* — scrie Lippmann —*S.U.A.... se vor vedea puse în situația de a pretinde ca cheltuielile de apărare ale Europei restrînse să fie suportate de însăși Europa restrînsă“*.

Cum au acționat Statele Unite pentru a sparge zidul tarifelor vamale ale Pieței

comune? Conform unei legi ad-hoc, adoptată anul trecut, președintele a dobîndit dreptul de a reduce cu 50% în decurs de 5 ani tarifele vamale în vigoare la articolele produse de Statele Unite și țările Pieței comune.

În scopul aplicării măsurilor de reducere reciprocă a tarifelor vamale au fost inițiate negocieri între Statele Unite și țările Pieței comune. Prima confruntare pe tărîmul acestor negocieri a avut loc, după cum se știe, în cadrul conferinței GATT („Acordul general asupra Tarifelor Vamale și Comerțului"), ținută în mai anul acesta, la Geneva. Reprezentanții S.U.A. au propus o reducere liniară și reciprocă a tarifelor vamale ale tuturor țărilor, respectiv o reducere la jumătate a acestor tarife. Reprezentanții Pieței comune au replicat, arătînd că o asemenea reducere avantajează în continuare Statele Unite, ale căror tarife se cifrează în prezent — la aproape jumătate din produsele importate — de la 20% pînă la 90% din valoare, în timp ce tarifele din țările Pieței comune le revin doar 0—20% din valoare.

La conferința GATT s-a ajuns doar la un compromis formal, menit să salveze aparențele; dar în ceea ce privește aplanarea marilor contradicții dintre S.U.A. și țările Pieței comune nu s-a înaintat nici un pas. S-a deschis doar perspectiva unor negocieri îndelungate ale căror rezultate vor fi decise, desigur, de evoluția raportului de forțe dintre țările capitaliste concurente. Discutarea „rundei Kennedy" — cum mai este numită bătălia inițiată de Statele Unite în vederea reducerii tarifelor vamale ale lumii occidentale — va continua la noua conferință din cadrul GATT, anunțată pentru primăvara anului 1964. Agenția U.P.I. a anunțat că noul președinte al S.U.A., L. Johnson, a dispus să se continue pregătirile în vederea acestei etape a negocierilor. Dar lucrările comitetului GATT, consacrate pregătirii viitoarei conferințe din 1964, s-au încheiat la 29 noiembrie fără a oferi vreun indiciu că s-ar putea ajunge la aplanarea divergențelor.

Puii din Minnessota și „solidaritatea atlantică"

ADEVĂRUL este că Statele Unite nutresc o mare teamă: pericolul închiderii porților Pieței comune în fața importurilor americane, îndeosebi a produselor agro-alimentare. *„Problema agricolă a vestului, scurgerea excedentelor este... «o problemă gravă»"* (pag. 70) — scrie Lippmann în legătură cu criza de supraproducție a agriculturii americane. Or,

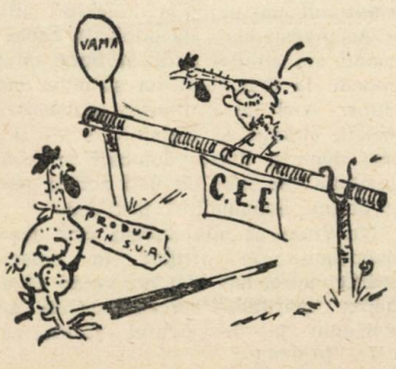

Piața comună, pe care se scurge în prezent 15—18% din totalul exportului american, este cel mai mare importator de produse agrare, „cel mai bun debușeu solvabil al S.U.A." — după cum a recunoscut ministrul agriculturii al S.U.A. (Din totalul exportului american, 25% sînt produse agrare).

În aceste condiții a izbucnit faimosul „război al puilor". Faptele sînt cunoscute:

La 30 și 31 mai a.c., reuniunea de la Bruxelles a Consiliului ministerial al țărilor membre ale CEE hotărăște majorarea de la 20 la 30 pfenigi la kg a tarifelor suplimentare aplicabile la păsările importate din alte țări, măsură menită — după expresia revistei germane *Der Spiegel* — *„să strice o afacere rentabilă pentru cresc ătorii de păsări americani"*.

Într-adevăr, în joc era o afacere mare: valoarea vînzărilor de pui din S.U.A. către țările Europei occidentale (în special R.F.G.) ajunsese la 52,6 milioane în 1962 față de 2,7 milioane de dolari în 1958. Încă din cursul anului 1962 țările Pieței comune au majorat tarifele asupra importului de păsări din S.U.A. (de la 15% la 45%); aceste urcări repetate de tarife au provocat mari pierderi comerțului american. Noile măsuri protecționiste ale Pieței comune au stîrnit, de aceea, indignarea unor influenți membri ai Congresului, sensibili la voturile avicultorilor din circumscripțiile lor electorale, printre care senatorul Fulbright, președintele Comisiei pentru afaceri externe a Senatului. Acestuia i se atribuie o declarație făcută la Bonn în sensul că represaliile guvernului S.U.A. la „afacerea puilor" trebuie să meargă pînă la... retragerea unor contingente de militari americani aflați în Europa.

Dar amenințările cu represalii n-au făcut decît să înfierbînte atmosfera. *Le Monde* arăta că, la urma urmei, „Statele Unite nu pot contesta celor șase dreptul de a valorifica producția lor avicolă înainte de aceea a unor terți. Altminteri de ce ar mai exista Piața comună?"

Iată nodul problemei! „Cei șase" spun astfel răspicat că nu sînt dispuși să sacrifice interesele lor comerciale pe altarul „solidarității atlantice", că „business is business", că frate-frate, dar... puii-s pe bani.

În cele din urmă, organele conducătoare ale Pieței comune — în urma sesiunii Consiliului ministerial al celor șase care a avut loc la Bruxelles la mijlocul lunii octombrie — au luat hotărîrea de a supune diferendul arbitrajului GATT. Comitetul GATT însărcinat cu soluționarea diferendului a ajuns la o evaluare a pierderilor suferite de S.U.A., care, firește, a nemulțumit partea americană; Wall Street Journal a scris că: „în ansamblu S.U.A. au pierdut «războiul puilor»". Dar nu rezultatul arbitrajului este considerat ca lucrul cel mai important. Important este faptul că „războiul puilor" a căpătat valoare de simbol. Departe de a fi un episod izolat, el ilustrează — întocmai ca picătura care reproduce oceanul — gravele contradicții economice dintre Statele Unite și Piața comună. Nu întîmplător ziarul vest-german *Deutsche Zeitung* scrie că „puii din Minnessotta amenință viitoarea asociație atlantică dintre S.U.A. și CEE (este vorba de „marele plan" — n.n.) înainte încă a se pune baza acestei colaborări în cadrul negocierilor cu privire la taxele din GATT", iar săptămînalul *France Observateur* afirmă că — potrivit opiniei cercurilor conducătoare din Washington — războiul vamal început „nu va putea avea decît două concluzii: sau un acord comercial general între cei doi parteneri, Piața comună și S.U.A., sau dizolvarea Pieței comune".

Este și ideea centrală a broșurii lui Lippmann, care consideră drept ireconciliabilă cu interesele Statelor Unite existența Pieței comune în actuala sa formă „îngustă" și „mărginită"

Realitățile de zi cu zi confirmă astfel că Piața comună — proclamată la nașterea ei ca pilon al concordiei așa-zisei „lumi libere", adică a monopolurilor imperialiste —, devine tot mai mult „măr al discordiei", focar al unor disensiuni, fricțiuni și conflicte între țările occidentale. Nici nu era posibilă o altă evoluție, deoarece Piața comună reprezintă în fapt o nouă formă a înțelegerii dintre grupările monopoliste de stat și, în același timp, o nouă formă a luptei de concurență pentru reîmpărțirea pieței mondiale capitaliste în condițiile îngustării sistemului mondial capitalist și a pieței sale.

O filozofie justă — comerț internațional fără discriminări

MULȚI economiști și oameni de afaceri din Statele Unite își pun în mod justificat întrebarea: dacă existența Pieței comune creează bariere artificiale în calea schimburilor comerciale, perturbînd viața economică internațională, oare „marele plan", prin faptul că ar include nu 6 (+ 2 țări asociate), ci 15 țări „atlantice" ar diminua dificultățile semnalate? Răspunsul pe care ei îl dau este negativ: caracterul de grupare economică închisă și consecințele care decurg de aci nu se schimbă prin extinderea numărului partenerilor; soluția — potrivit părerii acestora — trebuie căutată nu în izolarea în cadrul unui bloc mai mult sau mai puțin larg, ci în dezvoltarea comerțului cu toate țările. *„Consider că noi trebuie să revizuim întreaga filozofie a comerțului nostru cu țările de peste Ocean"* — a fost răspunsul cel mai caracteristic, primit din partea unui fermier din Kansas, la sondajul întreprins printre cititori de ziarul *Christian Science Monitor*. Aceasta nu este o opinie izolată, ci expresia unui curent deosebit de puternic care a cuprins opinia publică americană — de la fermieri pînă la cele mai influente cercuri de afaceri americane. Comentînd acest curent de opinie, săptămînalul vest-german *Die Andere Zeitung* scrie într-un articol intitulat *„Comerțul cu Răsăritul atrage și S.U.A."*: *„În ultimele săptămîni, la Washington s-a impus concepția că, dincolo de barierele comerciale ridicate în trecut, există parteneri comerciali puternici"*. Subliniind că *„la Bruxelles* (sediul CEE) *continuă să se mențină tendința de a nu admite pe piețele țărilor membre ale Pieței comune mărfuri din alte țări"*, ziarul scrie că *„ținîndu-se seama de această tendință, guvernul S.U.A. se vede nevoit să caute noi căi... și aceasta determină orientarea lui spre comerțul cu Răsăritul"*.

Înseși procesele obiective ale economiei lumii capitaliste împing — așa cum prevăzuse cu clarviziune Lenin — spre desfășurarea unui comerț internațional liber, fără nici un fel de discriminări, călăuzit de principiile egalității și avantajului reciproc, temelie economică de nădejde a coexistenței pașnice.

I. FÎNTÎNARU

SAVANTUL ENGLEZ ALEXANDER TODD DESPRE VIITORUL ȘTIINȚEI

Alexander Todd este apreciat ca unul dintre cei mai de seamă oameni de știință britanici. În anul 1957 el a fost distins cu Premiul Nobel pentru chimie, primind în 1962, pentru merite deosebite în activitatea științifică, titlul de lord Todd of Trumpinkton. În momentul de față, el este titularul catedrei de chimie la Universitatea Cambridge din Anglia și președintele Comitetului de consilieri guvernamentali pentru problemele științifice, organism care dirijează cercetările științifice în Marea Britanie.

Într-o convorbire cu un redactor al revistei americane U. S. News and World Report, **lordul Todd a făcut cîteva declarații despre progresele înregistrate în ultima vreme de cercetările științifice, expunîndu-și părerile cu privire la felul în care aceste progrese ale științei vor modifica viața de toate zilele a oamenilor.**

ESTE PROBABIL — a început lordul Todd — că primii 50 de ani ai secolului nostru vor fi înscriși în istorie ca perioada în care omul s-a străduit să cunoască și să domine nucleul atomului. Acum intrăm într-o perioadă cînd această preocupare trece pe planul al doilea, în raport cu interesul crescînd și cunoștințele tot mai extinse în ce privește nucleul celulei vii.

Personal sînt convins că pășim într-o perioadă cînd va sta în puterea noastră să modificăm și să adaptăm celulele vii, adică mai exact — ființele vii. Și cînd vom reuși să o facem, posibilitățile de care vom dispune — atît în bine cît și în rău — vor fi enorme, în adevăratul înțeles al cuvîntului.

Cînd anume se va ajunge la aceasta este o altă problemă — și chiar o problemă dificilă. Personal însă m-aș aventura să sper că în următorii 30 de ani — 30 pînă la 40 de ani — vom fi învățat cum să modificăm într-un anumit fel, cum să controlăm mecanismele celulei vii, deși este probabil că aceasta va fi posibil la început numai cu organismele cele mai simple.

În momentul de față se fac cercetări active pentru a se ajunge la înțelegerea felului în care acidul nucleic dintr-o celulă determină dezvoltarea celulei respective și toate operațiile de sinteză necesare celulei pentru a trăi.

Capacitatea aceasta de a controla și eventual modifica acizii nucleici și mecanismul celulelor vii ar putea oferi — în formele sale extreme — posibilitatea de a modifica însăși ființa omenească. S-ar putea elimina, astfel, multe din neajunsurile provocate de defectele congenitale, s-ar putea spori inteligența individului, omul ar putea deveni mai rezistent la maladii. S-ar putea ajunge la acțiuni asupra descendenților, adică la acțiunea asupra materiei în faza embrionară. Cu alte cuvinte, ar putea fi produse modificări în acidul nucleic al embrionilor pentru a urmări apoi efectul acestor modificări. Dar toate acestea vor fi posibile abia mult mai tîrziu.

În momentul de față, progresele științifice realizate constituie nu atît o revoluție în știință, cît mai degrabă o revoluție provocată de știință în întregul context al vieții obișnuite. În ultimii 50 de ani am asistat la schimbări totale în modul de viață obișnuit. În domenii întregi, cum ar fi transporturile și telecomunicațiile, s-a ajuns la o adevărată revoluție. În medicină, de asemenea. Și în diferite alte domenii, aparent mai puțin importante, viața de toate zilele a comunității omenești a fost influențată de progresele înregistrate de știință.

Personal, cred că în următorii 25 de ani se va înregistra o creștere considerabilă a cantității de energie produsă de sursele atomice de energie prin perfecționarea reactoarelor și a altor mijloace de acest fel. Cam în aceeași perioadă de timp, cred de asemenea că se va descoperi mijlocul de a controla reacțiile termonucleare. De aici va urma fără îndoială o activitate intensă pentru a descoperi procedee tehnice în vederea folosirii pe scară largă a energiei termonucleare. Cred că și această problemă va fi rezolvată.

În momentul însă cînd reacțiile termonucleare vor fi controlate și vor putea fi folosite pe scară industrială, energia nucleară va deveni probabil sursa principală de energie. Cînd se va ajunge la aceasta, combustibilii „fosili" — cărbunele și petrolul — nu vor mai fi probabil de loc utilizați ca atare. Ei vor fi atunci rezervați exclusiv scopurilor lor inițiale — materii prime pentru industria chimică.

Materiile pe care le-am obținut pînă acum prin cultivarea solului vor putea fi înlocuite prin produse directe ale industriei chimice. Așa cum, în momentul de față, produce textile, industria chimică va produce materiile structurale necesare. Cred că lucrul acesta va da naștere unor schimbări dintre cele mai importante.

Pămîntul rămas liber va fi folosit pentru producția hranei, prin mijloace mai mult sau mai puțin obișnuite acum. Producția de plante comestibile va fi probabil sporită, iar unele plante — de pildă algele — care în momentul de față nu sînt folosite pentru hrană, vor deveni probabil utile în acest sens.

Viața de toate zilele a oamenilor va mai fi probabil modificată și de folosirea mașinilor electronice, deoarece în momentul de față, aceste mașini se află abia în stadiul copilăriei; se așteaptă mari progrese. Unul din aceste progrese va fi, cred eu, o revoluție în domeniul calculatoarelor electronice: pentru înmagazinarea de informații oamenii vor ajunge să folosească moleculele chimice în locul circuitelor electrice complexe, din ce în ce mai mari, pe care le avem în momentul de față. În fond, stadiul cel mai evoluat al unui creier electronic este tot creierul omenesc, iar el lucrează prin mecanisme chimice.

Spuneam că va fi vorba de o adevărată revoluție — și o asemenea revoluție a și început poate. Să presupunem că automatizarea se va introduce în industrie pe o scară mult mai extinsă decît în prezent. Viața întreagă va fi revoluționată, deoarece oamenii nu vor mai trebui să muncească atît de mult. Se pare că evoluăm către o problemă care mie mi s-a părut întotdeauna implicită civilizației industriale însăși pe care o creăm prin știință și tehnologie — și anume, va trebui să discutăm ce pot și trebuie să facă oamenii cu timpul lor liber.

În altă ordine de idei, cred că am dreptate cînd apreciez că în Statele Unite, din volumul total al cheltuielilor în domeniul cercetărilor științifice și dezvoltării, mai mult de jumătate se îndreaptă către domeniul cercetărilor militare. Cred că, fără a ajunge să se cheltuiască mai mulți bani, s-ar realiza mai multe avantaje de ordin economic, cheltuind mai puțin în domeniul militar.

Aș investi bani, de pildă, în acele domenii ale științei care ar duce cît mai repede la îmbunătățirea situației oamenilor. Aici intră diferite domenii ale fizicii, chimiei și metalurgiei — și așa mai departe. Există domenii în care aș încuraja cercetări cît mai active, pentru a obține îmbunătățiri practice.

Nu vreau să minimalizez prin aceasta importanța investițiilor în domeniul științei pure, dar nici nu vreau să exagerez meritele cercetărilor în acest domeniu în detrimentul științei aplicate, practice.

CONFLICTUL TARIFELOR AERIENE

Prima statistică existentă în domeniul transporturilor de persoane cu avioanele datează din 1919 şi arată că în acel an liniile aeriene însumau în total 1 650 km, iar numărul persoanelor transportate a fost de cca 3 500. În 1938, lungimea liniilor aeriene era de 300 000 km, iar numărul pasagerilor s-a ridicat la peste 18 000 000. Iată însă că în 1962 s-a ajuns la 120 000 000 de călători şi că, practic, nu există ţară în care să nu fie organizate transporturile aeriene şi care să nu aibă legături aviatice internaţionale. Puţine sînt exemplele care să demonstreze atît de convingător dezvoltarea impetuoasă a tehnicii ca acela al transporturilor aviatice. De la apariţia primelor avioane de pasageri de tip „Heinkel He 70", care puteau să transporte 3 sau maximum 4 pasageri, cu o viteză de cca 250 km pe oră, şi pînă la marile avioane de pasageri (de tip „TU-114", „Boeing", „D.C. 8", „IL-62", „Caravelle" etc.), care, avînd la bord 200 de pasageri, dezvoltă o viteză medie de 800—1000 km/oră, au trecut doar cîteva decenii.

Este de la sine înţeles că dezvoltarea acestui sector al transporturilor a implicat, printre altele, şi foarte serioase probleme de ordin economico-financiar. Nu trebuie să uităm că perfecţionarea aparatelor de zbor a determinat şi scumpirea lor permanentă, ajungîndu-se ca un avion modern cu reacţie să coste aproximativ 6 milioane de dolari, şi aceasta în cazul în care se trece la construirea lui în serii mari. Necesitatea schimbării rapide a materialului volant implică cheltuieli enorme, foarte greu de suportat pentru companiile respective, mai cu seamă pentru proiectarea noilor tipuri.

Din această cauză, problemele economice care stau în faţa societăţilor aviatice din Occident, probleme agravate de tendinţa acumulării unor profituri cît mai mari, au determinat o ascuţire a luptei de concurenţă pentru cucerirea unor regiuni care să fie deservite în exclusivitate de una sau alta din societăţile existente, pentru atragerea unor noi categorii de călători, pentru menţinerea altora etc. În anii din urmă, au avut loc convorbiri în vederea aplanării divergenţelor născute din lupta pentru acapararea călătorilor, pe calea ieftinirii transporturilor pe unele trasee. Dar consultările nu au dus la reglementarea problemei. După o aprigă bătălie, în care au intervenit chiar şi guvernele, s-a ajuns, pînă la urmă, la convocarea unei conferinţe internaţionale care să dezbată una dintre cele mai spinoase probleme care se află în faţa societăţilor aviatice din Occident. Delegaţii la conferinţa „Asociaţiei internaţionale de transporturi aeriene" (I.A.T.A.), care a avut loc recent la Salzburg, s-au ridicat însă din nou de la „masa verde", fără să poată ajunge la realizarea unei înţelegeri.

Discuţiile animate care au avut loc au scos la iveală existenţa unor interese contradictorii între companiile americane şi canadiene, între cele americane şi cele care activează pe continentul european, şi între cele canadiene şi cele intereuropene. Pentru a nu da un comunicat care să închidă definitiv uşile, conferinţa de la Salzburg a hotărît să constituie un „grup de lucru" însărcinat să caute o cale de înţelegere şi să prezinte, pînă la 1 aprilie 1964, o soluţie conciliatoare

În esenţă, conflictul tarifelor se reduce la următoarele: societăţile americane cer reducerea tarifelor, iar cele vest-europene se opun din răsputeri. Societăţile de peste Ocean îşi motivează poziţia prin micşorarea numărului de călători în comparaţie cu capacităţile existente. Li se răspunde însă că această micşorare este relativă iar nu absolută, întrucît numărul călătorilor creşte necontenit. Statisticile I.A.T.A. arată că, în unele perioade, capacitatea de transport nu este utilizată decît într-o proporţie de cca 50 la sută. În ultimii ani, pentru a deservi cei peste 120 milioane de călători, au fost folosite avioane cu o capacitate de transport de cca 250 milioane locuri.

Folosirea incompletă a capacităţilor de transport a fost determinată de diverşi factori. Concurenţa dintre societăţi a jucat însă un rol important, întrucît a determinat înfiinţarea unor curse numeroase pentru a se răpi clientela obişnuită a unora sau altora dintre societăţi.

Aceasta a însemnat utilizarea unui număr mai mare de avioane, de către fiecare companie şi de către toate la un loc, decît ar fi fost necesar pentru a transporta numărul obişnuit de pasageri pe principalele linii interoccidentale. În aceste condiţii, au început să acţioneze o serie de legi binecunoscute. Necesitatea de a dispune de un capital foarte mare, precum şi zguduirile economice periodice, au făcut ca numărul companiilor aviatice (care ajunsese într-o perioadă la 300) să înceapă să se micşoreze. Societăţile mai mici nu au putut rezista, iar printre cele mari a început un proces de concentrare.

Societăţile de transporturi aeriene din ţările capitaliste au anunţat că au încheiat anul financiar cu o pierdere de circa 140 milioane dolari. Societăţile de pe vechiul continent au anunţat că vor lua cîteva măsuri pentru înlăturarea deficitului şi pentru a rezista concurenţei. B.O.A.C. (Anglia) a anunţat concedierea unei părţi a personalului şi reducerea echipamentului volant, deja contractat, de la 64 — la 52, de aparate de cursă lungă; „Air France", la rîndul său, a anunţat că va concedia 5 la sută din personalul său ş.a.m.d.

Pe de altă parte, pentru a rezista şi pentru a acoperi deficitele anunţate, societăţile de transporturi aeriene au nevoie de subvenţii mari din partea statelor respective. Folosindu-se de aceste subvenţii, în ultimul timp au apărut mai multe societăţi noi, dependente de cele mari, care folosesc materialul volant învechit şi intră astfel şi ele, prin practicarea unor tarife relativ mici, în lupta de concurenţă.

În încercarea de a face faţă situaţiei şi de a lovi în concurenţi, societăţile din Occident adoptă atitudini în conformitate cu interesele şi posibilităţile lor. Societăţile americane cer micşorarea preţurilor biletelor. Bizuindu-se pe capacitatea lor de transport, mai mare decît cea a societăţilor vest-europene, ele speră să mărească dacă nu rata măcar volumul profiturilor, prin sporirea numărului de pasageri. În acelaşi timp, ele speră că societăţile din apusul Europei nu vor putea rezista concurenţei.

În acelaşi timp, se mai fac şi alte calcule legate de darea în exploatare a unor noi tipuri de avioane. Cercetările în vederea fabricării unor modele mai perfecţionate costă enorm de mult. Societăţile americane mizează pe faptul că fondurile de care dispun concurenţii vest-europeni nu ar fi suficiente şi pentru acoperirea deficitelor curente şi pentru finanţarea construirii unor noi tipuri. Ideea ieftinirii tarifelor are deci în vedere sporirea dificultăţilor societăţilor vest-europene. Societăţile de peste Ocean sînt, în schimb, mai bine dotate din punct de vedere financiar, prin credite acordate de stat (dat fiind că proiectarea unor noi tipuri de avioane interesează, în primul rînd, departamentele militare).

Toate aceste elemente determină însă cercurile interesate din vestul Europei să se opună micşorării tarifelor.

În condiţiile acestor interese contradictorii, activează I.A.T.A.

În aceste condiţii, grupului de lucru al I.A.T.A. îi va veni foarte greu să taie „nodul gordian" şi să găsească o soluţie de natură să satisfacă toate părţile. Aceasta cu atît mai mult cu cît interesele călătorilor par a fi trecute pe planul ultim al preocupărilor.

C. I.

GLASUL INTELECTUALILOR DIN SPANIA

De „Ziua sărbătorii națiunii", la Salamanca, pe vremea războiului din Spania, generalul naționalist Millán Astray a intrat în marele amfiteatru al Universității proferînd injurii la adresa Cataloniei și a Țării Bascilor (centre de rezistență republicană), în timp ce partizanii lui urlau: „Trăiască moartea!" Atunci, venerabilul filozof Miguel de Unamuno, decanul Universității din Salamanca, s-a ridicat și a spus: „Sînt momente cînd a tăcea înseamnă a minți. Aud un strigăt smintit: trăiască moartea! Acest paradox barbar mi se pare respingător. Generalul Astray este infirm. Asta nu-i nimic. Și Cervantes a fost. Dar din nenorocire există astăzi în Spania prea mulți infirmi și sufăr la gîndul că generalul Astray ar putea să pună bazele unei psihologii de masă. Căci un infirm care n-are măreția spirituală a lui Cervantes caută consolarea în a provoca numai mutilări în jurul lui". Și adresîndu-se direct lui Millán Astray: „Veți învinge fiindcă sînteți mai brutali chiar decît aveți nevoie. Dar voi nu veți convinge. Fiindcă pentru a convinge, ar trebui să fiți convinși. Or, pentru a fi convinși, ar trebui să aveți ceea ce vă lipsește: rațiunea și dreptatea cauzei. Inutil să vă îndemn să vă gîndiți la Spania. Am terminat".

În acel străvechi amfiteatru universitar au răsunat drept răspuns strigăte nemaiauzite: „Muerte a la inteligencia!" Peste cîteva săptămîni, marele și curajosul intelectual Unamuno a murit.

„Moarte intelectualilor!" Atunci a fost declarat războiul împotriva culturii, împotriva savanților și artiștilor progresiști. Au pierit oameni de mare valoare ca Juan Pessé, Leopold Alas, Antonio José, Alma Angélico, José Maria Marón. Au fost nevoiți să plece în exil personalități ca Rafael Alberti, Pedro Salinas, Juan Ramón Jiménez, León Filipe, Manuel de Falla, Pablo Casals; au fost proscriși autorii cei mai progresiști, mulți au umplut închisorile. În Spania a urmat o perioadă de 10—12 ani care a transformat țara într-o zonă a tăcerii, sortită să stingă influența oricărui curent progresist în cultură. Știința, înlocuită cu dogme falangiste și religioase, a fost închistată într-un cadru metafizic și scolastic.

Dar rațiunea Spaniei nu fusese înfrîntă și poezia nu murise. Cei care au aprins primele raze de lumină în noapte au fost comuniștii, a fost clasa muncitoare. Oamenii de cultură au văzut aceste raze luminoase și au înțeles de unde răsare ziua. În ultimul deceniu, poporul a ridicat din sînul său creatori adevărați, care au dat opere valoroase, create în văpaia luptei împotriva cenzurii și a intoleranței oficiale. Scriitorul Juan Goytisolo, urmărit de autoritățile franchiste și emigrat acum trei ani în Franța, scria de curînd în *Le Monde*: „Din anii îndelungați de resemnare pasivă, cînd o rezistență părea imposibilă, scriitorii au tras învățăminte și au înțeles că s-au înșelat. Ca o reacție împotriva limitării tot mai severe a libertății lor creatoare, scriitorii spanioli manifestă o străduință deosebit de puternică de a oglindi adevărul. Așa se explică de ce scriitorii care trăiesc în cea mai retrogradă țară din Europa creează în momentul de față una din literaturile cele mai realiste și mai politice. Deoarece publicul nu dispune de mijloace adevărate de informare asupra problemelor ce stau în fața țării, scriitorii spanioli acoperă această lipsă, zugrăvind tabloul cel mai veridic cu putință al realității pe care o au în față".

La baza acestei renașteri culturale stă mișcarea de rezistență intelectuală, alimentată de acțiunile muncitorești și însuflețită de nucleul puternic al unui grup de intelectuali comuniști. Au apărut tineri poeți ca Blas de Otero, Gabriel Celaya, prozatori ca minunatul trio al fraților Goytisolo, Ignacio Aldecoa, Camen Martin Gaite, scriitori de origine modestă sau chiar muncitori ca Jesus Lopez Pacheco, Amando Salinas, Antonio Ferres, ale căror opere cuprind proteste, luări de poziție laice sau atee, programe de luptă pentru care legea din septembrie 1960 prevede pedeapsa cu moartea dacă sînt exprimate în public.

Inițiatorilor noului val din literatura spaniolă li se adaugă numele lui Carlos Alvarez, Gil de Biezma, Angel Gonzalez, Sastre, Hortelano, José Maria de Quinto și alți tineri scriitori care, împreună cu pictorii din mișcarea „Gráfica Popular", formează cadrul ofensiv al acestei renașteri artistice și intelectuale, devenită în prezent o opoziție conștientă și combativă.

Cînd, anul trecut, „los musos negros" asturieni au ridicat la lupta grevistă 300 000 de muncitori din 15 regiuni ale țării, intelectualitatea spaniolă a răspuns la chemarea Asturiei sprijinindu-i pe greviști. Cei mai de seamă reprezentanți ai culturii — printre care academicianul R. Pidal, scriitorii J. Zunzunegui, A. Sastre, J. Bergamin — au adresat guvernului o scrisoare în care cereau instaurarea unui regim de libertate, echitate și reconciliere, rezolvarea problemelor de muncă și renunțarea la metodele teroriste. Autoritățile au răspuns cu arestări și amenzi de zeci de mii de pesetas.

Vara aceasta a izbucnit din nou flacăra mișcării greviste, în același loc. Minerii asturieni au cerut majorarea salariilor, dreptul la grevă, eliberarea muncitorilor arestați, dreptul de a-și alege singuri reprezentanții sindicali. Ca de obicei, în Asturia au fost trimise forțe polițienești care au operat arestări. Împotriva acestor nedreptăți s-au ridicat intelectualii care au semnat, în număr de 102, o scrisoare de protest adresată autorităților madrilene. Răspunsul la această chemare la rațiune a fost un val de arestări în rîndul intelectualilor protestatari, judecați acum pentru delicte politice. Indignați, numeroși universitari catalani, în frunte cu José Bergamin, împreună cu alți oameni de cultură, printre care și marele cineast Bardem — în total 187 — au făcut un nou demers public în care au protestat împotriva samavolniciilor franchiste.

Și glasul lor a fost auzit. La Paris a avut loc un miting de solidaritate cu poporul spaniol, în capitala Marii Britanii Asociația membrilor brigăzii internaționale și a Comitetului Confederației Generale a Muncii, aflată în emigrație, au organizat o impunătoare manifestație de protest. O delegație condusă de Agostin Roa, secretar al C.G.M., a remis

O demonstrație la Londra împotriva vizitei în Marea Britanie a ministrului franchist al informațiilor, Manuel Fraga Iribarne

ambasadei Spaniei o scrisoare adresată ministrului Iribarne, prin care participanții la demonstrație au protestat împotriva arestării și torturării minerilor asturieni și a persecutării intelectualilor din Spania.

Dar acțiunile curajoase, directe, ale intelectualității legate de aspirațiile poporului spaniol nu datează numai de la grevele din Asturia.

Cei mai mulți dintre scriitori, critici de artă, pictori, filozofi, oameni de știință, juriști au protestat în ultimii ani împotriva dictaturii franchiste.

Cît despre studenți, ei sînt în cea mai mare parte alături de muncitori, sprijinindu-le revendicările prin acțiuni solidare. Studenții luptă pentru reforma învățămîntului universitar, pentru înființarea de organizații studențești independente, în condiții deosebit de grele. Jules Roy, care a vizitat de curînd Spania, scria în *L'Express* : „Luni seara polițiștii au irumpt din nou în universitate, cu pistoalele în mînă. Ei au arestat 51 de studenți, dintre care 15 fete, i-au insultat pe profesori și au amenințat că trag... În ceea ce mă privește, după această călătorie n-am inima să vă scriu despre cer, despre mare"...

Pentru a încerca totuși să frîneze îngustarea tot mai accentuată a bazei sociale a regimului, oficialitățile au anunțat o politică de „liberalizare". Scrisorile trimise pe ascuns de patrioții spanioli, ca și relatările corespondenților, arată însă că nu este vorba decît de cîteva firave și nesemnificative măsuri menite să atenueze obstacolele includerii Spaniei în NATO și Piața comună. În rest, aceeași cenzură drastică a presei și a tuturor tipăriturilor, aceleași interdicții de totdeauna. Un reporter de la *Tribune de Genève*, care a făcut o lungă călătorie în Spania, scria : „Oficial, spaniolii n-au dreptul să-l citească nici pe Voltaire, nici pe Kant, nici pe Descartes sau pe Renan. Un episcop din Salamanca a protestat că studenții de la Litere îl au pe Aristofan și Balzac în program. Aceasta se întîmplă într-o țară europeană, în secolul XX !" În rest, aceleași procese zguduitoare ca cel în care Ramon Ormazabal și șase tovarăși ai săi au fost condamnați la 76 de ani de temniță grea ! Aceleași arestări printre patrioți curajoși, ca poetul Carlos Alvarez Cruz, care a comis „crima" de a apăra public memoria lui Grimau, sau ca tînărul scriitor Manuel Velasquez Montalban, student.

Protestînd împotriva neînchipuitelor torturi fizice și morale din temnițele franchiste, 16 deținuți politici din închisoarea Burgos au reușit ca o copie de pe scrisoarea adresată directorului închisorii, în care descriau tratamentul la care sînt supuși, să ajungă în străinătate, Comitetului de luptă pentru amnistie în Spania. Autorii scrisorii — pictori (printre care Ibarrola), juriști, ziariști, medici au fost pedepsiți pentru acest „act de indisciplină" cu 42 zile de carceră, la regimul cel mai sever.

Vrednicii patrioți spanioli sînt însă neînduplecați. Grevele muncitorești, solidarizarea intelectualității cu vasta mișcare de revendicări sociale și politice, opoziția crescîndă împotriva regimului demonstrează că în Spania se cristalizează tot mai pregnant unitatea națională în lupta împotriva dictaturii fasciste.

Violeta TORRES

Colocviul internațional de electronică nucleară

Publicul cititor a aflat din presa cotidiană că în zilele de 25, 26 și 27 noiembrie a avut loc la Paris, în aula mare a Palatului UNESCO, un colocviu internațional asupra electronicii nucleare. Această importantă manifestare științifică, la care au participat aproape 1 000 de specialiști din 40 de țări, a fost organizată de Societatea franceză a electronicienilor și radioelectricienilor, sub patronajul unui număr de organizații internaționale și naționale, ca de pildă Agenția internațională a energiei atomice (AIEA), Centrul european pentru cercetări nucleare (CERN), Euratom, Uniunea internațională de fizică pură și aplicată, Comisariatul francez al energiei atomice și altele.

În prezidiul ședinței de inaugurare se aflau Gaston Palewski, ministru de stat însărcinat cu cercetarea științifică și problemele atomice și spațiale, prof. L. de Broglie, membru al Academiei franceze, secretar perpetuu al Academiei de științe, laureat al Premiului Nobel, prof. Francis Perrin, membru al Academiei de științe, înalt comisar pentru energia atomică, prof. G. Lehmann, președinte al Societății franceze a electronicienilor și radioelectricienilor, precum și semnatarul acestor rînduri.

Importanța colocviului poate fi lesne apreciată dacă voi aminti că electronica joacă un rol esențial și adesea chiar hotărîtor, la toate nivelurile de dezvoltare a științelor și tehnicilor nucleare, fie că este vorba de cercetarea fundamentală, de controlul reactoarelor, de aplicațiile industriale ale radioizotopilor etc. Aceste diverse domenii au cunoscut în ultimii ani o extensiune extrem de vastă. De aceea, comitetul de organizare a fost obligat să limiteze colocviul din 1963 la numai trei categorii de probleme, și anume la cele relative la sistemele de detectare a radiațiilor, la metodele de tratare a informațiilor și la dispozitivele de electronică rapidă.

O trecere în revistă a celor peste 60 de memorii prezentate de-a lungul celor șase ședințe de lucru ar fi greu, ba chiar imposibil de făcut aici, dat fiind caracterul extrem de specializat al colocviului.

Un grup numeros de lucrări a avut ca temă comună progresele realizate în utilizarea semiconductorilor în studiul reacțiilor nucleare, în spectrometria beta și gamma, în analiza spectrelor de energie și sarcină a radiației cosmice primare pentru trasarea „hărților de flux" într-un reactor nuclear etc.

Studiul amănunțit al scintilatorilor lichizi a adus informații noi asupra mecanismului luminiscenței și al transferului de excitație printr-o metodă nouă și ingenioasă care permite determinarea foarte precisă a formei unor impulsuri luminoase, a căror durată este mai mică decît nanosecunda (o miime de milionime de secundă).

A reținut atenția un discriminator tranzistorizat care permite detectarea neutronilor rapizi în prezența unui cîmp intens de radiație gamma. Această inovație prezintă un mare interes pentru dozimetria neutronică în interiorul și în preajma reactorilor nucleari. O problemă similară este aceea ridicată de studiul reactorilor pulsanți sau al altor surse pulsatorii de radiație nucleară. Este necesară în acest caz cunoașterea spectrului de neutroni rapizi în jurul sursei și a modului în care acest spectru variază cu timpul în cursul pulsațiilor și între două pulsații succesive. Dispozitivul spectroscopic pus la punct în acest scop constituie un pas important în rezolvarea problemei.

În altă ordine de idei, și anume în ce privește controlul și comanda reactorilor nucleari, merită a fi semnalată tendința actuală, care se generalizează, de a folosi calculatoare electronice de tip „ansambluri numerice" pentru tratarea informațiilor date de instrumentele detectoare. În faza inițială a acestei tehnici, rolul ansamblelor fusese limitat la funcțiuni de supraveghere și de înregistrare a datelor măsurate. Acum li se încredințează din ce în ce mai mult funcțiuni de automatizare. În cazul reactoarelor experimentale, ansamblurile permit înregistrarea măsurătorilor, prelucrarea rezultatelor experiențelor, ba chiar comanda desfășurării lor. La reactorii destinați centralelor atomoelectrice în curs de construcție în Franța, de pildă, se tinde a se încredința mașinilor electronice de calcul un rol și mai complex, cum ar fi tratarea măsurătorilor și supravegherea lor ; tratarea semnalizărilor ; automatizarea programărilor, ba chiar și manipularea combustibilului nuclear.

Scurta și cu totul incompleta enumerare de teme pe care am schițat-o în rîndurile de mai sus va fi totuși suficientă pentru a da cititorului o idee, chiar dacă numai sumară, a complexității problemelor discutate. Dar această complexitate este caracteristică științei și tehnicii epocii noastre, iar generațiile care ne vor urma vor cunoaște fără îndoială o complexitate neasemuit mai mare. De aci necesitatea absolută, imperioasă, pentru orice popor care înțelege să fie în pas cu vremea, de a nu precupeți investițiile destinate formării temeinice a numeroase cadre de specialiști și cercetării științifico-tehnice. Departe de a fi un lux, aceste investiții constituie chezășia ridicării necontenite a nivelului cultural al poporului și a progresului economic.

Această concluzie, de altfel cîtuși de puțin surprinzătoare, poate fi considerată — pe lîngă cele cu caracter mai special — ca una din învățămintele esențiale ale colocviului internațional de electronică nucleară de la Paris.

Alexandru SANIELEVICI

membru corespondent al Academiei R.P.R., director adjunct al Diviziei de cercetări și laboratoare din cadrul Agenției internaționale pentru energia atomică — Viena

perspectiva relațiilor romîno-japoneze

CONVORBIRE CU HISANARI YAMADA

Recent a părăsit definitiv țara noastră dl Hisanari Yamada, trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al Japoniei la București. Cu puțin înaintea plecării, d-sa a avut, cu un redactor al revistei „Lumea", o convorbire privind relațiile dintre Japonia și R. P. Romînă în cursul ultimilor ani și perspectivele de dezvoltare în viitor a legăturilor dintre cele două țări.

— **În cadrul mai general al legăturilor dintre Japonia și Romînia** — a spus dl Yamada — **cred că trebuie abordate în primul rînd relațiile economice. Pot să spun că aceste relații au început bine și, ceea ce este mai important, pe o bază concretă. În cadrul schimburilor și contactelor personale trebuie să amintesc de vizitele făcute în țara mea de delegații romîne și în primul rînd de delegația economică guvernamentală care a vizitat Japonia anul trecut condusă de dl Alexandru Bîrlădeanu și din care au făcut parte domnii Gheorghe Gaston Marin și Gogu Rădulescu. Faptul că personalități atît de importante din domeniul politicii economice au vizitat Japonia proiectează o lumină aparte asupra perspectivelor relațiilor cu țara noastră. Bineînțeles, interesul față de dezvoltarea legăturilor dintre noi este reciproc și noi înșine am trimis în Romînia misiuni economice. Pot cita delegația parlamentară japoneză, care a vizitat țara dv., precum și delegația de experți economici.**

În ce privește schimburile economice propriu-zise, se poate constata cu satisfacție că volumul schimburilor comerciale dintre Japonia și Romînia are anul acesta o valoare aproape dublă față de anul precedent. Punctul meu de vedere este că în aceste relații ambele părți au de cîștigat și tocmai acest lucru mă îndreptățește să afirm că legăturile economice dintre noi au un cîmp larg de dezvoltare. Țara dv. dispune de mari resurse, poporul romîn este foarte înzestrat și muncitor, politica economică a conducerii țării foarte înțeleaptă, astfel încît Romînia este în măsură să ne ofere o gamă largă de produse. Din partea noastră, deși Japonia este o țară mai puțin bogată în resurse naturale, pot susține că poporul japonez este foarte harnic, muncește cu multă energie, astfel că în legăturile noastre ne-am putea completa cu succes unii pe alții.

Cred că am putea găsi în Romînia multe bunuri pe care am fi dispuși și interesați să le achiziționăm, după cum, desigur, și pentru dv. se pot dovedi de interes multe produse japoneze.

De altfel — adaugă ministrul Japoniei — **țara mea a stabilit în ultima vreme relații, pe care le dezvoltă continuu și cu alte țări din răsăritul Europei — Uniunea Sovietică și alte țări socialiste. Cred că menținerea și dezvoltarea unor asemenea relații se dovedesc utile pentru țara mea.**

Pentru că, așa cum subliniase însuși d-sa, există perspective favorabile de dezvoltare a relațiilor dintre Japonia și Romînia și în alte domenii, îl rugăm pe ministrul Japoniei să vorbească și despre legăturile culturale dintre cele două țări.

— **Bineînțeles,** ne spune dl Yamada, **pe lîngă relațiile economice, Japonia dorește să dezvolte legături culturale, sportive și pe alte planuri, cu țara dv. Muzicieni romîni de mare prestigiu au concertat la noi. Vă pot asigura că manifestările culturale și concertele artiștilor romîni au fost primite cu mult interes în Japonia. Foarte recent, o pianistă japoneză a concertat în Romînia. Fără îndoială, asemenea schimburi continuă și vor continua. Și în domeniul sportului, schimburile au fost mai vii în ultima vreme. Îmi amintesc de echipe de volei japoneze care au vizitat țara dv., susținînd întîlniri cu echipe romînești.**

Toate acestea contribuie la o cunoaștere tot mai largă a țării dv. de către poporul japonez. Romînia este mai cunoscută decît oricînd în trecut în țara mea și cred că ar fi o surpriză și pentru dv. să constatați cît de multe lucruri se știu astăzi despre țara dv. în Japonia.

Dl Yamada ține apoi să se refere la factorii care, după părerea sa, lărgesc perspectivele dezvoltării pe viitor a relațiilor dintre Japonia și R. P. Romînă.

— **Din punctul de vedere al poporului meu și al meu personal, văd, după cum vă spuneam, posibilitatea extinderii largi a relațiilor dintre țările noastre. În domeniul economic, aceste posibilități existente sînt mult favorizate de politica țării dv. Am fost plăcut impresionat să văd cît de mult se dezvoltă diferitele ramuri ale economiei dv. în cadrul unei dezvoltări generale echilibrate și armonioase.**

Promovarea unei asemenea politici economice deschide perspective certe și pe baze solide extinderii schimburilor cu străinătatea, implicit cu Japonia.

În ce privește domeniul cultural și artistic, m-am putut convinge personal că poporul dv. este foarte înzestrat. Aș vrea să vorbesc, de exemplu, de arhitectură. De cînd am avut prilejul să cunosc pentru întîia dată capitala țării dv. și alte centre, am putut constata schimbări de-a dreptul uimitoare. Noile construcții vădesc mult simț artistic și unele detalii, cum ar fi culoarea fațadelor, mi se par dovezi ale unei înzestrări deosebite. Asemenea ansambluri arhitectonice constituie, pe lîngă marea lor importanță socială, adevărate realizări artistice. Japonezii sînt foarte sensibili la cultură, la realizările culturale și ei apreciază mult pe cei care știu să valorifice frumosul. Și din aceasta cauză am convingerea că relațiile dintre noi au un viitor foarte frumos.

În încheierea convorbirii, ministrul Japoniei ne spune :

— **În răstimpul în care am fost reprezentantul țării mele în Romînia, am avut prilejul să vizitez multe locuri frumoase, multe centre industriale, multe localități. Am avut ocazia să cunosc astfel mulți romîni, reprezentanți ai autorității centrale și locale, lucrători din diferite domenii. Cu toții m-au impresionat prin seriozitatea și competența lor. Sînt în măsură să spun că am ajuns să cunosc destul de bine Romînia și că această cunoaștere constituie pentru mine o reală încîntare. Mă întorc în patrie ducînd cu mine cele mai bune amintiri despre oamenii și țara dv. Puteți fi convinși că voi continua să fiu unul dintre cei mai buni prieteni ai țării dv. și că voi continua să acționez pentru extinderea multilaterală a relațiilor dintre Japonia și Romînia, relații care s-au stabilit, după cum sînt fericit să afirm din nou, pe o bază serioasă și concretă.**

Mircea IVĂNESCU

EPISOD ARGENTINIAN

Anularea contractelor cu societăţile petroliere străine

„Recenta evoluţie din Argentina va intimida capitalul străin", constata ziarul vest-german *Frankfurter Allgemeine*, referindu-se la hotărîrea guvernului argentinian de a anula contractele încheiate de fostul preşedinte Frondizi cu zece societăţi petrolifere străine. Măsura adoptată de preşedintele Illia este, în mod categoric, o măsură patriotică ; ea se bucură de sprijinul păturilor celor mai diferite ale populaţiei argentiniene. Prin aceasta se poate pune capăt unui capitol care de mai multe ori, în ultimele decenii, a grevat independenţa ţării, constituind izvorul unor puternice frămîntări interne.

Primele zăcăminte de petrol în Argentina au fost descoperite în 1907, la Comodor Rivadina (provincia Chubut). În primii ani petrolul argentinian nu l-a atras pe Rockefeller. Explicaţia constă în relativa sărăcie a rezervelor, pronosticată de unii specialişti americani. Dar faptul că se descopereau mereu noi zăcăminte (în Patagonia, în regiunea de nord şi în regiunea subandină) a atras în cele din urmă atenţia lui „Standard Oil", pe atunci în plină expansiune. „Standard Oil" obţine primele concesiuni în Argentina prin 1918, în provinciile Salta şi Jujini.

În perioada 1920—1929 s-a încercat adoptarea unor măsuri îndreptate spre consolidarea independenţei petrolului argentinian. Dar, la 6 septembrie 1930, a avut loc o lovitură de stat care „mirosea a petrol", după cum o califica publicistul Jaime Fuchs *(Los trust yanquis contra la Argentina)*. La putere este adusă o juntă militară ultrareacţionară, iar principalul rezultat al acestor evenimente este pătrunderea şi mai accentuată a capitalului străin în petrolul argentinian. În 1936 s-a încheiat un acord secret între guvern şi „Standard Oil", care — practic — imobiliza activitatea direcţiei generale a exploatărilor petroliere. În acel moment, politica trusturilor petrolifere consta în transformarea Argentinei într-o piaţă de desfacere a petrolului, ceea ce presupunea restrîngerea extracţiei de petrol de către direcţia naţională.

„CONTRACTELE SÎNT NULE"

În Occident s-a făcut multă reclamă măsurilor luate de fostul preşedinte Frondizi în ce priveşte „înviorarea vieţii economice" a ţării. O publicaţie franceză de specialitate elogia capacitatea lui Frondizi „de a respinge argumentele celor care afirmau că participarea capitalului străin ar constitui un pericol pentru independenţa ţării". La venirea sa la putere, fostul preşedinte a definit drept „tragică" situaţia economică a ţării. Dar accentul care s-a pus pe remedierea acestei situaţii nu avea nimic comun cu interesele naţionale ale ţării : tot ce se urmărea era atragerea capitalului străin, pe baza acordării de noi concesiuni. „În Argentina — declara Frondizi — nu există nici un fel de concesiuni ; firma cu care guvernul încheie un contract pentru exploatarea şi extracţia de petrol înfăptuieşte lucrările prevăzute în contract, transmite statului petrolul, primeşte un profit corespunzător şi părăseşte ţara". Puţini au dat crezare acestor cuvinte, iar realitatea a confirmat că scepticismul unor largi cercuri politice şi economice era întrutotul întemeiat.

Spre sfîrşitul anului 1958 au fost semnate contracte pe o durată de 20—30 de ani în valoare de aproximativ un miliard de dolari, cu un grup de monopoluri americane, din care citäm „Pan American Oil Co.", „Standard Oil", Banca „Kuhn-Loeb-Rhoades" etc. Noile contracte au permis societăţilor petrolifere străine să-şi extindă sfera de activitate la o suprafaţă considerabilă — aproximativ 6 milioane hectare.

Presa argentiniană a scris despre profiturile fabuloase ale companiilor de petrol (de 3—4 ori mai mari decît totalul investiţiilor). Actualul preşedinte Illia şi partidul care-l sprijină au subliniat în permanenţă intenţia de a anula contractele cu societăţile petrolifere străine, de a transmite toate exploatările petroliere societăţii de stat „Yacimientos Petroliferos Fiscales" (Y.P.F.). După venirea la putere a noului preşedinte a fost constituită o comisie guvernamentală specială, condusă de Carlos Peretto, care — după un studiu aprofundat — şi-a prezentat concluziile cerînd anularea imediată a contractelor cu societăţile străine.

În decretul dat publicităţii de preşedintele Illia se subliniază inegalitatea contractelor semnate şi se rezumă în felul următor prejudiciile aduse economiei argentiniene : pierderi rezultînd dintr-o exploatare neraţională a zăcămintelor petrolifere ; pierderi provenind dintr-un stocaj neadecvat, o reducere forţată a producţiei datorită obligaţiei asumate de a accepta producţia societăţilor străine ; sustragerea de la plata impozitelor către statul argentinian. După cît se pare, Argentina intenţionează să ramburseze cheltuielile făcute de societăţile străine sub formă de instalaţii, lucrări şi servicii, scăzînd impozitele neplătite în cei cinci ani.

Măsura luată de guvernul argentinian nu restabileşte numai dreptul inalienabil asupra bogăţiilor sale naţionale. Ea poate contribui pe plan mai general la o îmbunătăţire a situaţiei economice a ţării. Ziarele *La Prensa, Buenos Aires Herald, Clarin* consideră că anularea contractelor cu societăţile petrolifere străine poate servi ca măsură pentru remedierea situaţiei economice grele a Argentinei.

Posibilităţile de care dispune Argentina în acest domeniu sînt evident mari. În prezent rezervele ei de petrol sînt estimate la 600 milioane tone, respectiv 20 la sută din totalul rezervelor sud-americane. Dar dacă în ce priveşte rezervele de petrol ea este a 9-a ţară din lume, la producţie ocupă locul al 15-lea. Anularea acestui decalaj ar permite ţării să-şi satisfacă în întregime nevoile sale de petrol, fără a fi obligată să-l importe.

„EXEMPLUL ARGENTINEI AR PUTEA FI URMAT..."

Reacţiile faţă de măsurile luate în Argentina pot fi considerate, în general, ca încercări de a găsi „argumente" care să anihileze anularea contractelor ; ele îşi au cauza în teama că exemplul argentinian ar putea trece frontierele.

Reprezentanţii societăţilor cărora li se anulează contractele cu guvernul caută numeroase subterfugii pentru a demonstra, chipurile, „ilegalitatea" acestei acţiuni. Unii dintre ei (Chase Ritts, preşedintele companiei „American International Oil Co. of New York") reafirmau „drepturile", pe viitoarele două decenii şi jumătate, de care ar dispune societatea pe care o reprezintă. Alţii (Hugh Wynne, reprezentantul E.S.S.O., filială a lui „Standard Oil") susţin „valabilitatea" contractului.

Reprezentanţi democraţi sau republicani din Congres cer adoptarea unor măsuri de represalii faţă de Argentina, cum ar fi suspendarea „ajutorului". Ceea ce sperie în mod deosebit — remarca corespondentul agenţiei France Presse la Washington — „este termenul de expropriere". Şi el continuă : „exemplul ar putea fi urmat şi de alte ţări latinoamericane, ca Brazilia sau Peru". Alţi senatori (pot fi menţionaţi liderii democrat şi republican Mike Mansfield şi Everett Dirksen) susţin că măsurile luate de Argentina ar putea afecta programul „Alianţa pentru progres".

Acest sistem de presiuni este obişnuit. El a mai fost aplicat şi în alte cazuri şi în alte părţi ale lumii. Măsura luată însă de Argentina este susţinută de cercurile largi populare. Manifestaţiile, declaraţiile făcute în sprijinul acţiunii guvernamentale atestă din plin acest lucru. „Petrolul trebuie să aparţină Argentinei". Aceasta a fost lozinca sub care s-au desfăşurat, în întreaga ţară, manifestaţii largi în favoarea măsurilor adoptate de preşedintele Illia.

Nu poate fi, evident, subapreciată nici forţa exemplului dat de Argentina. Chiar în ultimele zile s-a anunţat intenţia preşedintelui Belaunde din Peru de a anula contractele încheiate cu unele societăţi de petrol americane.

Lupta pentru eliberarea de sub dominaţia economică a marilor monopoluri este complexă şi rezultatele obţinute pînă-n prezent sînt demne de reţinut. Consecvenţa în aplicarea acestor acţiuni este în conformitate deplină cu interesele naţionale ale ţării.

S. VERONA

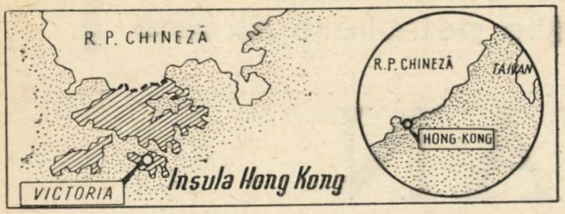

HONGKONG

SINGAPORE

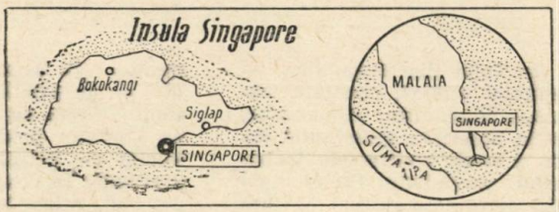

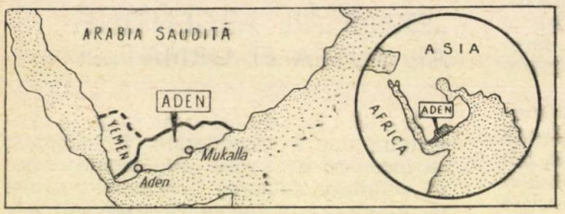

ADEN

„Perla Orientului"

Părăsisem cu trei zile în urmă Yokohama, în lunga noastră călătorie spre țară. Am parcurs cu o viteză de 23 noduri pe oră cele 1 727 de mile marine din prima parte a drumului pînă la Hongkong. Încă înainte de a ajunge în rada portului, oceanul devenise parcă neîncăpător. Numeroase vase de pasageri și tradiționale jonci chineze, cargouri încărcate și sampane cu pescari se grăbeau spre o destinație necunoscută. Printre ele, ici-colo, vase militare engleze și americane, de pe bordul cărora megafoane puternice transmiteau continuu acordurile unor marșuri zgomotoase.

Iată-ne în radă. În fața ochilor noștri uluiți se desfășura un spectacol de nedescris. Vasul nostru fusese înconjurat ca prin farmec de zeci și zeci de bărci și bărcuțe, de pe care, copii și bătrîni, aproape goi, cu pielea zbîrcită și mizeria adînc întipărită pe fețele lor triste, cereau cu disperare pasagerilor masați pe punte să le arunce cîte un ban, pe care îl culegeau apoi cu abilitate din apele murdare ale portului.

Era primul nostru contact cu realitățile „Perlei Orientului" — cum e denumit Hongkongul în ghidul turistic oficial al coloniei.

Vaporul nostru a acostat la Kowloon, ceea ce, în dialectul cantonez, înseamnă „Nouă Dragoni". Numele vine, probabil, de la faptul că peninsula Kowloon — situată în partea de nord a portului — e dominată de un lanț de dealuri cu înfățișări ciudate. Legenda spune că în ele au sălășluit cîndva nouă dragoni fioroși, care, în timpuri străvechi, apărau orașul de invadatori străini. Este însă un fapt istoric cunoscut că dragonii n-au putut împiedica, în 1860, ocuparea Kowloon-ului de către englezi, care-l considerau indispensabil pentru a-și menține pozițiile lor în Hongkong.

Un sistem rapid de ferry-boat-uri ne-a transportat în cîteva minute de la Kowloon în capitala insulei — Victoria. Orașul, sau mai bine zis partea sa centrală, se întinde pe o distanță de două mile de-a lungul coastei, iar străzile sale principale, dominate de clădiri înalte și moderne — sedii ale marilor bănci, hoteluri și companii comerciale — converg toate spre vîrful înalt de 600 metri al muntelui „Victoria". De pe vîrf, o panoramă feerică cuprinde portul, cu marea lui animație și, dincolo de el, Kowloonul și „Noile teritorii", cedate Angliei în 1898 pe 99 de ani.

Marea majoritate a populației orașelor Victoria și Kowloon este de origine chineză. Dialectul local e *punti*, o formă de cantoneză, dar, curent, orice limbă și dialect pot fi auzite pe străzile Hongkongului. Aglomerația e uluitoare, chiar pentru cineva obișnuit cu orașele Extremului Orient. Cei peste 3 000 000 de locuitori ai coloniei sînt limitați la o suprafață de numai 1 000 km², revenind deci 3 088 locuitori pe kilometru pătrat, cifră uriașă în comparație cu 254 în Japonia, 20 în S.U.A., 9 în Noua Zeelandă, 2 în Canada și 1 în Australia.

În timp ce vizitam Hongkongul, orașul suferea de o lipsă acută de apă. De cîteva luni nu plouase și numai de două ori pe săptămînă, timp de o oră, autoritățile permiteau funcționarea apeductelor. Situația devenise atît de gravă, încît în acea perioadă înflorise un nou „business" — negoțul cu apă. Aceasta era comercializată pentru nevoile minorității engleze a orașului care, în vile somptuoase, în spatele unor garduri înalte, se retrăsese în ceea ce, pe drept, e denumit cartierul „Happy Valley" (Valea fericirii). Dar el nu e de loc specific pentru Hongkong. Auzisem de mult despre așa-numiții oameni ai apelor, „Walter People", care populează țărmul de răsărit al insulei — „Aberdeen". Aceștia sînt, probabil, singurii locuitori ai lumii care n-au călcat niciodată pe uscat. Ei se nasc pe bărci minuscule, trăiesc pe ele și mai ales mor pe ele, ocupîndu-se toată viața cu pescuitul practicat în condiții primitive. Peștele e vîndut direct unor negustori care vin să-l culeagă cu șalupele și-l desfac în „restaurante flotante" — centre de atracție pentru turiștii occidentali care își aleg aici, direct la masă, specialități marine preparate cu rafinament culinar.

„Aberdeenul" nu este singurul loc la Hongkong în care oamenii trăiesc în condiții neomenoase. E suficient să părăsești străzile principale ale capitalei și să te afunzi în cartierele cu străzi înguste și întortocheate, fără nume, pentru a vedea la fiecare pas mizeria înfiorătoare în care trăiesc oamenii — rikșa culii, hamalii din port, muncitorii, meseriașii și negustorii ambulanți, al căror culcuș îl constituie, noaptea, caldarîmul rece al trotuarelor.

Desigur, mai există și un alt Hongkong, noaptea. E Hongkongul barurilor și ceainăriilor, al prostituției și tavernelor, în care mișună tot felul de aventurieri și afaceriști veroși, care vînd turistului străin orice marfă din lume. Recent, poliția a descoperit un număr de 100 000 de ceasuri „Omega" — „made in Hongkong" — din ceasuri de duzină japoneze, dar, de dragul stimulării turismului, asemenea amănunte nu sînt prea mult popularizate.

La marginea junglei

SOARELE tropical dogorește nemilos, dar frunzele late ale uriașilor mangotieri ne feresc de razele lui arzătoare. Primul contact cu Singapore ne pare straniu. Țesătura pădurii tropicale, care pătrunde pînă în inima orașului, este tăiată fără milă de îngrăditurile din sîrmă ghimpată care se întind pe kilometri întregi, barînd drumurile și rănind scoarța gingașă a copacilor. Pe tăbliță se poate citi inscripția : „Intrarea oprită".

La prima vedere, acest lucru pare de neînțeles. E drept, „Singapura", în limba malaeză înseamnă „Orașul leilor" ; dar să fie oare sîrma ghimpată menită să-i apere pe locuitorii pașnici ai orașului de fiarele sălbatice din jungla apropiată ? Evident, nu acesta este motivul : sîrma ghimpată are cu totul altă menire...

Colonialiștii consideră Malaya și portul ei natural, Singapore, drept o sferă importantă de investire a capitalurilor și o sursă pentru obținerea unor materii prime valoroase și ieftine — cauciuc, cositor, esențe speciale de lemn, aur etc. La Singapore își au bazele numeroase vase militare și tot acolo au fost create depozite de armament nuclear.